ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 12 november 2011

LITERATUUR
7 Op weg naar verlichting

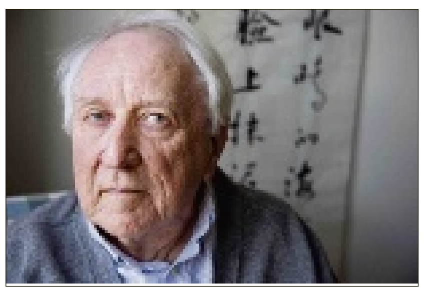

INTERVIEW
10 Werk in uitvoering

TOERISME
14 Nieuw imago Curaçao

Marcel van Duijneveldt:

'Een onbegrepen dromer'

Een bewolkte zondagmiddag. Van Duijneveldt kiest zijn woorden bedachtzaam, weloverwogen, waar nodig met enige nadruk. Het gesprek gaat per slot over zijn werk, zijn inspiratie en de roots. "Beschouw me maar als een weekendkunstenaar", stelt hij. "Mijn weekend is me heilig. Dan heb ik de tijd aan mezelf."

Tekst: Hans Vaders Foto's: Marcel van Duijneveldt en Marlies Schoenmakers

Tot en met 17 november is in de Mon Art Gallery in het Rif Fort in Otrobanda een bijzondere expositie, 'Hybrids, we come in pieces', te zien van de hand van de 41-jarige veelzijdige beeldend kunstenaar Marcel van Duijneveldt. Ditmaal geen schilderijen, maar unieke sculpturen van bokachtigen, hybridische wezens die aan de aardse zwaartekracht lijken te ontstijgen. Donderdag 17 november worden de vreemde creaturen bij de gallery in samenwerking met Rotary Club Willemstad geveild voor het goede doel.

Hij is Hagenaar van geboorte en woont sinds 2001 op Curaçao. Van Duijneveldt: "Ik ben in Voorburg opgegroeid, tot mijn veertiende. Voorburg was toentertijd nog een zelfstandige gemeente onder de rook van Den Haag. Heerlijk rustig wonen aan de rand van het park in het groen, een onbezorgde prettige jeugd. Ik ben soms weleens ietwat jaloers op kunstenaars die uit hun eigen barre leed, hun eigen misère hun inspiratie kunnen putten, maar toch, nee, godzijdank ik niet. Geluk, het is gewoonlijk geen goede voedingsbodem voor een geslaagd kunstenaarschap. Die bepaalde drang van binnenuit om jezelf te uiten, te bewijzen en aan den volke bloot te geven. De hungerkünstler in ons."

Daarna werd het 'of all places' het Friese Franeker voor de jonge Van Duijneveldt. Zijn vader ging met pensioen en liet het drukke stadsleven in de residentie de hielen zien. "Dat betekende voor mij van de ene naar de andere school. Ik wist absoluut niet wat ik überhaupt wilde gaan doen met mijn leven. Ik begon met een studie geschiedenis en daarna op dezelfde Hogeschool Leeuwarden volgde ik de kunstzinnige richting. Autonoom kunstenaar, dat leek me wel wat, maar een aantal docenten vond dat nu niet bepaald zo'n verstandig doordacht idee. Geen droog brood op de plank, Marcel, bedenk dat wel. Dat werd dus uiteindelijk tekenleraar en dat ben ik nog steeds met het nodige plezier."

"Een vriend van mij kwam enthousiast terug van Curaçao. Hij herkende in mijn werk de kleur, de spontaniteit, de sfeer, de pure levenslust en vrijheid die hij op het eiland had leren kennen. Ik was meteen geïnteresseerd en een jaar later landde ik op Hato. Om niet meer terug te gaan naar Nederland. Het is het gevoel dat je je hier thuisvoelt. In Nederland reis ik als een verdwaalde toerist, hier kom ik echt thuis. Een altijd warme thuiskomst in vergelijking met dat kille vaak koud en afstandelijk ogende Nederland, verdeeld in talrijke hokjes en behept met vooroordeel, weinig charmant allemaal. Je ontgroeit op een gegeven moment de omgeving, de basis waar je oorspronkelijk vandaan komt; het wordt iets in de verte, iets in den vreemde."

Sinds 2003 is Marcel van Duijneveldt tekenleraar aan het Radulphus College. "Een fantastische baan. Het is het overbrengen van een andere manier van kijken, een andere vrijere denkwijze, het geeft me ook rust en balans. Er is op het eiland veel latent talent aanwezig. Maar de meeste leerlingen doen met dat verborgen talent helaas niet zoveel. Wellicht gestuurd door de ouders; die kinderen moeten minstens rechter of advocaat worden. Maar toch zijn er leerlingen die bewust voor de kunst kiezen, dat kan bijvoorbeeld ook als ontwerper of grafisch designer."

"Die exposities van mijn werk, ze beginnen zo langzamerhand te komen. Met een volledige baan probeer je een modus te vinden tussen die baan en het eigen werk. Want als de rekeningen niet meer betaald kunnen worden, zit je op z'n zachtst gezegd met een probleem. Dan kan je ook niet creëren en loop je alleen maar met kopzorg rond. Vandaar dat je voor jezelf een tussenoplossing moet vinden. Ik ben eigenlijk een weekendkunstenaar, leerlingen zuigen je door de week als het ware leeg, je geeft je daar helemaal voor. Dat vertraagt zodoende je eigen productie en traag werk ik toch al. Geen overkill, meer exclusiviteit. Daar streef ik naar, en ik meen dat me dat niet bepaald slecht afgaat."

Vorig jaar exposeerde Van Duijneveldt in de Mon Art Gallery solo met 'Between heaven and earth'. "Ik kan mij voorstellen dat mensen mijn werk surrealistisch getint vinden. Het onbewuste, de gedroomde wereld. Het is misschien bij mij een soort romantisch terugverlangen naar die tijd, naar Starwars en de stripverhalen van Storm. Het is dagdromen. Kunst herhaalt zich daarnaast altijd in diverse vormen en varianten en als iets wat goed is zich verder heeft ontwikkeld, waarom zou je daar dan niet op een originele exclusieve manier mee aan de slag gaan? Het is hetzelfde als met het wiel. Dat kan je ook op diverse manieren gebruiken. Als kind had ik al een eindeloze fantasie. Wolken hebben altijd een fascinatie voor me gehad. Wellicht ben ik ergens een onbegrepen dromer, wellicht begrijp ik ook helemaal niets van mezelf. Misschien wil ik mijzelf ook per se niet begrijpen. Observatie, dat is het sleutelwoord, niet wijzen met het vingertje. Mooie composities maken waarin ik mijn eigen waarheid, mijn eigen realiteit schets. Waarom niet iedere dag in mijn atelier samen met mijn vrouw Marlies? Dat zou het mooiste zijn. Een zanger wil nu eenmaal zingen, een danser dansen. Ik heb beelden in mijn hoofd en die zet ik op het canvas of druk ik uit in een sculptuur."

Marcel van Duijneveldt: "Het scheppen is voor mij een primaire bezigheid. Het is het scheppen van mijn wereld in deze wereld. Dat is een bijzondere afwijkende wereld en sommige mensen noemen dit kunst. Maar op deze manier belanden we op een hellend vlak, want er zijn genoeg mensen te vinden die mooie dingen concipiëren die niemand ooit te zien krijgt. Dus waar hebben we het dan eigenlijk over? Is dat dan ook geen kunst?"

"Creëren betekent voor mij in dit verband dus het scheppen van een nieuwe werkelijkheid. Dat is ronduit moeilijk. En je moet op je eigen gevoel en intuïtie afgaan. Iedereen zou wel iets willen produceren wat nog nooit is gemaakt. Vergelijk het met een schrijven van het boek dat alle andere boeken overbodig maakt. Maar je moet jezelf niet voor de gek houden. Nogmaals, het is en blijft lastige materie. Het zoeken naar iets wat nog nooit is gemaakt is natuurlijk uitermate interessant. Het is een zoektocht als van de alchemist in de middeleeuwen die uit lood goud wil maken in zijn magische smeltkroes."

"Op het eiland komen er overigens steeds meer kunstenaars bij. In zekere zin zou ik van wildgroei kunnen spreken. Maar toch, er moet wel veel meer jong bloed aan de deur kloppen. Oudere kunstenaars hebben we meer dan genoeg. En hier ben je veel sneller kunstenaar dan bijvoorbeeld in Nederland, daar ben ik me natuurlijk wel van bewust. Het is de kleinschaligheid die ons ten dele parten speelt. Te weinig koren, teveel kaf en droesem uit de fles dat boven komt drijven."

Het nieuwe werk van Marcel van Duijneveld valt sinds gisteren te bezichtigen in de Mon Art Gallery in het Rif Fort. Het zijn sculpturen, grote geiten, bokken zou je op het oog zeggen. Die geiten, bokken, in sommige zit wat diabolisch, iets venijnigs. Ze zijn opgebouwd uit moeren, bouten, computeronderdeeltjes en ander recyclingmateriaal en ze lijken met hun dunne lange achterpoten aan de graviteit van het aardse te ontsnappen. "Die connectie met de aarde is er altijd wel", legt Van Duijneveldt uit. "Maar ook het loskomen daarvan. Een geitenkop heeft voor de mens met die hoorntjes een diabolische associatie en dit heeft niets te maken met enige religie. Ik geloof ook dat in ieder mens wel iets diabolisch zit. Lees de mythes, de legenden, de sagen, de Limburgse bokkenrijders. Ik probeer dit soort volksgeloof in mijn werk te stoppen in samenhang met mijn eigen interpretaties en dit werkt ronduit verrassend. Ik toon die bokken als hybride wezens, twee- of meerslachtig dus en ontstaan vanuit een neo-romantische denkwijze. Wezens die in een desolaat landschap, een vlakte van Hato, het beste kunnen existeren en zich daar thuisvoelen en beslist niet in Fort Amsterdam."

"Driedimensionaal gaat me goed af en daar valt in de toekomst nog wel meer van te verwachten. Maar ik blijf uiteraard schilderen. De basis, de roots, de dromen. De wolken die langstrekken. Die wolken zitten nu eenmaal in mijn hoofd."

Marcel van Duijneveldt
Hybrids, we come in pieces
Mon Art Gallery, Rif Fort, Otrobanda, Iedere dag 09.00-19.00 uur
Veiling: 17 november 19.00 uur

Bokkenrijders

Volgens het volksgeloof waren de bokkenrijders geesten, die op bokken door de lucht reden. Van dit volksgeloof maakte in de 18e eeuw een bende gauwdieven en inbrekers in met name Zuid-Limburg gebruik, om de bevolking angst aan te jagen. Hun strooptochten waren over het algemeen gericht tegen boerderijen en pastorieën.
De sage wil dat de rovers een pact met de duivel hadden gesloten en zich 's nachts op bokken voortbewogen. Het volk vertelde dat ze door de lucht vlogen, als ze de volgende spreuk opspraken: 'Over huis, over tuin, over staak, en dat tot Keulen in de wijnkelder!' Eenmaal per jaar reden ze naar de Mookerheide, naar hun meester, de duivel.
Later hebben de bokkenrijders door allerlei verhalen en de mystiek om de bende een Robin Hood-achtige status gekregen.

Sagittarius

High Roller

ÑAPA 2011
Nr. 39

‘Fatumloop Social Happening’

Greep

‘Wie de geschreven Antilliaanse literatuur naslaat op herinneringen aan de slaventijd zal tot zijn/haar verbazing pas omstreeks het midden van de twintigste eeuw schrijvers aantreffen die zich in proza of poëzie hebben uitgelaten over die donkere periode van de geschiedenis. Een onmiskenbaar teken dat op dit pijnlijke onderwerp een jarenlang taboe heeft gerust.’

Zo begint het artikel van Fred de Haas op pagina 3. In twee delen duikt hij de geschiedenis in, naar aanleiding van het door de Verenigde Naties uitgeroepen ‘Internationaal jaar voor mensen van Afrikaanse afkomst’, de Afrikaanse diaspora. Volgende week deel 2.

‘De meeste mensen met een psychische aandoening willen en kunnen weer aan het werk, mits de condities gunstig zijn. Individual Placement and Support (IPS) is een methode waarbij personen met een psychiatrische aandoening en/of verslavingsproblematiek worden ondersteund bij hun terugkeer in het arbeidsproces. Deelname aan het arbeidsproces is immers een belangrijke voorwaarde voor het bevorderen van kwaliteit van leven en sociale integratie.’

En dat is de inleiding van het artikel van Milangela Plate over het project ‘Werk in uitvoering’ van Klinika Capriles. U leest het op pagina 10.

Zomaar een greep uit de artikelen in deze Ñapa, die zoals u al begrijpt weer bol staat van allerlei interessante artikelen.

Goed weekend.

De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
CVF
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Verele Ghering
Hans de Haan
Fred de Haas
Margot Hack
Bob Harms
Lisette Keus
Brede Kristensen
Judice Ledeboer
Ari Manse
Milangela Plate
Jan de Ruijter
Johanneke Schelling
Marija Stojanovic
Hans Vaders
Bertine Vermeer
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Het is nog vroeg, de eerste zonnestralen verlichten de hemel en Curaçao begint te ontwaken. Bij Fatum is het echter al een drukste van jewelste. Honderden mensen staan in witte shirtjes te wachten, zich voor te bereiden of zich op te warmen voor de jaarlijkse loop, tien kilometer wandelen of rennen.

Tekst: Lisette Keus Foto’s: Terry van Ommen en Kurt Peterson

Elk jaar organiseert Fatum dit evenement. Dit jaar was het de achtentwintigste keer en deden wij mee. Wij ervoeren hoe het was om in alle vroegte tien kilometer te rennen, we spraken met verschillende deelnemers, met het Rode Kruis en met de organisatie.

Klaar voor de start

Het is bijna zover, duizenden mensen drommen bij de start, de fanatieke renners vooraan, daarachter de anderen en daarachter de wandelaars. Niet alleen is het een hardloopwedstrijd, het is ook een persoonlijke uitdaging, een training voor de carnavalsoptochten, een gymles voor jongeren van het Marnix College. Door de jaren heen is de Fatumloop uitgegroeid tot een sociale gebeurtenis waar ook hele gezinnen aan meedoen.

De heer (COEN?) Hilgersom is voormalig directielid van Fatum en bedacht de loop achtentwintig jaar geleden. “Destijds heb ik in samenwerking met de Road Runners Club deze hardloopwedstrijd bedacht met de bedoeling reclame te maken, maar ook om Curaçao op de kaart te zetten en om de bevolking meer te laten bewegen. We wilden per se T-shirts waar sportief Curaçao op gepromoot werd. In eerste instantie kon je alleen als renner deelnemen, maar na een jaar of drie was het of stoppen of wandelaars moesten ook mee kunnen doen. Mensen vinden het heerlijk en ik vind het heel leuk dat het tot zo’n groot evenement is uitgegroeid.”

Jeadian Quant is elf jaar en deed voor de derde keer mee. Dit jaar samen met zijn broertje Shane (10), zijn nichtje, zijn moeder en zijn tante. En zo zijn er meerderen: vaders dragen kinderen op hun nek, moeders lopen hand in hand met hun dochters en ook groepjes vrienden en vriendinnen stellen zich op voor de wandeltocht.

Marloes Kempes (30) loopt ook rond bij de start, zij behoort tot de fanatieke renners. Met een gezonde spanning vertelt ze dat ze zichzelf tot doel heeft gesteld om rond de 55 minuten te finishen. Ze heeft zelfs met een vriendin gewed, dus nu moet ze wel en zodra het startsein klinkt verdwijnt ze dan ook weldra in de menigte.

Organisatie

Langzaam komt ook de rest van de menigte op gang en ontstaan er ruimten tussen de deelnemers. De echte snelle nemen al gauw afstand en waar we de Snipweg opdraaien, rent inmiddels iedereen een beetje voor zich.

Langs de kant van de weg staan om de zoveel meter een aantal mensen, ze wachten om zich te voegen bij de groep om nog een stuk mee te lopen, ze wachten met camera’s, ijsblokjes en water op bekenden of wachten omdat ze moeten; bij dezen excuses voor iedereen die in de file heeft gestaan.

Curd Evers is vanuit Fatum de eindverantwoordelijke voor de Fatumloop: “Dit jaar deed er een recordaantal deelnemers mee. Van vorig jaar iets onder de 3000 mensen tot dit jaar ruim 4300 deelnemers. Natuurlijk een goed teken, maar dit betekent ook meer druk op de organisatie. Bijvoorbeeld wat betreft het vochtgedeelte, dit moet natuurlijk waterdicht zijn. En wat we ook heel belangrijk vinden is de veiligheid van de deelnemers. Dankzij de politie, het Rode Kruis, de CRS en alle anderen hebben we dit ook dit jaar weer kunnen waarborgen. Twee maanden duurden de voorbereidingen, met als resultaat een groot succes.”

De Emancipatieboulevard: inmiddels zitten er vijf kilometers op, dus moeten er nog vijf gelopen worden, maar voor velen is dit het moeilijkste punt. Zo ook voor Eelco Parie (33). “Bij de vijf kilometer had ik het het zwaarst, hier moest ik even lopen omdat ik zelfs misselijk was. Ik had ook niet ontbeten door omstandigheden, heel stom van me. Maar je begint eraan, en wilt het afmaken. Gewoon doorzetten dus.”

Doorzetten, dat deed iedereen dan ook en voor degenen die over hun grenzen gingen was er het Rode Kruis. Zij waren erg goed vertegenwoordigd met langs de gehele route posten. En behalve een paar incidenten – voornamelijk bij de finish – van kortademigheid, oververmoeide spieren en vochttekort is het evenement rustig verlopen.

Energiekick

Vanaf het zwaarste punt door naar het punt met de energiekick: de winkel Changes. Op de Emancipatieboulevard hoor je de brassband al spelen. Naar je gevoel duurt het eeuwen, maar dan ineens staat daar de band en ren je door de winkel. Dit doet iedereen goed: deelnemers zwaaien met hun armen en worden zo meegenomen door de maat van de muziek dat iedereen zijn of haar pas versnelt.
Versnellingen hoor ik overigens vaker, er komen jongeren in spijkerbroek voorbij met een smartphone met luide muziek. Uit hun gesprek blijkt dat ze in eerste instantie meededen met de wandeltocht, maar rennen vonden ze eigenlijk ook wel leuk. Na vijf minuten blijkt echter dat ze het toch niet leuk genoeg vinden – onvoorbereid en in spijkerbroek – en lopen ze weer rustig door. Uiteindelijk gaat het om meedoen. Dan komt er ineens een man heel snel voorbij – let op – wandelen. Je kunt natuurlijk niet laten gebeuren dat iemand sneller wandelt dan dat jij rent, dus de vaart gaat er maar weer in.

Deelnemers

In alle leeftijdscategorieën deden mensen mee. “De jongste deelnemer van de wandelaars was vijf jaar, de oudste deelneemster eenentachtig. Van de renners was de jongste twaalf, de oudste was tweeënzeventig”, vertelt Harold Westerhof van de Road Runners Club Korsow. Zij zijn elk jaar nauw betrokken bij de organisatie en nemen onder andere de deelnemersregistratie op zich. “Voor de Road Runners Club was het een groot succes. Het is heel erg gezellig aan de ene kant, maar ook moet je wel echt trainen om te winnen, want de tijden zijn scherp. En vooral de jeugd, de groep van kinderen onder de zeventien jaar oud, wordt groter. Een goed teken.”

Meer beweging voor de jeugd is iets wat ook het Marnix College stimuleert. Zij deden mee voor een cijfer voor het vak gym. Gymjuf Machielsen: “Onze leerlingen van de bovenbouw mochten kiezen voor de coopertest of meedoen met de Fatumloop. Deze moesten ze minimaal binnen twee uur lopen, maar ze hebben tien minuten verlenging gekregen doordat het zo druk was bij de start. Aan hun tijd wordt dan een cijfer verbonden. De onderbouw mocht vrijwillig meedoen. Ik weet niet hoeveel leerlingen hebben meegedaan, ik ben nog bezig met het verwerken van de tijden, maar het was wel hartstikke leuk.”
En ook de Brigada di Seguridat i Formashon legde het stuk van Fatum naar Wet & Wild af, in een groep van vijftig personen. Julius Kook (19) is een van de vrijwilligers bij de organisatie: “De BSF is een stichting die tijdens grote evenementen als Seu en kindercarnaval altijd meeloopt voor de veiligheid van de kinderen. Iedereen van ons is in de leeftijd van vijftien tot vijfentwintig jaar en is vrijwilliger. Elke zaterdag hebben we conditietraining en vandaag hebben we als training meegedaan met de Fatumloop. We hebben een speedmars gedaan, dus om en om snelwandelen en dan weer rustig wandelen.”

Finish

Het meest venijnige stukje van de route is de Maalweg. Kempes: “Het gaat er stiekem een beetje omhoog, dat voel je ineens heel erg in je benen. Hier ging alleen maar door mijn hoofd: hardlopers zijn doodlopers, waarom doe ik dit?”
Jeadian Quant vond juist het stuk voor Breezes verraderlijk: “Het laatste stuk, dan denk je dat je er bent, je bent er ook bijna, maar net niet helemaal.”

Maar dan komen de bordjes 400m, 300m, 200m en ben je er echt bijna. Het is drukker geworden langs de kant van de weg en mensen beginnen te klappen. Ze buigen hun arm en ballen hun vuisten als teken van kracht en aanmoediging. De laatste meters en daar staat een CliniClown de deelnemers op te wachten. Met een vrolijke glimlach rent ze de allerlaatste meters mee en dan zit het erop: de benen stappen over het lint en de armen kunnen de lucht in. Het is nog geen acht uur in de ochtend, de tien kilometer zijn achter de rug en zitten in de benen.

Foto van de week

Vroeger moeten zij hier hebben gezeten, hoog boven op de rotsen van deze heilige plaats. Met zicht op de open zee en ‘s avonds blik op de oneindige heiligdommen aan de sterrenhemel. Vandaag niet meer dan de onbekende prehistorie, verborgen in donkere spelonken, in vochtige muffige ondergrondse holen. Echter met grote waarde voor de geschiedenis, de mythologie. Het schaarse overleven van de identiteit van onze voorouders, de oudste bewoners van onze eilanden.

Deze foto werd ingestuurd door Hilario Nicolaas.

Heeft u ook een mooie foto? Stuur hem naar Ñapa@amigoe.com.

Thuis

Kleur

Monique Casimiri

Kleur zegt zoveel. Huidskleur nog meer. Aan iemands huidskleur kun je soms al zien waar zijn roots liggen. Althans dat denkt men maar al te gauw.
Hier in Nederland zijn er voor sommigen maar twee kleuren. Wit en zwart. Ben je wit, dan ben je een Nederlander. Ben je zwart, dan ben je import. Dan komt je niet uit Nederland en dat wordt ook gewoon zo gevraagd.
“Waar komt u vandaan?”
“Eh…uit Lelystad.”
“Ja, maar ik bedoel daarvoor?” Men is wel voorzichtig, hè. Ze willen alles weten, hebben overal een mening over, maar men wil niet uitgemaakt worden voor racist, want dat is niemand in Nederland.
“Daarvoor?... Ik ben vanochtend nog even in Harderwijk geweest, maar waarom vraagt u dat?”
“Nou, ik bedoel, u heeft niet zo’n kleur huid als wij, hè, snapt u. Dan komt u vast niet van hier.”
Meestal haak ik snel af als ik zo’n conversatie hoor in de bus of trein, maar ik ben erg nieuwsgierig naar de reactie van deze mevrouw.
De mevrouw keek met enig leedvermaak naar de vraagster en draaide toen het gesprek om.
“Waar komt u vandaan?”
“Hoe bedoelt u?”, vraagt de mevrouw licht geïrriteerd.
“Nou, zoals ik het vraag, waar komt u vandaan?”
“Dat gaat u niets aan, waarom wilt u dat weten?”
De bus stopt en ik moet eruit. Ik heb helaas geen tijd om nog een halte te kunnen blijven zitten en moet deze discussie dus laten voor wat hij is.
Kleur bepaalt het beeld dat iemand ergens van heeft. Mijn man leerde mij kennen als Antilliaan. Een blanke Antilliaan. Mijn opa had nog een mooie bruine kleur en kroeshaar, maar door de generaties heen is daar niet veel meer van overgebleven. De meeste van mijn vrienden die ook van Curaçao kwamen waren net zo blank als ik. Mijn man had dus het verwrongen beeld dat er op Curaçao vooral blanken woonden.
Hij keek zijn ogen uit toen hij er voor de eerste keer was. En ‘s avonds zei hij tegen mij: “Ik wist niet dat er op Curaçao zoveel gekleurde mensen woonden.” Ik was enorm verbaasd. Voor mij was dit zo gewoon. Voor mijn man inmiddels ook, maar het geeft wel aan dat kleur een eerste indruk achterlaat bij mensen.
Zo zat mijn zus, net zo wit als ik, jaren terug in de bus. Tegenover haar zaten twee Curaçaose mannen uitgebreid hun seksleven te bespreken. In het Papiaments. Mijn zus, die een goed woordje Papiaments spreekt en verstaat, deed alsof ze aan het lezen was in haar boek, maar luisterde natuurlijk naar deze conversatie. Ze hield de schijn een heel eind op, tot het haar niet meer lukte en ze heel hard in lachen uitbarstte. De mannen werden ruw uit hun conversatie gerukt door dit lachgeweld en keken mijn zus vreemd aan.
In onvervalst Papiaments gaf mijn zus te kennen dat het een boeiend verhaal was wat de mannen vertelden, maar dat haar kleur hen nou niet bepaald de vrijheid gaf om zo’n verhaal in het Papiaments in de bus te houden.

Katibu ta galiña

Honderd jaar in vogelvlucht (1)

De Verenigde Naties hebben het jaar 2011 uitgeroepen tot 'Internationaal jaar voor mensen van Afrikaanse afkomst', de Afrikaanse diaspora. Om dit jaar te besluiten bestudeert onze medewerker Fred de Haas in twee afleveringen in de Ñapa wat er in de Papiamentstalige literatuur van de twintigste eeuw aan herinneringen aan de slaventijd ligt opgeslagen en tot in onze tijd doorklinkt. Via de mondelinge overlevering neemt hij ons in 'Katibu ta galiña' mee langs werk van auteurs als Kroon, Goilo, Lauffer, Juliana, Martinus, De Jongh, Domacassé, De Haseth, Bacilio en anderen om te onderzoeken op welke manier zij allen in hun werk hebben geworsteld met de problematiek van de slaventijd en de koloniale overheersing. Met uitzondering van Frank Martinus Arion, die ook in het Papiaments heeft geschreven, zijn Antilliaanse auteurs als Debrot en Van Leeuwen die alleen in het Nederlands hebben geschreven buiten beschouwing gelaten. Goed nieuws voor onderwijzers en leraren: de bronnen waaraan onderstaande beschouwingen zijn ontsprongen zijn direct toegankelijk.

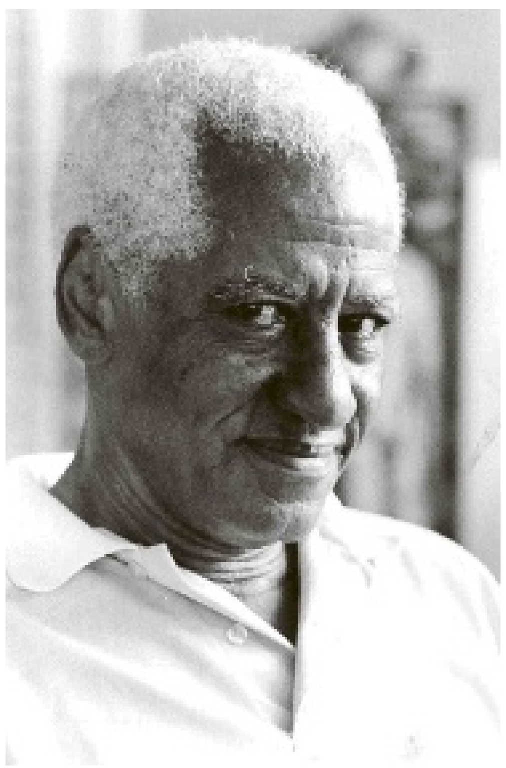

Elis Juliana

Pierre Lauffer Sr.

Tekst: Fred de Haas

Wie de geschreven Antilliaanse literatuur naslaat op herinneringen aan de slaventijd zal tot zijn/haar verbazing pas omstreeks het midden van de twintigste eeuw schrijvers aantreffen die zich in proza of poëzie hebben uitgelaten over die donkere periode van de geschiedenis. Een onmiskenbaar teken dat op dit pijnlijke onderwerp een jarenlang taboe heeft gerust.
Wél zijn er in de mondelinge overlevering berichten over de slaventijd te vinden in de vorm van liedjes of gezegdes. Daarvoor kun je onder andere te raden gaan bij publicaties van pater Paul Brenneker die, samen met Elis Juliana, in de jaren vijftig verhalen en liedjes heeft opgetekend uit de mond van Curaçaoënaars die in die tijd tussen de vijftig en negentig jaar oud waren en zich nog verhalen en liedjes uit de slaventijd van hun grootouders herinnerden. Deze liedjes en verhalen heeft Brenneker indertijd gepubliceerd onder de titel Benta (Boekhandel Sint Augustinus, 1959). Dat de katholieke kerk het met de publicatie eens was blijkt uit het 'Nihil obstat' (geen bezwaar) dat vóór in het boekje stond afgedrukt en afgegeven was door L. van Rooy O.P. Een nostalgisch teken des tijds…

In onderstaande beschouwing zullen we volstaan met het bespreken en citeren van een selectie van literaire bronnen zonder overigens een oordeel te vellen over de kwaliteit hiervan. Het gaat in dit artikel louter en alleen over wat dichters en schrijvers hebben gezegd naar aanleiding van wat zij wisten, voelden of dachten over de slaventijd. Rijp en groen wordt geciteerd en rijmelarij kan afwisselen met verzen van grote dichters.
We beginnen met enkele verzen uit de mondelinge overlevering. Alle vertalingen zijn van mijn hand. De weergegeven spelling van de geraadpleegde werken is de spelling die in de oorspronkelijke bronnen wordt gebruikt. U kunt veel teksten terugvinden in het nuttige bronnenboek Pa saka kara, tomo II, III, (L. Berry-Haseth, Aart G. Broek, Sidney M. Joubert, Fundashon Pierre Lauffer, Willemstad, 1998, Kòrsou).

Slaven zijn net kippen
Het bekendste liedje dat we in Benta tegenkomen is 'Catibu ta galinja'. Het is een droevig liedje dat tijdens het werk op het land werd gezongen. Het gaat over twee broers die verkocht worden door hun baas en die hun hart uitstorten bij hun moeder (Benta no. 185):

Catibu ta galinja
Mama
Catibu ta galinja hm

Shon ta bende nos
Mama
Ta bende nos

Catibu ta galinja
Mi mama
Catibu ta galinja hm

Nos ta troca shon
Mama
Mira com m'a papia shon

Catibu ta galinja
Mi mama
Catibu ta galinja hm

Ata shon ta bende nos
Mama
Cu placa na man hm

Catibu ta galinja
Mi mama
Catibu ta galinja hm

(Slaven zijn net kippen, mamma, net kippen. De baas gaat ons verkopen, mamma, hij gaat ons verkopen. We gaan naar een andere baas, mamma, hoe ik ook heb geprobeerd de baas op andere gedachten te brengen. Maar de baas gaat ons cash verkopen. Slaven zijn net kippen, mamma, net kippen).

Van dit liedje is een opname gemaakt. Ook Elis Juliana zingt het en u kunt het op YouTube beluisteren. Van wanneer het lied dateert weten we niet, maar het is, gezien de tekst, waarschijnlijk een paar eeuwen oud.

Bij gelegenheid van de 'afschaffing' van de slavernij in 1863 zongen de vrijgelaten slaven (Benta, no. 137):

'Bam pidi Dios na rudia abao
Cu su santu debocion
Awor nos ta liber di tur shon
Liber di tur nacion
Catibu di rei'

(Laten we God in alle vroomheid op onze knieën bidden. Nu zijn we vrij van elke baas, vrij van elk land, slaven van de Koning).
Uit de tekst blijkt zonneklaar dat de Kerk haar missiewerk goed had volbracht en dat niemand het kennelijk erg vond om slaaf van de Koning, dat wil zeggen van God te zijn. Als ze maar geen slaaf meer waren van een Shon, een plantagehouder.

'Nos negros'
Een intrigerend artikel dat de Curaçaoënaar Willem E. Kroon in 1933 in El Imparcial schreef draagt de titel 'Nos, negros' (Wij, negers). Hierin zegt Kroon zonder omwegen na een kleine inleiding: […] 'Den ún palabra, como nos no ta blanco, nos ta neger' (in één woord, aangezien we geen blanken zijn, zijn we negers).
Dat deed me onmiddellijk denken aan de definitie die de Martinikaanse dichter Aimé Césaire eens gaf van de négritude: 'de négritude is de eenvoudige erkenning van het feit dat je zwart bent en de aanvaarding van ons lot als zwarte, van onze geschiedenis, van onze cultuur'. Maar, ere wie ere toekomt, Willem Kroon was de eerste die dit zei. Maar hoe anders is zijn invulling van die 'négritude'!
In zijn artikel houdt hij een verhandeling over hoe een 'neger' zich het beste kan opstellen tegenover een blanke. Hij gaat daarbij uit van het imitatiemodel als middel om hogerop te komen. Zijn belangrijkste vraag luidt:

Hoe krijg je respect van een blanke? (Ja, u leest het goed!).

Het antwoord is eenduidig: door te laten zien dat een neger net zo cultureel vaardig kan zijn als een blanke. Dan, zegt Kroon, 'ta parse cu e blanco su wowo ta enfocá na es momento, no semblante di un negro, sino di un blanco su igual, cubrí cu un color oscuro' (dan lijkt het alsof de ogen van de blanke op dat moment niet meer gericht zijn op het gezicht van een neger, maar op iemand die een gelijke is van de blanke en bedekt is met een donkere kleur').

Zo'n houding lijkt heden ten dage heel passief en afkeurenswaardig, maar we moeten wel bedenken dat dit in die tijd de normale houding was van de meeste zwarte Curaçaoënaars, een houding die veel Makamba Pretu (zwarte Hollanders) heeft opgeleverd. Je kan het hun niet kwalijk nemen. Hoe zou je zelf in die tijd hebben gehandeld in die door Nederlanders gedomineerde samenleving?
Nu moeten we ook niet meteen uit bovenstaande de conclusie trekken dat Kroon niet in de gaten had hoe de blanken zich gedroegen. Hij vindt ze ijdel, trots en vol pretenties. Maar in plaats van daar tegenin te gaan moest de neger door zijn goede voorbeeld zich de morele meerdere tonen van de blanke, vond Kroon. Om te beginnen moest hij zichzelf en zijn rasgenoten respecteren en niet al te vertrouwelijk worden met de blanke 'pasobra no tin mas berguenza cu nan considera bo pa macaco, fresco o familiar' (omdat niets zo erg is dan wanneer ze je aanzien voor een brutale, familiaire aap). Maar de negers moesten vooral ook niet ontkennen dat ze van slaven afstamden, want degenen die zich eigenlijk moesten schamen waren immers de blanken die zich als tirannen hadden gedragen en een eeuwige schande op zich hadden geladen. Ook moesten de zwarten het niet meer hebben over zichzelf als mensen met een droevige kleur (triste color). Dat was gewoon een uitvinding van de blanke om de zwarte mens ervan te doordringen dat hij geen goede maatschappelijke kleur had. Ga nou maar aan het werk, zegt Kroon, studeer kunst en muziek en alle andere moderne zaken om 'de talenten die God zo edelmoedig in het negerras had gestopt niet te verkwisten'.
Jaren daarna zal Kroon in zijn boek 'Su unico amor' (Willemstad 1946), terugkomen op die rassenkwestie. Hij geeft daar zijn mening over de vraag of het negerras verbeterd moest worden. De vraag luidde:

'Nos por drecha nos raza'? *(kunnen we ons ras verbeteren?)*

Natuurlijk vindt hij van niet, maar hij neemt een omweg om dat duidelijk te maken. Als je vindt dat een ras verbeterd kan worden ga je er dus van uit dat het op een of andere manier beschadigd is. En dat blijkt, volgens Kroon, niet helemaal onwaar. Want, zegt Kroon, het ras is laf, omkoopbaar en ijdel geworden! Vroeger waren er mensen als Bazjan en Tula die zonder aarzelen de marteldood verkozen boven het verraad aan hun volk. Kom daar vandaag de dag nog eens om!
Maar toch, om nu te zeggen dat het zwarte ras redenen heeft om zich te verbeteren, neen. Dat vindt Kroon weinig zinvol en hij wijst nogmaals op het onderwijs als de basis van alle vooruitgang en verbetering: 'Duna nos instruccion sin límite, i nos lo yega mas aleuw cu nan ta quere' (Geef ons het beste onderwijs dat er is en we komen verder dan ze denken'). Maar, zo lezen we, wij komen niet verder door rancune te blijven koesteren jegens de blanken: 'Bandera di Holanda ta bula pa nos tur' (de Nederlandse vlag wappert voor ons allemaal). Ja, die wapperde inderdaad nog fier in 1933!

En hoe zat dat dan met al die vrouwen die met Nederlanders trouwden? Was dat dan niet om het ras te verbeteren? Ja, dat wordt zelfs Kroon te moeilijk: '[..] Dios warda nos di risca escrutiná e vueltanan den curazon di muhe, nos ta laga esai completamente na nan mano; si nan hanja un bon extranhero blancu, ta nan matansha' (God verhoede dat we het durven wagen de kronkels in het hart van vrouwen te bestuderen; we laten dat aan henzelf over; als ze een goede blanke vreemdeling vinden is dat hún zaak).

Mannen in vrouwenkleding
Niet iedereen was zo empathisch en vriendelijk als Willem Kroon. Nog voordat de medewerkers van het zwarte Franse tijdschrift Légitime Défense (1932) ongenadig uithaalden naar de kapitalistische, christelijke, burgerlijke wereld en naar de zwarten die gewoon doorgingen met te leven in de bestaande, koloniale situatie zonder zich daartegen te verzetten, schreef P.P.M. de Marchena in 'Esclavitud, Ignorancia ó Educando un Pueblo' (Willemstad, 1929) een ongewoon scherp stuk tegen de rooms-katholieke geestelijkheid, symbool van onderdrukking en deel van de elite, de 'witte mannen met blauwe ogen' die het zwarte volk er met mooie praatjes onder hielden: 'Negernan o negro, semper un ser desprecia, ultraha pa raza blanco, ta di unda por binibo es idea cu bo mester sometebo na es hombernan bisti cu saja, pasobra es hombernan tin un cruz mara na su barica, pe tin diferencia for di otro homber o cualkier homber?' (Negers, jullie, die altijd worden geminacht en beledigd door het blanke ras, waar halen jullie het idee vandaan dat jullie je moeten onderwerpen aan die in rokken geklede mannen, omdat ze een kruis op hun buik hebben hangen om zich te onderscheiden van de gewone man?).
Marchena vertelt nog een hoop lelijke dingen over die mannen en hoopt natuurlijk stilletjes dat de zwarte Curaçaose bevolking zo wakker wordt dat ze protesterend de straat opgaan, net als die duizenden zwarten in Jamaica deden onder de bezielende leiding van Marcus Garvey. Maar zover kwam het niet in die tijd. Het zou nog bijna veertig jaar duren voordat er een opstand kwam, niet tegen de rooms-katholieke geestelijkheid maar tegen het sociale onrecht in de maatschappij.

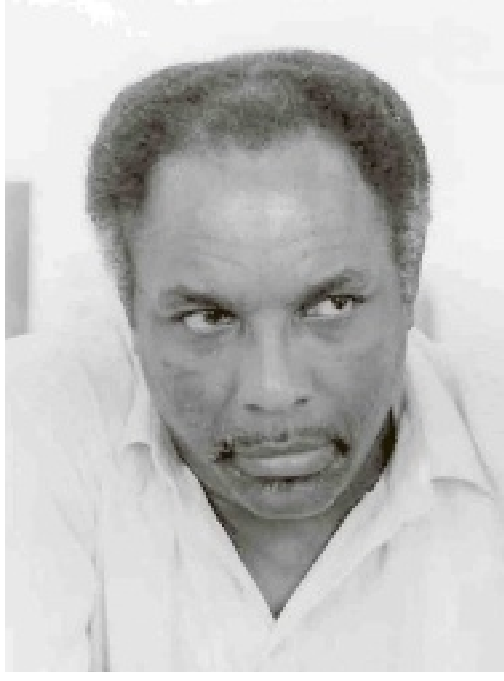

Frank Martinus Arion

Lucille Berry-Haseth

Dichters en slaven
In 1951 schreef Enrique Goilo in La Prensa een gedichtje over de wanhoop van een slaaf (Desesperación di un catibu). De Fransen zouden dit rangschikken onder de 'Littérature de sucre et vanille', de 'suiker- en vanille literatuur'. Mijn vertaling is in dezelfde trant gehouden. Maar let u wel op de ritmiek in het oorspronkelijke gedicht, een ritmiek die we ook tegenkomen bij Lauffer en Juliana. Hieronder volgen enkele strofen:

[…]
'Cu chapi, piki, heru
Maínta bon tempran
Den sol'i awaceru
Sin come pida pan'
[…]
Catibu riba mundu
Ta pieda sin balor
Blo Dios aya den cielu
Por calma su dolor'
[…]

*(Met ploegschaar, hak en pikhouweel
Is hij al heel vroeg in de weer
In de zon en in de regen
Zonder een stuk brood te krijgen.*

*Een slaaf op deze aarde
Is een steentje zonder waarde
Alleen God de Heer daarboven
Zal zijn pijn kunnen verdoven)*

Enkele jaren later, in 1955, schrijft Pierre Lauffer in de bundel Kumbu (dwaallicht/dwaalgeest) een gedicht over de woede en vertwijfeling van een slaaf die door de voorman, de bomba, wordt vernederd en geslagen:

Keho di katibu

Satanas di mala higra,
Mira yaga den mi lomba,
Tur mi kurpa ta na sanger.

B'a sutami ku karbachi,
B'a lastrami den kunuku,
B'a hartami ku bòftá.

B'a zundrami sin motibu,
B'a kobami sin rason,
B'a ningami mangusá.

Ata bo kachó ta lastra bo dilanti.
Bomba, bo deseo ta kumplí.
Aki un ratu mi ta rementá
Ma mi alma lo plegabo.

Klacht van een slaaf / Dwaallicht

*Vuile rotzak die je bent!
Je hebt m'n hele rug ontveld!
Ik bloed over mijn hele lijf…*

*Je hebt me met je knoet gezweept,
Mijn lijf over de grond gesleept,
Geslagen waar je kon!*

*Je schold me uit,
Je schopte zonder grond,
Je stal het eten uit mijn mond!*

*Nu kruip ik voor je als een hond.
Bomba, je hebt niks meer te zoeken,
Nog éven en ik breek,
Maar mijn ziel zal je vervloeken!*

Elis Juliana heeft in 'Flor di Datu' (1956) een gedicht opgenomen onder de titel E Nigrita Catan. Dat gedicht gaat over een slavin die vals wordt beschuldigd van diefstal. Ze blijkt onschuldig en krijgt als compensatie een stukje land. Het gedicht van Juliana is geen oorspronkelijk gedicht maar een vers dat is geënt op een uit 1932 daterend gedicht van Jorge de Lima 'Essa negra Fulô'. U kunt dit laatste op YouTube lezen.

'Harken en beesten'
Vijftien jaar later maakt de latere schrijver van Dubbelspel Frank Martinus zich woedend over wat de Nederlanders in de afgelopen 350 jaar hebben aangericht. Zijn late aanval op de oude kolonisator is tevens de inleiding op het door hem opgerichte tijdschrift Ruku, dat helaas maar weinig afleveringen heeft gekend (1969-1971).
Niet alleen de Nederlanders krijgen er van langs, maar ook de Antillianen die hij beschuldigt van een materialistische en diep burgerlijke levenshouding. De Nederlanders worden gelijk gesteld met 'harken en beesten die minder cultuur hadden dan de slaven die zij in hun bezit hadden'. De Nederlanders hebben geen greintje cultuur gebracht in de driehonderd jaar dat ze de baas speelden in de Antillen, zegt Martinus. En hij constateert een merkwaardige tegenstelling: 'terwijl aan de ene kant de zeventiende eeuw het culturele hoogtepunt schijnt te zijn van het merendeel der Europese volkeren, is ze ook de eeuw waarin deze volken hun culturele dieptepunt bereiken: ze houden slaven'. En wat voor cultuur kan je van zulke mensen nou verwachten? En dan springt Frank Martinus wel naar een heel snelle conclusie: het is dus de schuld van die Nederlandse barbaren die onder andere in die onartistieke 'lompe landhuizen' woonden dat de Antillianen van die materialistische mensen zijn geworden. En daarom hoopte Frank met zijn tijdschrift de 'vrijmaking van de Antilliaan van het materialisme' te bewerkstelligen.
Dat hij daarin niet is geslaagd, zal hij zelf het meest betreurd hebben. En nog steeds betreuren wellicht.

Wordt vervolgd

Medisch

Wetenswaardigheden in de geneeskunde

Tekst: Hans de Haan

In de wereld van de geneeskunde blijft niets hetzelfde. Het is een kunde die continu in beweging is en de mensheid voortdurend weet te verrassen met nieuwe vindingen en ontdekkingen. De uitdagingen binnen deze veelzijdige wetenschap zijn dan ook ontelbaar en stimuleren onderzoekers over de hele wereld om deze uitdagingen aan te gaan. Hier volgt weer een selectie van de resultaten van recent wetenschappelijk onderzoek, alsmede van interessante, veelbelovende ontwikkelingen in de geneeskunde voor de nabije toekomst.

Stress kan DNA beschadigen
Amerikaanse wetenschappers hebben een verband gevonden tussen stress en beschadigd DNA. Het hormoon adrenaline dat vrijkomt door stress kan bij muizen biologische processen in gang zetten die leiden tot blijvende schade aan het DNA. Deze bevinding kan verklaren waarom een stressvol bestaan stoornissen in het lichaam en dus klachten veroorzaakt bij mensen, schrijft Robert Lefkowitz van de Duke University in Durham (VS) in het wetenschappelijke tijdschrift Nature. Het gaat dan over de meest uiteenlopende aandoeningen van grijs haar tot kwaadaardige tumoren. De onderzoekers kwamen tot hun bevindingen door muizen via een infuus in een bloedvat bloot te stellen aan grote hoeveelheden van een samengestelde stof die vergelijkbaar is met adrenaline. Daarmee werd het mechanisme ontdekt dat een verhoogde bloedspiegel van adrenaline – een kenmerk van chronische stress – in staat is DNA te beschadigen. Volgens de onderzoekers ontstaan deze beschadigingen doordat in het lichaam van de muizen, als gevolg van dit verhoogde adrenalineniveau, minder van het eiwit P53 wordt gemaakt. Het eiwit P53 komt ook voor bij mensen en wordt de 'bewaker van het genoom' genoemd, omdat deze stof de vorming van tumoren onderdrukt.

Onjuist gebruik 'puffers' kost gezondheidswinst en geld
Eén op de tien mensen in de westerse wereld gebruikt dagelijks een vorm van aerosoltherapie, dat wil zeggen het inhaleren van medicijnen door middel van een puffer, poeder of vernevelapparaat. Het schokkende feit is echter dat naar schatting 80 procent van de patiënten minder dan de helft van de voorgeschreven toedieningen correct inhaleert. Deze therapie kost per persoon jaarlijks tussen de 12.000 en 25.000 euro. Gezondheidswinst en vele miljoenen euro's gaan dus jaarlijks verloren door het ineffectieve gebruik ervan.
Om deze aerosoltherapie te verbeteren werd in Rotterdam van 18 tot en met 22 juni jl. het achttiende congres van de 'International Society for Aerosols in Medicine' gehouden. De organisatie was in handen van een groep deskundigen onder leiding van prof. dr. Harm Tiddens, kinderlongarts van het Erasmus MC. Nieuwe technologieën, zoals 'slimme inhalatoren en vernevelaars' kunnen er voor zorgen dat het medicijn – als vanzelf – op de juiste manier wordt geïnhaleerd. Hierdoor zal de patiënt in staat zijn zelf zijn therapie getrouw te volgen en kan hij zijn ziekte steeds beter zelf managen, volgens Tiddens. De toegenomen effectiviteit van deze nieuwe techniek is onlangs aangetoond bij kinderen met taaislijmziekte (cystic fibrosis) met een bijna verdubbeling van het gebruik van de toegediende medicijnen. De huidige vernevelaars zijn helaas zo inefficiënt, dat een puber met taaislijmziekte wel twee uur per dag bezig is met zijn therapie, waarbij hij zich ook goed moet concentreren en dat valt niet mee voor een puber, benadrukt Tiddens. Hij heeft er vertrouwen in dat in de naaste toekomst de effectiviteit van deze toedieningsvorm aanzienlijk zal verbeteren.

Nieuwe behandeling tegen overmatig transpireren
Transpireren is één van de manieren waarmee onze lichaamstemperatuur wordt gereguleerd, eigenlijk de belangrijkste. Mensen met overmatige transpiratie (hyperhydrosis) produceren echter veel meer zweet dan nodig om hun lichaamstemperatuur te regelen, waarvoor meestal geen oorzaak wordt gevonden. Hyperhidrosis komt vaker voor dan wordt gedacht, naar schatting bij 3 procent van de bevolking. Het is een verborgen probleem dat bij veel mensen onaangename situaties veroorzaakt in de sociale en relationele sfeer en ook op de werkvloer.
Thoraxchirurgen van het Universitair Medisch Centrum Groningen hebben de bestaande operatiemethode verder ontwikkeld voor patiënten die last hebben van overmatig transpireren van de handen en/of de oksels. Door middel van een kijkoperatie wordt via een klein sneetje van 1 centimeter aan elke kant van de borstholte, een deel van de zenuwtoevoer (symphatische zenuw) naar de zweetklieren van handen en/of oksels op een aantal plaatsen doorgesneden.
In tegenstelling tot de klassieke behandelmethode worden deze zenuwen niet verwijderd. Hierdoor vermindert de kans op compensatoir zweten op de rug en buik. Het effect van de behandeling is direct na de operatie aanwezig en het merendeel van de patiënten kan aan het eind van de middag naar huis. Het UMCG heeft in de afgelopen drie maanden vijftien patiënten met succes behandeld via deze nieuwe operatiemethode.

Darmspoeling is zinloos en kan gevaarlijk zijn
Ranit Mishori, een medicus werkzaam aan de Georgetown University in Washington DC realiseerde zich dat zij toch wel erg veel patiënten zag die ziek waren geworden na een darmspoeling. Zij heeft zich toen verdiept in dit onderwerp en vond geen enkel betrouwbaar wetenschappelijk onderzoek waaruit zou moeten blijken dat deze behandeling zinvol is. Integendeel, zij nam kennis van rapportages over ernstige bijwerkingen, zoals lever- en nierfalen door een verstoring van de elektrolytenbalans (natrium, kalium, en dergelijke), dikkedarmperforatie, dysenterie en bloedvergiftiging. Darmspoelingen kunnen dus ernstige schade veroorzaken die zelfs de dood tot gevolg kunnen hebben. Zij publiceerde haar verrassende bevindingen in de Journal of Family Practice.
De geschiedenis van deze 'natuurlijke irrigatie' gaat zelfs terug tot de oude Egyptenaren die uitgingen van het idee dat we onszelf vergiftigen met darmafval. Eind 19e eeuw ontstond er een opleving op dit gebied (auto-intoxicatie) en werd deze 'reiniging' weer ingevoerd. Het wordt tot op heden nog steeds toegepast in het circuit van de alternatieve geneeswijzen en wel door de zogenaamde colontherapeuten. Het darmspoelen is tegenwoordig zelfs nog schadelijker geworden, omdat niet alleen tientallen liters water onder druk (!) in de darm gepompt worden, maar er worden aan dit water ook nog allerlei supplementen toegevoegd, zoals kruiden, probiotica en mineralen, waar niet iedereen goed tegen kan.
Inmiddels is overduidelijk aangetoond dat alle afvalstoffen keurig met de ontlasting verdwijnen en dat de lever prima in staat is het bloed te ontdoen van alle aanwezige, giftige stoffen. Maagdarmspecialisten hebben al jaren terecht gewaarschuwd voor deze praktijken en in de medische wereld worden deze darmspoelingen beschouwd als kwakzalverij.

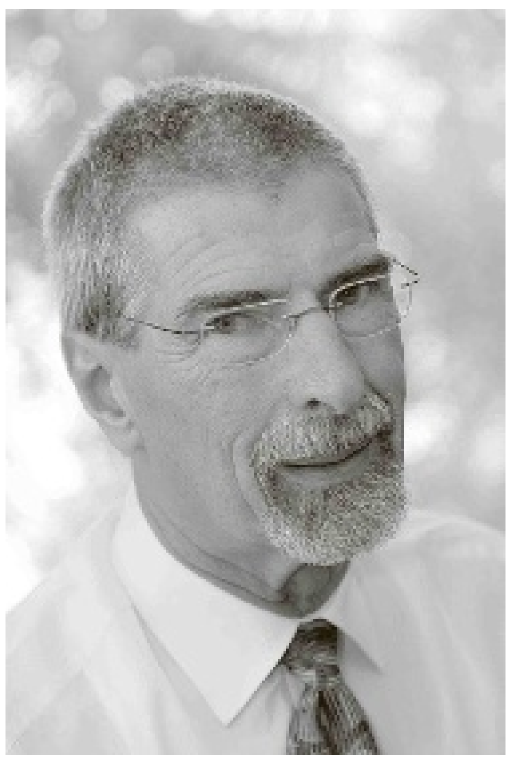

Hans de Haan is arts en jarenlang actief geweest als medisch adviseur bij diverse instanties.

Beweging

Het patellofemorale pijnsyndroom

Het patellofemorale syndroom, ook wel retropatellaire klachten, chondromalacie patella of 'anterior knee pain' is een aandoening waarvan de oorzaak nog niet bekend is. Het is de meest behandelde knieklacht (31 procent) in sportmedische centra.

Tekst: CVF

De patella (knieschijf) is het grootste sesambot in het lichaam en het verbindt de pees van de quadriceps met de kniepees. Het bovenbeen bestaat ter hoogte van de knie uit twee knobbels (condylen), de driehoekige patella glijdt met de punt in het dal (femoralegroeve) dat tussen de condylen bestaat.

Het gewricht is door deze vorm niet volledig stabiel en wordt ook door de quadriceps gestabiliseerd. De patella beweegt omhoog en omlaag, kantelt een beetje (tilting) en draait een beetje (rotatie). Er zijn daardoor verschillende contactpunten in het gewricht. Het repeterende contact op kraakbeenoppervlakken en vooral punt-stress is een van de oorzaken van het pijnsyndroom.

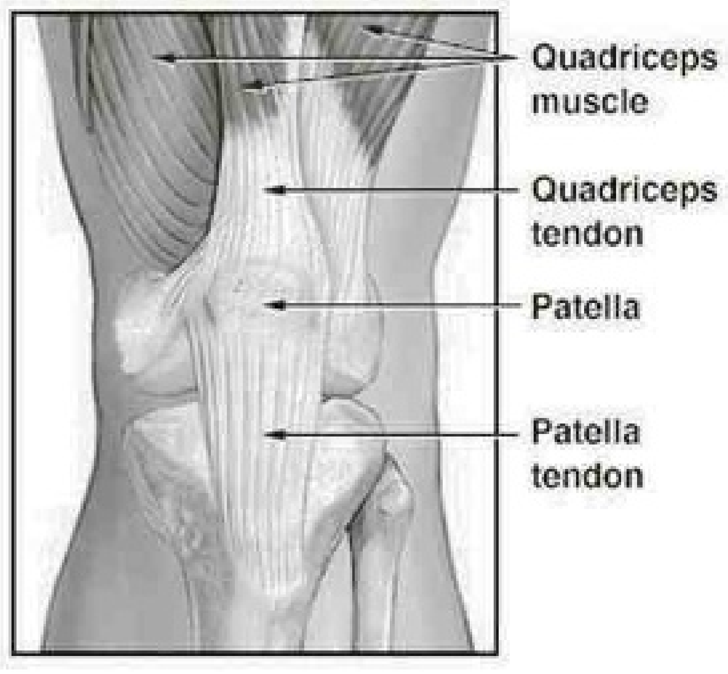

De functie van de patella is om de afstand tussen de pees en de knie te vergroten waardoor de quadriceps (bovenbeenspier) een 50 procent grotere kracht uit kan oefenen op het onderbeen.

Symptomen
De belangrijkste klacht is de diffuse pijn aan de voorkant van de knie of pijn achter de patella. Ook kunnen er zwellingen, crepitaties en pseudo-slotklachten ontstaan. Deze pijn wordt over het algemeen gevoeld bij bewegingen die de belasting in het patellofemorale gewricht vergroten; traplopen, hurken, knielen, kruipen en het langdurig in één houding zitten (ook wel theaterzit fenomeen genoemd). Ook fietsen met weerstand en heuvel op/af wandelen kan tot een overbelasting van het patellofemorale gewricht leiden. Het is van belang te vermelden dat deze symptomen bijvoorbeeld kraken (crepitaties), zwelling en pijn op kunnen treden zonder dat er afwijkingen op röntgen- of mri-foto's te zien zijn.

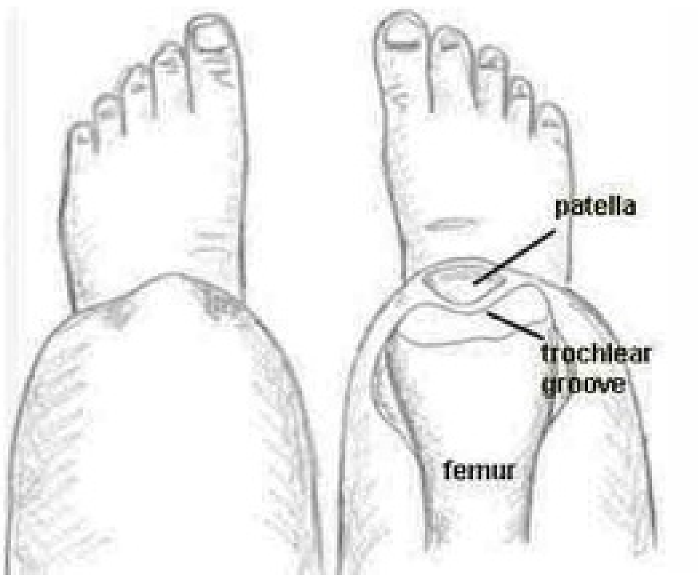

Oorzaken
De exacte oorzaak is nog niet aangetoond. Maar de volgende afwijkingen hebben grote invloed op het functioneren van de knieschijf.

Standsveranderingen
De Q-hoek wordt gemeten vanuit het bekken naar de aanhechting van de patellapees (tuberositas tibiae) of vanuit het middelpunt van de patella naar de tuberositas tibiae. Als die hoek groter is dan 15 graden spoort de patella niet goed in de groeve.

Veranderingen in de Q-hoek kunnen worden veroorzaakt door standsveranderingen in het bekken of de heup, waardoor de femoralegroeve van positie verandert.

Door bewegingen van de enkel verandert de stand van het onderbeen en verplaatst de aanhechting van de patellapees zich ten opzichte van de patella. Als de stand van de enkel permanent verandert, spoort de patella niet meer en loopt die vast tegen de condylen van het bovenbeen.

Spierzwakte
Het binnenste gedeelte van de quadriceps dient voorafgaand aan de standfase tijdens het lopen te worden voorgespannen, om de buitenwaartse trek van de patella tegen te gaan. Wanneer dit niet gebeurt, kan de patella naar buiten afwijken waardoor er pijn ontstaat. Uit twee onderzoeken blijkt dat deze voorspanning, zoals die wordt aangetroffen bij gezonde proefpersonen, bij patiënten met het patellofemorale pijnsyndroom verminderd is.

Er zijn nog meerder oorzaken te noemen zoals de ziekte van Osgood Schlatter , de jumper's knee en overbelastingsklachten.

Behandeling

Operatief
Bij anatomische afwijkingen, fracturen en kraakbeendegeneratie is een operatie de aangewezen behandelmethode.

Fysiotherapie
Afhankelijk van het onderzoek wordt bepaald welke spieren en gewrichten behandeld moeten worden. Het is evident dat de kinetische keten die de knie en patella beïnvloedt onderzocht moet worden.

Uit onderzoek blijkt dat training van de heupspieren een vermindering van de pijnklachten geeft. Door de verminderde voorspanning van de quadricpes kan de training van de spier die direct verbonden is met de knieschijf ook een afname van de pijnklachten geven.

Doordat de sporing van de patella ook door standsveranderingen van de botstukken spaak kan lopen kan de behandeling zich ook richten op de gewrichten in de heup, het bekken, de enkel of de patella zelf.

De rubriek 'Beweging' verschijnt om de week in de Ñapa en wordt verzorgd door de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten. Meer informatie: www.fysiotherapiecuracao.com of email info@fysiotherapiecuracao.com.

Gezondheid

Zware tas slecht voor rug

Veel vrouwen heeft een veel te zware hand- of schoudertas. Uit een Belgische enquête blijkt dat de gemiddelde (hand) tas 1,6 kilo weegt. Dat is net toelaatbaar, aldus de onderzoekers, maar op het randje. Twee kilogram is het absolute maximum. Heb je toch meer te dragen, gebruik dan een rugzak, zo luidt het advies.

Enkele tips om je handtas minder zwaar te maken.

Tip 1: Zet je handtas op de weegschaal
Weet jij hoe zwaar je handtas is? Neem de proef op de som en zet je handtas op de weegschaal. Zo weet je meteen of je dagelijks te veel meezeult of niet. Laad je handtas niet te zwaar: maximaal 2 kilo.

Tip 2: Verdeel het gewicht
Moet je meer dragen dan 2 kilo of neem je naar het werk altijd een loodzware tas mee, gebruik dan liever een rugzak. Zo wordt het gewicht over beide schouders verdeeld. Laat bovendien een zwaar gewicht niet over je schouder hangen (je belast je rug). Gebruik liever je spierballen.

Tip 3: Vermijd ballast
Wat steekt er allemaal in je handtas? Maak af en toe je handtas eens helemaal leeg. Haal er de spullen uit die je eigenlijk niet elke dag nodig hebt. Vraag jezelf bij elk item af wanneer je het voor de laatste keer hebt gebruikt.

Tip 4: Gebruik een kleinere handtas
Hoe groter de handtas, hoe meer je er in kan stoppen. Van die extra ruimte maken we vaak graag gebruik. Probeer eens een kleinere handtas. Op die manier vind je trouwens alles sneller terug.

Razend

‘Taboedoorbrekende jeugdfilm’

Sven is niet gelukkig thuis. Zijn vader trekt Svens broer Lennart voor. Die wint zwemwedstrijden en doet alles wat zijn vader wil. Maar Sven krijgt steeds de volle laag. Hij weet zijn blauwe plekken zorgvuldig te verbergen. Niemand mag weten dat hij thuis wordt geslagen. Zeker Roosmarijn niet, op wie hij verliefd is.

Van links naar rechts Abbey Hoes, Mingus Dagelet, bezoekster Jacqueline Bet en Juliet Daalder.

Tekst: Judice Ledeboer

Dit is in het kort waar de nieuwste jeugdfilm ‘Razend’ van producent/regisseur Dave Schram over gaat. De film is gebaseerd op het boek van de bekende kinderboekenschrijfster Carry Slee waar zij in 2011 de Prijs van de Nederlandse kinderjury voor ontving.

Afgelopen week ging de film op Curaçao in The Cinemas feestelijk in première waarbij een paar acteurs aanwezig waren, zoals Abbey Hoes, Juliet Daalder, Mingus Dagelet en Sander de Heer. De zaal was gevuld met genodigden en winnaars en winnaressen van prijsvragen bij diverse radiostations. De acteurs lieten zich gewillig fotograferen met de geïnteresseerde jongeren en deelden handtekeningen uit. Het gebeurt niet vaak dat je een acteur van zo dichtbij kunt zien en spreken en hem of haar even later op het filmdoek ziet.

Regisseur Schram heeft al behoorlijk wat films op zijn naam staan als producent zoals zijn laatste hit ‘Sonny Boy’ en net zoals bij de laatste Carry Slee-films regisseerde hij de film ‘Razend’ die door zijn vrouw Maria Peters is geproduceerd. Schram en Peters zijn regelmatig op Curaçao omdat ze een speciale band met het eiland hebben. Peters is op het eiland geboren en bracht haar jeugd hier door. Ñapa was nieuwsgierig naar het leven ‘behind the scenes’ en sprak met regisseur Schram en de acteurs. Maria Peters kon in verband met het regisseren van haar nieuwste film ‘Mike’ er niet bij zijn.

Schram heeft een indrukwekkende staat van dienst op het gebied van het maken van films. Hij doorliep de filmacademie, richtte in 1987 samen met zijn vrouw, die hij op de filmacademie ontmoette, en Hans Pos het filmproductiebedrijf Shooting Star Filmcompany op. Hij produceerde speelfilms en televisieseries en in 2007 ging zijn bioscoopdebuut in première: Timboektoe, een verfilming van het gelijknamige boek van Carry Slee. Diverse andere films waren ook al op Curaçao te zien, zoals Kruimeltje, Pietje Bell 1 en 2, de Tasjesdief, Left Luggage, Afblijven, Radeloos en onlangs de succesvolle film Sonny Boy.

De boeken van Carry Slee gaan dikwijls over tieners die problemen hebben met hun omgeving en zich zo steeds dieper in de nesten werken. Ook Razend gaat over verschillende problemen in de samenleving zoals mishandeling: Sven wordt door zijn vader mishandeld en er is ongewenste intimidatie: de leraar van Svens klas kan zijn handen niet thuishouden. Subthema’s zijn vriendschap en liefde. Het zijn actuele onderwerpen en door deze onderwerpen in een boek te verwerken en nu ook in een film worden deze gevoelige onderwerpen bespreekbaarder.

Na de première op Curaçao kwamen bezoekers naar de producent en hoofdrolspelers toe om ze te feliciteren, maar er werd ook nog eens bevestigd dat mishandeling en ongewenste intimiteiten op het eiland veelvuldig voorkomen. Wellicht dat de film een opening biedt tot meer bewustzijn van de problemen, want het is nog steeds een taboe om te praten over deze thema’s. Velen lijden in stilte en de daders komen met hun ongeoorloofde gedrag weg.

De hoofdrolspelers in de film zijn nog jonge, beginnende acteurs. Het gemak waarmee ze acteerden verdient alle lof. Ze zetten hun rollen op heel natuurlijke wijze neer. De acteurs zeiden wel dat ze dat konden door het enthousiasme van regisseur Schram. Ze staan nog in de kinderschoenen van het beroep van acteur, maar zijn wel van plan om door te groeien in het vak.

Hoofdrolspeelster Abbey Hoes, die de rol van Roosmarijn speelt is pas zeventien jaar en heeft net havo eindexamen gedaan. Ze is gek op acteren, zegt ze. Als een professional actrice vertelt ze over de film, haar huidige bezigheden en haar toekomst. Haar hele focus is gericht op acteren. “Het gaat om het acteren, niet om bekend te worden”, zegt ze. Ze heeft daar dan ook de nodige moeite voor gedaan: toneellessen en acht jaar op musicalles. Haar liefde voor acteren werd nog sterker nadat ze ooit meedeed in een commercial op de televisie en vanaf dat moment deed ze aan allerlei audities mee. Zo kreeg ze soms kleine rolletjes, maar haar grote kans kreeg ze nu omdat ze werd gekozen voor de hoofdrol in deze film Razend. “Ik heb gewoon meegedaan aan de auditie en stond urenlang in een rij te wachten met 3000 anderen. Ik kwam iedere keer een ronde verder en toen werd ik uitgekozen.” Haar pretoogjes glanzen. Ze straalt van top tot teen. Ze gooit haar donkere haren naar achter, roept iets tegen haar ‘filmvriendin’ Juliet Daalder, die de rol van Halima speelt en gaat dan weer zitten in een houding van ‘kom maar op met je volgende vraag’.

Ze zag de resultaten van haar acteerwerk pas op de première in Nederland. “Ik wilde van tevoren niet zien hoe het was geworden en toen ik de film voor het eerst zag, zat ik de hele tijd met mijn handen voor mijn ogen. Het is zo gek om jezelf zo groot op het doek te zien.” Ook bij de première op Curaçao kon ze nauwelijks naar zichzelf kijken. Het was de tweede keer dat ze de film zag. “Ik kan er niet aan wennen.” In december gaat Abbey audities doen op de toneelacademie in Maastricht. Ze begrijpt heel goed dat er nog veel te leren valt. “Je moet eerst helemaal naakt voordat je weer kunt opbouwen”, legt ze uit. Ze wil zich echter blijven onderscheiden en voelt er niets voor om tot een eenheidsworst gevormd te worden.

Derde van links regisseur Dave Schram.

Ook Juliet Daalder werd uit 3000 jongeren gekozen om een rol te spelen in Razend. Ze vindt acteren ‘superleuk’. Haar grote droom om ooit in een film mee te spelen is nu al uitgekomen en ze is nog maar zestien jaar. Ze zit nog op school en moet de dag van terugkomst uit Curaçao schoolexamen doen. Terwijl iedereen gezellig zit te kletsen zit zij aan een grote tafel met headphones op om niet afgeleid te worden te studeren. De school vond het een unieke kans voor haar om mee te gaan naar Curaçao om daar de première van de film bij te wonen. Ze kreeg toestemming om te gaan, maar ze moest wel op tijd terug zijn voor de examens. Het leukste van acteren vindt ze het samenzijn met de mensen op de set. Een lastig punt vindt ze dat je je ‘klein’ moet houden. “Op toneel zien de mensen je veraf, maar bij een film kun je inzoomen en dan zie je elke uitdrukking op het gezicht.” Juliet was lid van het Amsterdams jeugdtheater en ook op school doet ze altijd mee met toneel- en musicalvoorstellingen. De rol die ze als Halima in de film moest spelen ging haar gemakkelijk af. Na haar eindexamen wil ze naar de toneelschool in Londen. “Ik houd van de Engelse taal. Die is zo mooi.”

Mingus Dagelet die de rol speelt van Bart, beste vriend van Sven, is een jonge acteur met veel talent. Hij groeide op in een gezin waar toneel en muziek een grote rol speelden en behalve acteren maakt Mingus ook graag muziek. Hij heeft net eindexamen vwo gedaan en heeft nu een ‘tussenjaar’. In december gaat hij auditie doen voor de toneelschool in Maastricht en Amsterdam. Het leukste van acteren vindt hij dat je je in situaties moet inleven die je in het echte leven niet snel zult tegenkomen en om die dan zo realistisch mogelijk te spelen. “Dan kruip je in de huid van iemand anders. Dat vind ik leuk omdat je jezelf kunt loslaten. Ik kijk dan ook vaak naar mensen om me heen, naar bepaalde manieren die ze hebben, hoe ze lopen, hoe ze lachen, hoe ze bewegen. Dat doe ik zodat ik dat kan overnemen in mijn rol.” In de rol van Bart speelt Mingus een brutale, populaire jongen die aan freerunnen doet. “Voor de moeilijke stukken werd een standin gebruikt, maar ik heb zelf ook veel gedaan”, zegt hij vol trots. Het lastigste van acteren vindt hij dat je heel erg moet weten wat je doet en om zo onbewust mogelijk over te komen. “Zodra je gaat denken, ziet men dat. Je moet je ervan bewust zijn hoe andere mensen je zien.” Op de vraag ‘waar zie je jezelf over tien jaar?’ zei hij: “Waar wil ik mezelf over tien jaar zien? Dan speel ik in films, in series en sta ik in Paradiso.”

Ook Sander de Heer, bekend van televisie en toneel, was meegekomen naar Curaçao. Hij speelde de agressieve vader van Sven. Na de film kregen de bezoekers de gelegenheid om de acteurs vragen te stellen over de film en legde Schram het publiek nog wel even uit dat De Heer ‘in het echt’ heel aardig is. De Heer speelde vele rollen bij verschillende toneelgezelschappen. Hij behoort tot de vaste cast van onder meer ‘Onderweg naar Morgen’ en had rollen in series als ‘Kinderen geen bezwaar, ‘Baantjer’ en ‘Flodder’. Hij werkt ook als stemacteur en zijn stem is te horen in de Nederlandse versie van de nieuwste film van Steven Spielberg, ‘Kuifje’. Acteren is eigenlijk zijn tweede ‘passie’, want hij noemt zich in eerste instantie kunstenaar.

Producent/regisseur Schram kreeg de smaak te pakken om films over en met jongeren te maken toen de film Kruimeltje zo’n groot succes was. Hij vindt vooral het werken met jongeren leuk en er is ook een groot publiek voor dit soort films. Samen met zijn vrouw Maria Peters heeft hij al miljoenen bezoekers in de bioscoop gehad. De film Razend was in Nederland na twee weken al goed voor 100.000 bezoekers. Schram is alweer bezig met de productie van een nieuwe film ‘M’n beste vriendin Anne’. In januari gaat hij weer casten voor de nieuwe Carry Slee-film ‘Spijt’ die in oktober 2012 in de bioscoop te zien zal zijn.

Razend is vanaf 10 november in de bioscoop te zien.

Culturele Agenda

Kunst & exposities

Perseveransia
In Galeria Kas di Kultura is t/m 18 november de expositie 'Perseveransia' te bezichtigen met werken van Cola Debrotprijswinnares Norva Sling en haar leerlingen. De Galeria is open door de week van 09.00 - 12.00 uur en van 14.00 - 16.30 uur.

Kinderworkshop
Art2gether geeft op zaterdag 19 november weer een kinderworkshop van 10.00 - 12.00 uur. Iedere week is het mogelijk om bij Art2gether met schilderlessen te beginnen op de dinsdagochtend van 09.30 - 11.00 uur en woensdagavond van 19.30 - 21.00 uur.
Meer informatie: Astrid van Dorp, tel. 515-3141, www.art2gether.com

Mon Art Gallery

In de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort in Otrobanda is van 11 t/m 17 november de expositie 'Hybrids, we come in pieces' te bezichtigen met sculpturen van Marcel van Duijneveldt, waarna op donderdag 17 november om 19.00 uur een kunstveiling plaatsvindt in samenwerking met Rotary Club Willemstad. Voor meer informatie: www.monartgallerycuracao.com of 462.2977

December is voor het derde jaar op rij gereserveerd voor een grote sieradenexpositie en een tentoonstelling met foto's van Nikita Noordstar.
Meer informatie: Mon Art Gallery, Rif Fort, Otrobanda. Tel. 462-2977
Openingstijden: Maandag t/m zaterdag van 09.00 tot 19.00 uur (non stop)
www.monartgallerycuracao.com

Jan Henderikse
Tot 19 november is in landhuis Bloemhof de tentoonstelling 'Plaka Pa N'Kaba' (geld raakt niet op) met werken van Jan Henderikse te bezichtigen. De expositie bestaat uit mixed media-werk en collages van oude Antilliaanse munten. Tevens is Jan Henderikse's monografie Acheiropoieta weer verkrijgbaar.

Dans & Theater

Muhe Frida/De vrouw-Frida
Multidisciplinair danstheater door Alydia Wever (regie/choreograaf/concept).
De productie Muhe Frida is geïnspireerd op het leven en werk van de Mexicaanse kunstenares Frida Kahlo. Na haar dood is zij uitgegroeid tot het grootste icoon uit de Mexicaanse kunstgeschiedenis. Een feministe die haar fysieke, emotionele en spirituele pijn vormgaf door middel van confronterende en indringende beelden.
Het danstheaterproject Muhe Frida toont zeven belangrijke fragmenten uit het leven van Kahlo; interpretaties van zeven Arubaanse kunstenaressen naar aanleiding van een van Kahlo's schilderijen, vormgegeven met moderne dans. In monologen gebaseerd op haar dagboek ontstaat een interactie tussen Frida en de fragmenten.
Een mix van beeldende kunst, film, theater, fotografie, literatuur en muziek zorgt voor een bijzondere voorstelling.
Zaterdag 12 november 20.00 uur
Zondag 13 november 15.00 uur
Locatie: La Tentashon
Voor 16 jaar en ouder
Nederlands gesproken
Entree: 16 t/m 25 jaar: 20 gulden
25 jaar en ouder: 35 gulden

Bululu den Talkshow
Rudolf Crispulo komt met een nieuwe voorstelling: 'Bululu den Talkshow'. Wiels vs Kenepa.
Zaterdag 12 november 21.00 uur
Zondag 13 november 20.00 uur
Zaterdag 19 november 21.00 uur
Zondag 20 november 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden

Sanger di mi sanger su sanger
Familiedrama met heftige gevolgen. De cast bestaat uit leden van La Tentashon Performing Arts Academy en theatergroep Pispein. Geschreven door Suhainy Serberie, winnaar van Festival Historia Nobo 2010. In samenwerking met Gibi Bacilio. Onder leiding van Albert Schoobaar, die bekend staat om zijn dramatische theaterstukken.
Zaterdag 19 november 20.00 uur
Zondag 20 november 19.00 uur
Locatie: La Tentashon
Entree: 15 gulden

Muziek

Soirée Française, zaterdag 26 november om 20.00 uur in de Fortkerk met medewerking van de Alliance Française. Uitgevoerd door het projectkoor Viva la Musica, onder leiding van Maril Boersema. Op het programma staan het Requiem van Gabriel Fauré (1845-1924), met onder meer de beroemde sopraan-aria Pie Jesu gezongen door Jelleke Praamsma; de Missa brevis in C groot van Charles Gounod (1818-1893) en van Maurice Ravel de Chanson romanesque, met solozang van Avery Tracht. Verder uit de film Les Choristes (2004) het lied Caresse sur l'ocean van componist Bruno Coulais. Het geheel wordt op orgel begeleid door Eeuwe Zijlstra uit Groningen, die steeds onvermoede klanken en registers aan het orgel van de Fortkerk heeft weten te ontlokken. Fauré had jarenlang conventionele begrafenisdiensten op het orgel begeleid, tot hij zelf een dodenmis ging componeren, waarin hij niet zozeer de bedroefdheid wilde uitdrukken maar veeleer een gevoel van hoop in eeuwige rust. Dit is de vijfde muziekavond rond Viva la Musica, het projectkoor bestaande uit zestien zangers en zangeressen, dat al vier maanden oefent om een concert te kunnen zingen. Het koor heeft eerder een Mozartavond verzorgd, het Gloria van Vivaldi, een avond Romantiek met onder meer Rossini en een Engelse evening. Kaartjes kosten 30 gulden, jongeren tot 21 jaar betalen 10 gulden. Kaarten zijn te koop bij Mensing's Caminada en Albert Heijn.

Caribisch feest Fortkerk
Op zaterdag 12 november om 20.00 uur organiseert het Cultureel Comité Fortkerk in de Fortkerk een benefietconcert. Een Caribisch feest met muziek uit onze regio: Gino Coelho (piano) en Igor Rivas (trompet) luisteren de avond op met hun weergaloze talent en virtuositeit in de akoestiekrijke Fortkerk. De opbrengst is deze keer bestemd voor een nieuwe stoeltjeslift die hard nodig is om bejaarden en personen die slecht ter been zijn toegang te kunnen verschaffen tot de wekelijkse kerkdiensten en de maandelijkse concerten. Entreekaarten à 40 gulden zijn verkrijgbaar bij Mensing's Caminada en de Fortkerk.

Nieuw & opmerkelijk

Milieu centraal op Studie- en Beroepenmarkt
Tijdens de Studie- en Beroepenmarkt Curaçao op woensdag 16 en donderdag 17 november, is er alle aandacht voor het milieu. Er zal een apart deel van de beursruimte gereserveerd zijn voor bedrijven en organisaties op het gebied van duurzaamheid en er vindt een debat plaats met deskundige sprekers en studenten. De Studie- en Beroepenmarkt Curaçao 2011 staat dit jaar geheel in het teken van het milieu. Om milieubewustzijn onder jongeren te vergroten, organiseert de Studie- en Beroepenmarkt Curaçao twee wedstrijden rond het thema duurzaamheid. Het betreft een prijsvraag voor de beste slogan en een afvalverzamelwedstrijd. Beide activiteiten en ook het duurzaamheidsdebat tijdens de beurs worden georganiseerd in samenwerking met de Curaçao Hospitality and Tourism Association, het College en de University of the Dutch Caribbean en de organisaties Green Town en Green Force. Bedrijven en organisaties die meer informatie willen over de Studie- en Beroepenmarkt Curaçao of die de beurs graag op een andere wijze willen steunen, kunnen voor informatie de website www.curacaostudyfair.com bezoeken of contact opnemen met de organisatie op 461 3029.

Curaçao Art Calender 2012
De Curaçao Art Calender 2012 met aquarellen van Herman van Bergen - afbeeldingen van karakteristieke steegjes, statige monumenten en eenvoudige woningen in Punda, Otrobanda, Pietermaai en Scharloo - is uit en te verkrijgen bij Mon Art Gallery en Mensing's Caminada en in Nederland via karin_vanbergen@hotmail.com.

Dutch Caribbean Art Diary 2012
De Dutch Caribbean Art Diary 2012 is uit: 74 toonaangevende kunstenaars deden mee, afkomstig uit Curaçao, Aruba, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius, Saba, Suriname en, voor het eerst, Barbados. De elfde editie is uitgevoerd met een appelgroene canvaskaft en bevat net als in voorgaande jaren de beknopte cv's van de deelnemende kunstenaars en gegevens van de belangrijkste musea en galeries voor moderne kunst, waarmee het weer een onmisbaar naslagwerk is geworden voor liefhebbers van Caribische kunst. De diary is verkrijgbaar in de Curaçaose galeries en boekhandels voor 45 gulden. In Nederland via karin_vanbergen@hotmail.com.

Noteert u alvast:

Culturele avond
Fundashon Artescrita organiseert op 26 november een Culturele Avond in het Cultureel Centrum Curaçao. Een avond vol declamaties, muziek, dans en meer. Ter ere van het eenjarig bestaan wordt de eerste poezie-publicatie ten doop gehouden.
Datum en tijd: 26 november 19.30 – 22.00 uur
Locatie: CCC Emmastad
Entree: 15 gulden
Voor meer informatie of reserveren van kaartjes: fundashonartescrita@yahoo.in

Kerstconcert
Avila Beach Hotel organiseert op zondag 18 december om 11 uur uur een kerstconcert in La Belle Alliance met liederen die meegezongen kunnen worden. De Avila Chamber Music Celebration gaat haar 5e seizoen in en zal tussen 24 en 29 januari 2012 vier concerten geven met Anne-Marie McDermott als 'Artistic Director'. Tussen 22 en 25 maart zal het Avila Chamber Music Extravaganza met Paul Neubauer als 'Artistic Director' drie concerten geven.

Driehoeksreis
Eind januari opent in Het Curaçaosch Museum een overzicht van het grafisch werk van de Leidse kunstenaar Bert Kienjet die zich in zijn werk laat inspireren door de Dutch Caribbean. Hij bezocht Curaçao in het jaar 2000 voor het eerst. Sindsdien onderzoekt hij de overeenkomsten, maar zeker ook de kenmerkende verschillen tussen zijn eigen maatschappelijke achtergrond - met name zijn geboorte en woonplaats Leiden - en de overzeese Koninkrijksdelen.
Hij kijkt vanuit zijn West-Europese roots, die teruggaan tot de 16e eeuw. Evenzeer kijkt hij vanuit zijn dagelijks bestaan als kunstenaar en als gemeentelijk beleidsambtenaar de hedendaagse Curaçaose samenleving en haar bijzondere geschiedenis. De samenhang tussen geschiedenis, cultuur en identiteit van beide samenlevingen is opzienbarend.
Het onderzoek naar die verwantschap heeft in 2010 en 2011 geleid tot een reeks etsen met de titel 'Driehoeksreis'. De reeks bestaat uit tientallen portretten van 'personages' die de driehoeksreis bevolk(t)en. Deze route van Europa via West-Afrika naar het Caribisch gebied en weer naar Europa werd in de 17e eeuw door de West-Indische Compagnie bevaren. Deze reis wordt door Kienjet als metafoor gebruikt voor de sociale, culturele en bestuurlijke beïnvloeding en banden tussen Westerse, Afrikaanse en Caribische culturen.
Soms betreft het personages die zich feitelijk op en tussen de drie continenten manifesteerden, soms gepersonifieerde cultuurdragers, soms bestaande figuren die een grote of kleinere rol spelen/gespeeld hebben in het grote geheel van cultuuroverdracht en identiteitsbeleving. Door het groepsgewijs tonen van de portretten worden verhalen zichtbaar, wordt een hernieuwd combineren en vergelijken mogelijk. Een moreel oordeel over de impact van de driehoeksreis op de huidige samenleving laat Kienjet daarbij aan de kijker over. In Het Curaçaosch Museum zal de serie Driehoeksreis in zijn geheel getoond worden.
Vanaf 21 oktober, op vrijdag zes weken lang, alvast een voorproefje van dit bijzondere kunstwerk op Caribisch Uitzicht, voorzien van korte onderschriften door Kienjet zelf.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

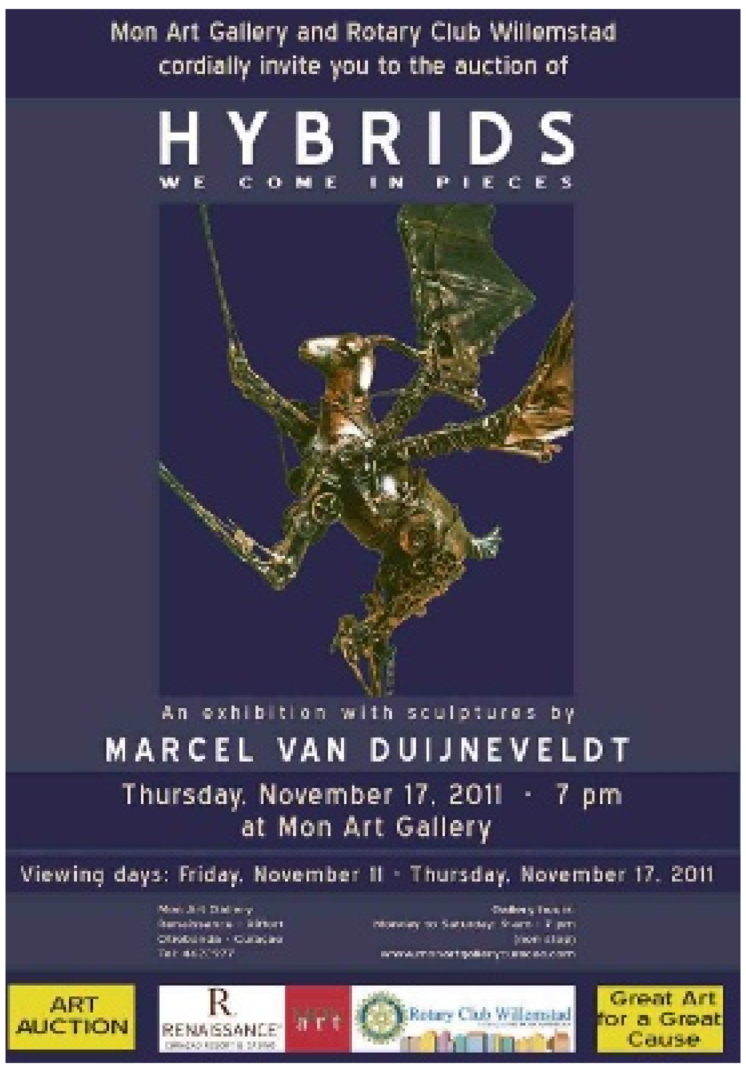

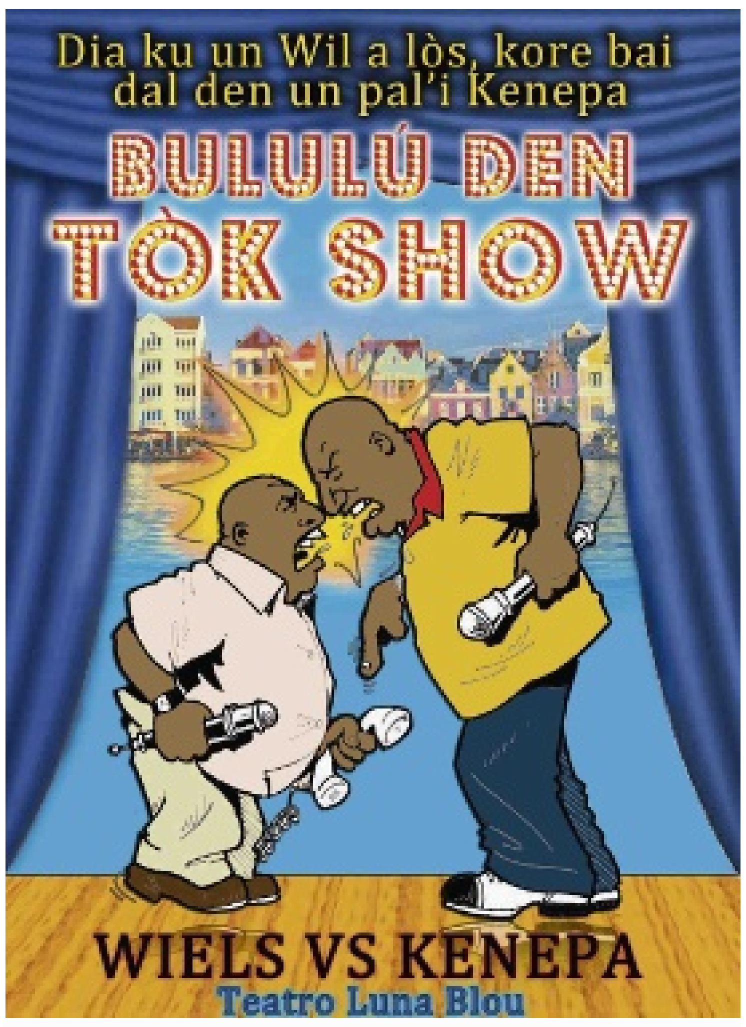

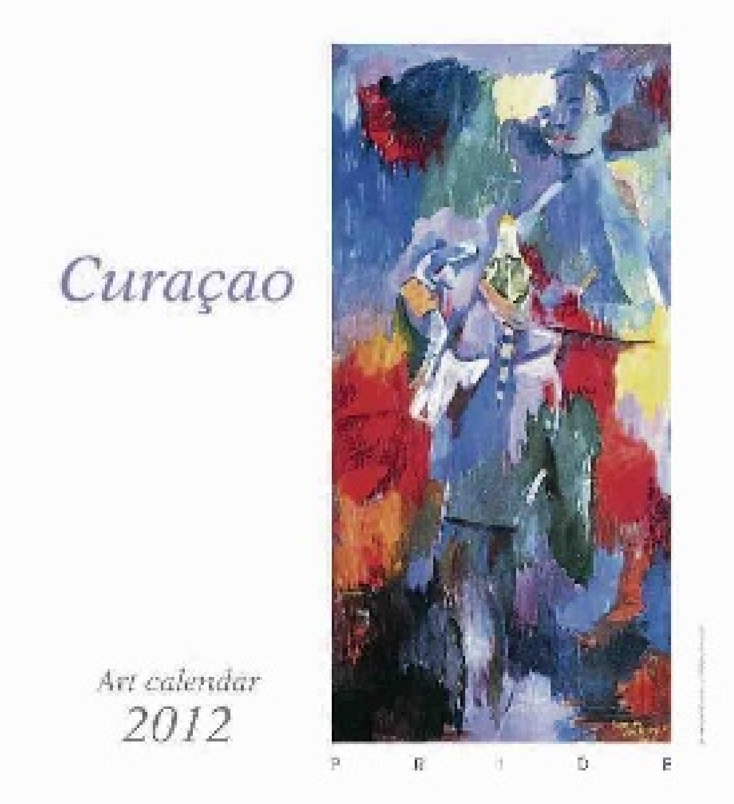

HOE GOED BENT U BESCHERMD TEGEN ELECTRISCHE OVERSPANNING?

Er is sprake van een overspanning als de spanning op een elektrisch apparaat of elektrotechnische installatie vele malen hoger is dan de nominale spanning, ofwel de spanning waarvoor het ontworpen is. Door overspanning wordt het apparaat of installatie vaak onherstelbaar beschadigd. Met name elektronische apparatuur is er bijzonder gevoelig voor.

Heeft u ooit 1 van onderstaande situaties meegemaakt?
• Opgeblazen televisie
• Opgeblazen computer apparatuur
• Problemen met uw elektrische systeem
• Verlies van belangrijke data
• Schade
• Brand

Een overspanning kan veroorzaakt worden door:
• Blikseminslag (direct of verwijderd)
• Schakeling op het net (industrie)
• Breuk van een nulgeleider

De meeste overspanningen worden veroorzaakt door blikseminslag, niet alleen bij een directe inslag maar ook als er blikseminslag plaatsvindt in de omgeving. Via binnenkomende kabels kan de overspanning toch het gebouw binnenkomen en de daar aanwezige apparatuur beschadigen.

Om de apparatuur of installatie te beschermen tegen hoge overspanningen is het noodzakelijk om het apparaat of installatie te voorzien van een overspanningsbeveiliging.

EnControl kan u adviseren en de overspanningsbeveiliging voor u realiseren.

EnControl Consultancy
Prime Technologies
Email: encontrol@gmail.com Tel: 736-1353
www.encontrol.biz Patrijsweg 9

Tomas Tranströmer

Op weg naar verlichting

Als een dichter zo'n grote populariteit geniet als Tomas Tranströmer moeten daar redenen voor zijn. Je kunt niet volstaan met te zeggen dat hij steengoed is. Er zijn veel steengoede dichters die qua populariteit niet aan Tranströmer kunnen tippen. Kennelijk weet hij een snaar bij de lezer te raken en niet alleen bij Zweedse lezers. Zijn werk is in vijftig talen vertaald en schijnt overal goed te verkopen.

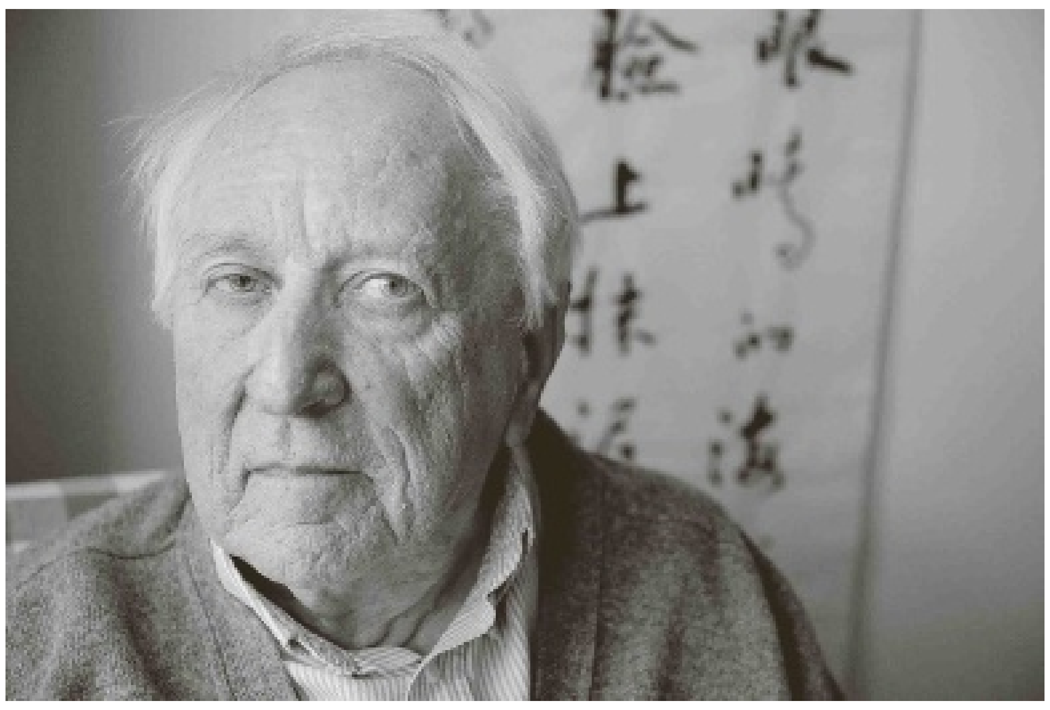
Tomas Tranströmer

Tekst: Brede Kristensen

Opvallend is hoeveel er geschreven wordt naar aanleiding van zijn nobelprijs. Google zijn naam en je weet niet wat je ziet. Ik kan me niet herinneren dat er ooit een winnaar was die zoveel pennen in zoveel landen in beweging wist te krijgen. Toen twee jaar geleden de Roemeense Hertha Muller deze hoogste literaire prijs ontving, wist men in Roemenië amper dat een landgenote de eer ten deel was gevallen. Nu lijkt het of Tomas Tranströmer in iedere Roemeense boekenkast staat en iedereen zo veel mogelijk over hem wil weten. Dan heb ik het alleen maar over Roemenië.

Leven

Even iets over zijn leven. Tranströmer (Stockholm, 15 april 1931) begon al op jeugdige leeftijd te dichten en publiceerde zijn eerste bundel in 1954. Hij studeerde psychologie in Stockholm en werd een gerespecteerd jeugdpsycholoog, werkzaam in verschillende jeugdgevangenissen. Zijn vriendschap met de Amerikaanse dichter Robert Bly dateert van 1975. Bly publiceerde kortgeleden nog een groot aantal vertalingen onder de titel The Great Enigma. In de ogen van Bly kan het werk van Tranströmer getypeerd worden als uitdrukking van 'het grote raadsel van het bestaan'. Bly heeft zich enorm ingezet voor mannen die geen raad met zichzelf weten, noch met hun verantwoordelijkheid. Volgens Bly geldt dit voor de meeste mannen. Vandaar de verslaving, de roekeloosheid, de zelfoverschatting en de misdaad. De remedie is: 'terug naar de confrontatie met het raadsel van de werkelijkheid en van onszelf'. Tranströmer en Bly vonden elkaar op beide gebieden: literair en maatschappelijk. Als psycholoog hield hij zich vooral met mannelijke jeugddeliquenten bezig. Tranströmer publiceerde twaalf bundels gedichten en ontving talloze literaire prijzen.

Wat er allemaal gezegd wordt

"Middels zijn beelden geeft hij ons een nieuwe toegang tot de werkelijkheid", aldus de jury. Er wordt van alles en nog wat over zijn werk beweerd. Raadselachtig. Rijk aan verrassende metaforen. Zijn werk zou diepe psychologische inzichten bevatten, visionair zijn en van grote spiritualiteit getuigen. Hier en daar komt impliciet een politieke dimensie om de hoek kijken. Door de straten van New York lopend, ziet hij de witte kantoorgebouwen als 'crematoria, waar de droom van de armen in as verandert'. Veel gedichten zouden 'typisch noordse sferen' met fascinerende besneeuwde zich eindeloos uitstrekkende vlakten beschrijven. Hij wordt met Pablo Neruda vergeleken, die in populariteit met hem wedijvert. Het werk van Neruda is als 'laaiend vuur', zegt een Spaanse recensent, terwijl dat van Tranströmer een 'langzaam schuivende gletsjer' is. Sommige fans vergelijken hem met de cineast Ingmar Bergman. Die van geheimzinnige natuuropnamen hield, die een schaduw vooruit wierpen op het drama dat op het punt stond zich te ontvouwen. Maar bij Tranströmer wachten we vergeefs op zich ontvouwende drama's. Een Zweedse recensent schreef: "Hij laat lichtbogen tussen dingen en woorden ontstaan."
En nog veel meer.

Metaforen

Om zijn gebruik van metaforen wordt hij geroemd. Maar het is wel een buitengewoon veelvuldig gebruik. Soms zijn het hele constructies van metaforen waarmee hij de lezer verrast. Ik stel me voor dat er lezers zijn die het als een uitdaging zien om de betekenis ervan te ontrafelen, alsof het puzzels zijn. Sommige zijn inderdaad verrassend en een reflectie waard: "De maan van de vrije tijd cirkelt rond de planeet Arbeid." De sfeer in de Baltische (Sovjet) republieken beschrijft hij als 'plaatsen waar burgers in bedwang worden gehouden, waar hun gedachten het niet zonder een nooduitgang kunnen stellen' (Baltics 1974).

Andere lijken op het eerste gezicht humoristisch te zijn, maar zijn bij nader inzien dreigend. Zoals 'de begrafenissen blijven maar komen, als verkeerslichten bij het naderen van een stad'. De vreemde stad, de wereld waarin we onszelf dreigen te verliezen. Begrafenis, voorafschaduwing van het onbekende land waarin ieder zichzelf dreigt te verliezen.

Als hij na een 'zwarte dag' zich achter de piano plaatst om muziek te maken om rust te vinden, volgen de regels:
'De muziek is een glazen huis op de helling
Waar stenen rondvliegen, stenen rollen
En de stenen rollen er dwars doorheen
Maar iedere ruit blijft heel'
(Allegro)

Soms bevatten ze op ietwat gekunstelde wijze een boodschap:
Ik ben omringd door tekenen die ik niet begrijp. Ik ben volledig analfabeet.
Maar ik heb betaald wat ik moest betalen en heb van alles een kwitantie
Ik heb zoveel onbegrijpelijke kwitanties verzameld
Ik ben een oude boom met verweerde bladeren die blijven hangen en niet op de grond kunnen vallen
Een zuchtje wind van zee zorgt ervoor dat al die kwitanties ruisen
(uit de Straten van Shanghai, 1989)

Een onverstaanbare taal, een onvermogen om met medemensen te communiceren. Wel zijn er rekeningen te vereffenen. Al hebben we alles betaald en de kwitanties netjes bewaard, snappen doen we het niet. Wat zijn dat voor rekeningen? Dan het beeld van de oude boom en af en toe het zuchtje wind dat de kwitanties doet ruisen. We worden herinnerd aan ons werkelijkheidsanalfabetisme.

Soms delen ze een inzicht mee dat aan het denken zet:
Moe van iedereen die met woorden komt, met woorden, niet met taal
Begaf ik mij naar het sneeuwbedekte eiland
Het ongerepte heeft geen woorden.
De ongeschreven bladzijden breiden zich naar alle kanten uit!
In de sneeuw stuit ik op hoefsporen van een ree.
Taal maar geen woorden
(Maart 1979)

De laatste regel is typerend voor Tranströmer. Even wil hij uitleggen wat hij bedoelt. Hier kan het wat mij betreft. Maar in 'Vermeer', een commentaar op een schilderij van Vermeer, zegt hij naar mijn gevoel te veel, waardoor de metafoor die zo goed het werk van Vermeer tot uitdrukking brengt, goedkoop wordt. Althans, dat gevoel bekruipt mij. Nota bene bij Vermeer, die altijd zegt door niets te zeggen, en bovendien de 'open schilder' bij uitstek is.
De heldere hemel staat tegen de muur geleund
Hij is als een bede tot het lege
En het lege wendt zijn gezicht naar ons toe
En fluistert: 'ik ben niet leeg, ik ben open'

Wat raakt ons?

Al lezend door dit woud van metaforen, blijft de vraag: wat is het dat de lezer raakt? Wat bedoelde Bernlef die zijn werk in schitterend Nederlands vertaalde, toen hij zei dat Tranströmers gedichten als 'hengels zijn die iets in ons naar boven halen'? Wat is dat 'iets'?

Het is mij deze dagen gaan opvallen dat Tranströmer een meester van de observatie is. Hij merkt dingen en betekenissen op, die de bezige mens ontgaan. Het lijkt alsof hij onze band met de werkelijkheid herstelt, door het besef te communiceren dat de werkelijkheid in al zijn krankzinnige complexiteit in ons is, dat wij deel van een universele paradoxalteit zijn. Hij laat ons 'luisteren naar een luidspreker die stilte uitzendt', laat ons 'een pad bewandelen dat achter iedere stap weer dichtgroeit' (Funchal). In een interview met Hans Kloos dat in 1988 in Bzzlletin verscheen, sprak hij over zijn gedichten als 'innerlijke tochten' die verslag doen van 'wat ik ontdek als ik schrijf'...door me 'open te stellen voor wat niet bewust beheerst kan worden'. Hij voegde eraan toe dat hij 'soms vreemde dingen ziet die voor zijn ogen gebeuren'. Hij laat dat toe en noemt het poëzie. Misschien zitten we hier dicht bij de kern.

Zijstraat

Laten we een zijstraat inlopen. In 1948 publiceerde de socioloog-historicus Jacques Ellul zijn fenomenale werk 'Techniek, de inzet van de eeuw', in de jaren daarop aangevuld met nog een twintigtal specifieke studies over de gevolgen van technologische ontwikkelingen voor de manier waarop wij leven, denken, doen en observeren. Wat is het verschil met vroeger? Dat de techniek zich als een scherm tussen ons en de werkelijkheid heeft geschoven. Dat zowat al onze ervaringen door techniek worden bemiddeld. De gevolgen voor onze werkelijkheidsbeleving kunnen moeilijk onderschat worden. Sinds mensenheugenis onderhielden wij een directe dialoog met de natuurlijke en sociale werkelijkheid. We leerden luisteren naar ons eigen lichaam en we leerden de tekenen van de natuur verstaan. Nu komt de techniek continu tussenbeide met de belofte alles beheersbaar te maken. Zich soms brutaal opdringend. McLuhan had het daarover in zijn studie over de moderne media: The Medium is the Message. Meer is er niet. Hetzelfde kan van de sociale media gezegd worden.

Ellul voorspelde: reflexen worden ontwikkeld, reflectie niet. De signalen van de wereld om ons heen merken we amper op. Zelfs niet die van ons eigen lichaam. Voor synchroniciteit hebben we geen oog. De bril waarmee we de wereld bekijken is een technisch-methodische bril. Opkomende nieuwe kritische generaties die door deze 'beheerste werkelijkheid' heenkijken zijn er niet. Alle crises ten spijt. Het tij is eb. De blik beperkt. Al sinds de jaren tachtig.

Terwijl ik op Daaibooi naar de ondergaande zon zit te kijken, hoor ik iemand zeggen: wat een mooie lucht, net een foto. Iemand anders heeft medelijden met me ondat ik nog niet geblackberried ben.

De kern

Terug naar de hoofdstraat. Waarom mensen de gedichten van Tranströmer lezen? Ik denk dat velen aanvoelen dat achter de beheerste werkelijkheid een andere werkelijkheid schuil gaat. Tranströmer merkt dat op en in het opmerken ervan ligt een begin van herstel. Zoals de eerste twee en laatste vier strofen uit 'Wolkbreuk boven het binnenland':
De regen hamert op de autodaken.
Het onweer rommelt. Het verkeer mindert vaart.
Autolichten midden op de zomerdag ontstoken.

De rook slaat neer in de schoorstenen.
Alles wat leeft duikt in elkaar, sluit de ogen.
Een naar binnen gekeerde beweging, voelt het leven heviger.
......
Het meeroppervlak staat gespannen. De onweershemel
fluistert dwars door de lelies tegen de modder.
De ramen van het bos gaan langzaam open.

Maar de donder knalt regelrecht uit de rust!
Een oorverdovende klap. En daarna de leegte
waarin de laatste druppels dalen.

In de stilte hoort hij een antwoord komen.
Van verre. Een soort ruwe kinderstem.
Vanaf de berg stijgt een geloei op.

Een gejammer van samengeklonterde tonen.
Een lange hese trompet uit de ijzertijd.
Misschien vanuit zijn eigen binnenste.

Vaak hebben zijn gedichten een katalyserende werking. Tranströmer: "Wat er als een confrontatie uitziet blijkt een verbinding te zijn." De mooie beloftes van beheersbaarheid en ongekende technische mogelijkheden, hinderen de directe, levenwekkende ontmoeting en wekken zo het gevoel op een vreemde voor onszelf te zijn. Verbinden is nodig om tot onszelf te komen.

Minimalisme

In de loop der jaren is Tranströmer minimalistischer geworden. Eigenlijk was de tendens om met minder woorden meer te zeggen al vroeg in zijn werk herkenbaar. Dat hij bij de haiku zou uitkomen lag voor de hand. Persoonlijk vind ik hem als haiku-dichter op zijn best.

Als jonge dichter schreef hij:
Soms opende mijn leven zijn ogen in het donker
Een gevoel alsof er menigten door de straat trokken
blind en angstig op weg naar een wonder
terwijl ik onbeweeglijk bleef staan (vert. BK)

Later kwamen de haiku's:

Wind, uitgestrekt en langzaam
Komend van de oceanische bibliotheek
Hier vind ik rust. (vert. BK)

De balans opmakend is mijn conclusie dat Tranströmer voor onze tijd vooral een betekenisvolle dichter is. We hebben hem nodig om iets dichter bij het raadsel van ons bestaan te komen, de eerste stap op weg naar verlichting.

Noot: tenzij anders vermeld zijn de vertalingen van Bernlef uit 'De herinneringen zien mij', verzamelde gedichten. Met Nawoord, De Bezige Bij, 2011.

Nobelprijs voor literatuur

Dit jaar is de keuze voor de nobelprijs voor literatuur voor de zevende maal op een Zweed gevallen, Tomas Tranströmer. Opvallend is dat de commissie die het besluit nam de prijs wederom aan een Zweed toe te kennen, veel woorden nodig had om deze keus te rechtvaardigen. Alsof ze nattigheid voelde. Is ze misschien ten aanzien van Zweede schrijf- en dichtvaardigheid bevooroordeeld? Van de 108 personen die de prijs ontvingen hebben, zijn er zeven met de Zweedse nationaliteit. Bijna 7 procent. Er wonen 8,5 miljoen Zweden op de aardbodem, ruim 0,1 procent van het totaal aantal mensen. Bezitten de Zweden een bovengemiddeld dicht- en schrijftalent? Zeker is dat er momenteel een bloeiende dichtcultuur is met dichters als Karin Boye en Werner Aspenström. Tranströmer is veruit de bekendste. Maar er zijn meer landen met belangrijke dichters op de wereld.

Veel schrijvers en dichters die de nobelprijs ontvingen, stonden bekend om hun politiek engagement. Solzhenitsyn en Brodsky en Muller staken hun kritiek jegens de communistische dictatuur niet onder stoelen of banken. Bjornson, Heaney en Walcott kwamen op voor de rechten van hun volk. Tagore, Pinter en Vargas Llosa schreven over een rechtvaardige politieke orde in het algemeen. Tranströmer behoort tot de relatief kleine groep winnaars zonder politiek engagement.

Leesvoer

HhhH

De naakte feiten over de Tweede Wereldoorlog zijn ons zo bekend dat we er inmiddels vrijwel pijnloos over kunnen praten. Op deze feiten baseert Laurent Binet zijn debuutroman HhhH.

Binet valt niet in de valkuil van de romantisering. Hij wil de feiten zo waarheidsgetrouw mogelijk vertellen en de verleiding weerstaan om de waarheid draaglijker te maken dan ze is.

Het verhaal speelt zich af op de burelen van de nazi's en we zitten als het ware aan tafel met Heydrich, Himmler en Hitler. We horen de besluiten aan die leiden tot de Shoah en de grappen die worden gemaakt over het Slavische ras en de joden. De lezer raakt vanzelf onder de indruk van de slechtheid van deze mensen, zelfs al weet hij al precies waartoe ze in staat zijn en is hij zo goed als stoïcijns geworden voor de verontwaardiging of walging die hun daden zouden moeten oproepen.

Nazikopstuk Reinhard Heydrich, alias 'de beul van Praag' en 'het blonde beest', is een van de meest wrede nazi's die het Derde Rijk kende. Hij was de chef van Eichmann en de rechterhand van Himmler. Bij de SS noemden ze hem 'HhhH': 'Himmlers hersens heten Heydrich'.

Alle personages die in dit boek voorkomen hebben bestaan of bestaan nog steeds. Alle feiten die worden verteld zijn waargebeurd. Maar achter de voorbereidingen van een aanslag vindt een andere strijd plaats: die tussen fictie en werkelijkheid. Laurent Binet voert deze strijd met verve.

Titel: HhhH
Auteur: Laurent Binet
Uitgever: Samenw. uitgeverijen Meulenhoff Boekerij
ISBN 13: 9789029086851

Ars Poëtica

Warm vlees

Jules Deelder

Warm vlees
in koelen bloede

zoekt kennis met
broodje tartaar

om samen oud mee
te worden

Uitjes geen
bezwaar

Uit: J. A. Deelder Interbellum, gedichten. Amsterdam, Bezige Bij, 1987.

CARIB publishing

Tula su lucha pa Libertat
Tula's vrijheidsstrijd
Het verhaal over de vrijheidsstrijd van Tula wordt op een aantrekkelijke manier voor kinderen verteld. Aangevuld met mooie kleuren-illustraties van Ruud Bruijn. Ook verkrijgbaar in het Papiaments, vertaald door Jeroen Heuvel.

Jeugdigen in Aruba: hoe worden ze (niet) delinquent?
Het boek beschrijft hoe ontwikkelingscriminologische, pedagogische en juridische uitgangspunten met betrekking tot de aanpak van jeugddelinquentie convergeren tot één integraal jeugdbeleid.

Kwelgeesten rond de Kapokboom
Charlotte Doornhein en Frouwkje Smit schetsen met deze crossover roman en de kunstvideo uitzonderlijke verhalen die zich afspelen rond een natuurgebied op Curaçao waar in vroegere tijden Indianen woonden. Zie ook www.kapokboom.info!

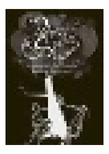

Doelgericht Spelen:
Themalessen waarin het ontwikkelen van sociale vaardighden, luisteren naar elkaar, het versterken van zelfvertrouwen en het vergroten van weerbaarheid centraal staan. Voor begeleiders van kinderen vanaf zes jaar.

Verkrijgbaar bij de boekhandel of via www.Caribpublishing.com
Kaya Jombi Mensing 27A (Zeelandia)| Tel: 4657777 | Email: Office@Caribpublishing.com

Ontwikkeling

Amerikaanse boycot doet Unesco pijn

De beslissing van de VS om alle financiële bijdragen aan de Unesco op te schorten, zal verreikende gevolgen hebben. In Afghanistan helpt de Amerikaanse steun bijvoorbeeld om duizenden politiemannen te leren lezen en schrijven.

De VS namen de maatregel na een stemming vorige week waarbij de Unesco-lidstaten aan Palestina het volledig lidmaatschap van de organisatie verleenden. 107 landen stemden toen voor, 14 tegen en 52 onthielden zich. Frankrijk zei verrassend ja, de VS zoals verwacht nee. Het Palestijnse lidmaatschap was ‘prematuur’ en biedt geen oplossing voor een duurzame vrede, klonk de Amerikaanse uitleg.

“Het niet langer betalen van achterstallige gelden en andere financiële bijdragen zal de doeltreffendheid van de Unesco aantasten en haar capaciteit om vrije en open samenlevingen te bouwen in het gedrang brengen”, verklaart Unesco-directeur Irina Bokova. De VS waren de grootste geldschieter van Unesco, goed voor 22 procent van het budget of jaarlijks 80 miljoen euro.

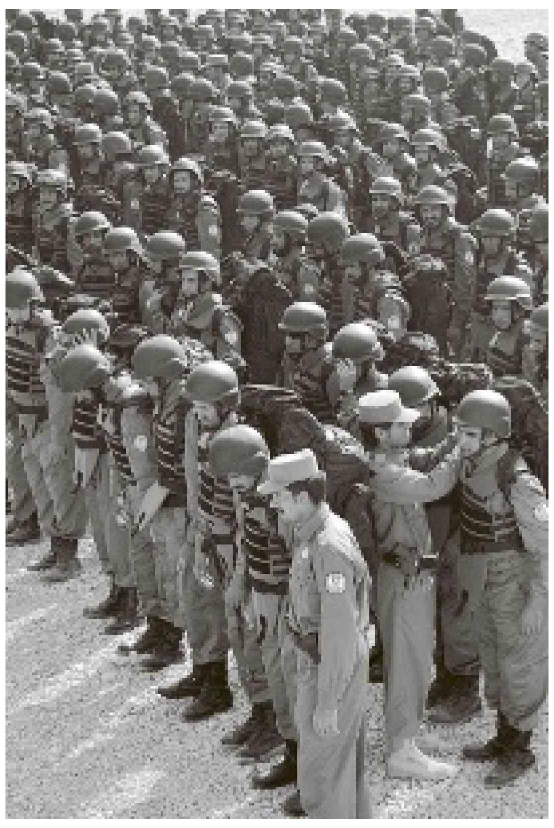

Afghaanse politieagenten. Met steun van de VS leren er duizenden lezen en schrijven.

Strijd tegen extremisme

“Amerikaanse fondsen hielpen Unesco om vrije en competitieve media op te richten in Irak, Tunesië en Egypte. In Afghanistan helpt de Amerikaanse steun ons om duizenden politiemannen te leren lezen en schrijven.” Volgens Bokova geven de alfabetiseringsprogramma’s van de Unesco in andere conflictgebieden aan mensen de kritische zin en het vertrouwen die nodig zijn om extremisme te bestrijden.

De VS lieten weten dat ze de resterende 60 miljoen dollar (43 miljoen euro) voor dit jaar niet meer zullen betalen, omdat de Amerikaanse wet bijdragen verbiedt aan de VN of een van haar agentschappen die Palestina als een lidstaat erkent. Bokova deed een oproep aan ‘de Amerikaanse regering, het Congres en de Amerikaanse bevolking om een manier te vinden de Unesco toch te blijven steunen in deze turbulente tijden’.

Afrika grootste slachtoffer

Als de Amerikaanse regering niet bijdraait, zullen Afrika en door oorlog verscheurde gebieden waarschijnlijk de grootste impact voelen. De Unesco steunt bijvoorbeeld mobiele scholen in landen als Kenia om nomadische volkeren te bereiken, en promoot gendergelijkheid in het onderwijs van landen waar vrouwen gediscrimineerd worden.

De Maltese ambassadeur bij de Unesco, Ray Bondin, vindt dat de Unesco om cultuur en erfgoed draait, niet om politieke kwesties. “De uitslag van de stemming is een goede zaak voor de Unesco. Het is een kleine stap die de geschiedenis zal ingaan als een heel belangrijke.”

Spotlight op dieren

Schijnzwangerschap en vrouwelijke reproductie

Vaak krijgen we vragen over de menstruatie van vrouwelijke honden. Hebben honden een menstruatie? Hoe lang duurt die periode? Hoe vaak treedt het op?

Tekst: Margot Hack

In werkelijkheid is de menstruatiecyclus een fenomeen van primaten; honden hebben geen menstruatiecyclus. Honden hebben een oestruscyclus die ook de periode van schijnzwangerschap bevat. Deze schijnzwangerschap kan uit de hand lopen en weken duren waarbij de teef melk gaat produceren en soms zelfs gaat ‘moederen’ over zacht speelgoed en kussentjes.

Voordat ik u ga vertellen wat u in zo’n geval kunt doen, is het verstandig om de natuurlijke oestruscyclus wat nader te bekijken. De teef wordt ongeveer elke zes tot acht maanden vruchtbaar maar deze cyclus wordt wat onregelmatiger naarmate het dier ouder wordt. Uitzonderingen op deze zes tot acht maanden-regel zijn de Afrikaanse rassen (Basenji, Rhodesian Ridgeback) die vaak maar een keer per jaar loops worden. Wanneer teven ouder worden (circa zeven jaar of meer) zullen ze niet stoppen met loops worden; er is geen menopauze.

De eerste fase van de cyclus is de pro-oestrus en wordt gekarakteriseerd door een gezwollen vulva, bloederige vaginale uitvloeiing en aantrekkingskracht op mannelijke honden. Ze zal met ze flirten, maar ze mogen haar niet dekken. Het is de bloederige vaginale uitvloeiing die de verwarring met humane menstruatie geeft. Bij honden komt het bloed echter direct van de vaginawand en niet van het baarmoederslijmvlies, zoals bij mensen.

De tweede fase van de cyclus is de oestrus en deze wordt gekarakteriseerd door een verandering van de uitvloeiing van bloederig naar geelachtig. In principe is het tijdens de verandering van pro-oestrus naar oestrus dat de ovulatie (eisprong) optreedt en de teef het vruchtbaarst is.

Nadat het dier gedekt is en de uitvloeiing gestopt is, begint de di-oestrus. De teef is nu hormonaal gezien drachtig, ongeacht of ze nou echt drachtig is of niet. Tijdens deze periode wordt er progesteron geproduceerd door een structuur in de eierstok die het corpus luteum genoemd wordt. Deze structuur wordt geproduceerd bij de eisprong wanneer de eicellen vrijkomen. Wanneer de teef zwanger is zullen andere hormonen het overnemen en zorgen dat het corpus luteum intact blijft gedurende de 63 dagen van de dracht. Wanneer de hond niet zwanger is, moet het corpus luteum langzaamaan verdwijnen voordat ze weer teruggaat naar een periode van inactiviteit. Het corpus luteum zal langzaam slijten over een periode van 70 dagen of langer. Vergeet niet dat het lichaam in deze periode denkt dat het zwanger is. Alle hormonen zijn aanwezig; alleen de puppy’s ontbreken.

Volgende week meer over de ‘verwarring’ in het lichaam tijdens een schijnzwangerschap.

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Stokstijf; 5. achttiende–eeuwse japon; 8. dikke vette rook; 12. wortel; 13. muziekinstrument; 16. bloedwei; 17. reeds; 18. fraai; 19. deel van een vuurwapen; 21. persoonlijk vnw.; 22. rivier in België; 24. het opbieden; 26. beloning; 28. redactie (afk.); 30. buidel; 31. Engelse titel; 32. uitvinder van de gloeilamp; 35. iedereen; 37. voorzetsel; 38. regenscherm; 39. persoonlijk vnw.; 40. rivier in Frankrijk; 42. kapper; 45. kloosterlinge; 46. cijfer; 48. Japanse munt; 49. bijgevolg; 51. binnengoed van een sigaar; 53. bleekrood; 55. familielid; 56. licht rijtuigje (Ind.); 58. moeraspalm; 60. landbouwwerktuig; 61. tijdperk; 63. demper (muz.); 65. ik (Lat.); 66. rivier in de Ardennen; 67. reuzenvogel; 68. graveren.

VERTICAAL:
1. Korte tijdruimte; 2. ver; 3. muzieknoot; 4. voormalige Chinese leider; 5. nauwgezet; 6. uitroep; 7. klapper; 8. muzieknoot; 9. uitroep van spijt; 10. Griekse alcoholische drank; 11. bingo; 14. open plek in een bos; 15. kooppoging; 18. zangvogel; 20. chocolaatje; 23. stekelhuidig dier; 25. kleinigheid; 27. kruidensoort; 29. dompelen; 31. waterkering; 33. roeipen; 34. vochtig; 35. getal; 36. lof; 40. stoptrein; 41. zonder innerlijke kracht; 43. plaats in Duitsland; 44. Amerikaanse staat; 46. geweldig; 47. lijkzang; 50. vreemde; 51. kunsttaal; 52. alcoholische drank; 54. overwinning; 57. Noorse godheid; 59. Amerikaanse schrijver; 62. spil; 64. muzieknoot; 65. boom.

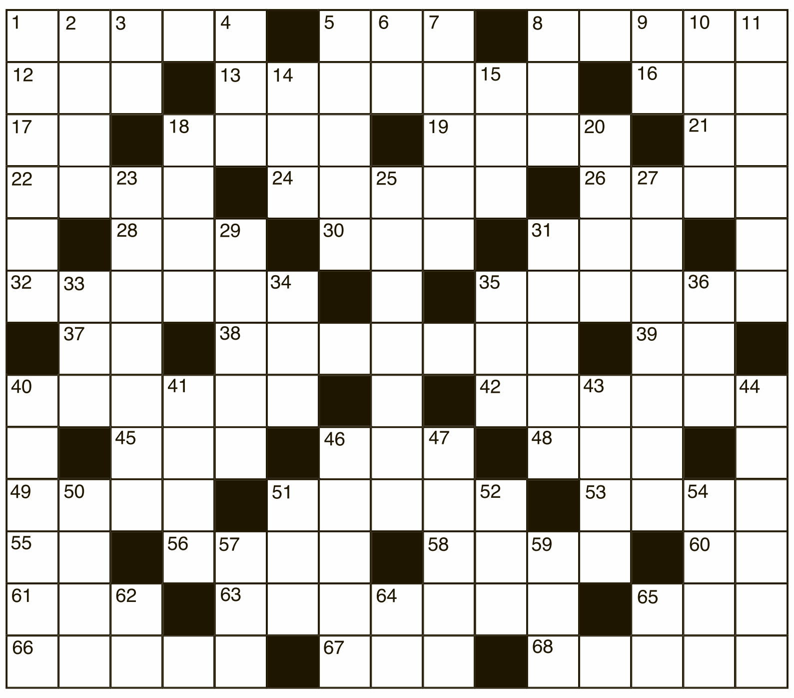

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Geen winnaar
Aruba

Iraida Peeters
Semikok A6
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

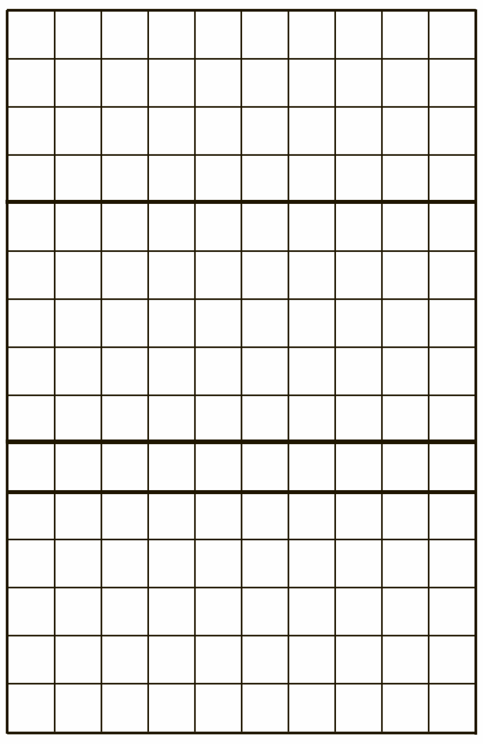

1. Maaltand, titel van een Arabisch stamhoofd, waterscooter;
2. kleurmiddel, op grote afstand, riool;
3. beginstreep, troep jachthonden, Franse dans;
4. bevlieging, lijfwacht, som gelds;
5. bolvormig, scheikundig element, gevaar;
6. gordel, cadans, uitgestrektheid;
7. dorsvloer, voertuig, op een andere plaats;
8. keukengerei, draagbalk, ijzeren spijltje;
9. vogelverblijf, graveren, ook;
10. etagewoning, meubelstuk, voetbalploeg.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

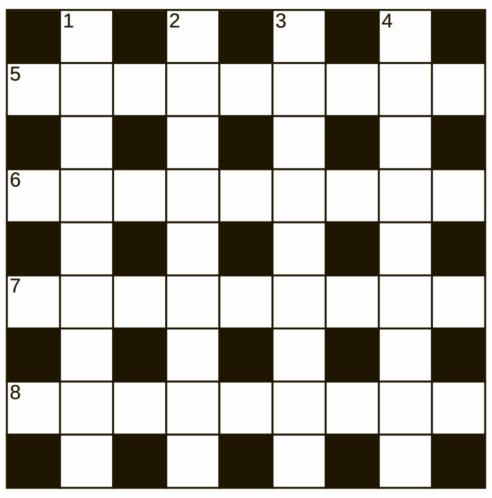

HORIZONTAAL:
5. Met drank en vis in gang gezet (7);
   Volgens de letter een Italiaanse auto (4);
6. In de boot trappen (8);
   Op het oog geslagen (4);
7. Zekering van verdienste? (8);
   In de familie wordt hij niets ouder (3);
8. Gesneden vogels (5);
   Het vastzetten van geld (7);

VERTICAAL:
1. Dans in deze kleding! (6);
   Auto om te stelen (5);
2. Ballenjongen (7);
   Beest om aan te klampen (5);
3. Die lange slungel heeft een relatie met een godheid (6);
   Sluimerend muziekcafé (6);
4. Zo bezuinigen dat soldaten gedrild worden (8);
   Schrijf eens aan een lichaam (4).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

S	S	N	E	D	I	E	H	C	S	E	B	P
T	P	R	E	D	D	A	L	P	A	R	T	E
R	N	E	R	E	D	I	L	A	V	E	R	E
A	A	N	E	N	N	A	M	E	B	I	T	G
A	N	A	G	N	O	L	A	K	M	I	G	P
T	E	E	B	R	O	K	O	M	U	I	S	E
R	R	G	T	L	K	O	O	H	N	H	N	L
E	E	N	J	T	E	R	C	N	H	O	E	K
K	T	A	E	S	E	S	I	IJ	A	O	R	T
N	R	L	L	E	K	Z	S	A	L	I	O	A
E	O	L	L	E	L	B	R	I	F	M	V	A
D	C	A	R	E	A	N	D	A	W	IJ	L	L
M	S	T	B	A	H	A	L	M	A	T	A	T
E	E	B	N	E	V	I	R	D	S	L	I	I
O	U	N	E	L	L	A	V	E	E	M	K	U
D	G	A	L	V	O	D	N	A	M	M	O	C

Allang
Alvorens
Bemannen
Bescheiden
Commandovlag
Doemdenker
Drive
Dubbelzinnig
Escorteren
Geep
Halfwas
Halma
Hooimijt
Immoreel
Kalong
Klaarzetten
Meevallen
Revalideren
Rok
Straat
Trapladder
Trekschuit
Uitlaatklep
Uitwisselbaar
IJsbaan

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

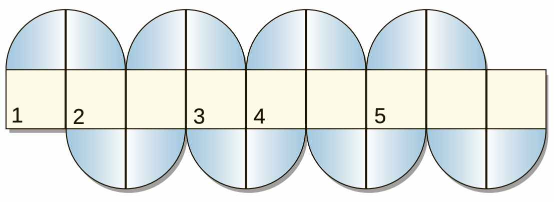

1. Zangstuk; 2. kakelbonte kleding; 3. bedaard; 4. tamme eend die wilde eenden lokt; 5. tafelen.

© Puzzelland/111112

SUDOKU

	3	8			9		5	
1					4		9	2
		9		7	6			
			1	6	3	8		
8	1				7			
3	2			4		6		
			6			4		9
		1			5			8
7						5		

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

2	8	3	9	5	7	6	4	1
5	9	1	4	6	8	7	3	2
6	4	7	3	1	2	5	9	8
4	3	8	6	9	1	2	5	7
7	5	9	2	8	4	3	1	6
1	6	2	7	3	5	9	8	4
8	1	6	5	2	9	4	7	3
3	7	5	1	4	6	8	2	9
9	2	4	8	7	3	1	6	5

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 3. Hem; 5. alk; 10. poeder; 12. eureka; 13. stoefer; 16. acre; 17. smaad; 18. hera; 20. ast; 22. sonnet; 26. knudde; 29. odol; 30. kaai; 31. visuil; 34. pathos; 37. mop; 39. laat; 40. kopal; 42. kwee; 43. daartoe; 45. maffia; 46. egoist; 47. sla; 48. ato. VERTICAAL: 1. Spaans; 2. leuren; 3. hes; 4. erts; 6. leed; 7. kur; 8. gekend; 9. bagage; 11. lease; 14. oma; 15. fat; 19. ledig; 21. snaai; 23. oei; 24. nou; 25. tol; 26. kap; 27. uit; 28. deo; 31. volume; 32. slaafs; 33. kopra; 35. hawaii; 36. siesta; 37. moa; 38. pat; 40. kaal; 41. loet; 43. dis; 44. ego. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Vakluizen; 6. piepzaken; 7. waterrats; 8. leveneens. Verticaal: 1. Maximaden; 2. klopperen; 3. sigaarden; 4. regentong. Anagram: sein-nimes-Immens; moer-enorm-Mentor; steespeet-Peseta; nero-oneer-Opener; poet-poeet-petoet; ruim-pruim-Umpire; list-steil-Liefst; teak-karet-Aftrek; riek-eiker-Inkeer; kier-kuier-Ruiker. Gevraagd woord: IMPOPULAIR Woordzoeker: ONGEREPTHEID Puzzelslang: 1. Jute; 2. eertÿds; 3. smet; 4. taartje; 5. erratum. Het sleutelwoord luidde: JETSTREAM

Dadels

Lang geleden werd Qatar vooral bevolkt door bedoeïenen. Door hun nomadische levenswijze is het land nauw verbonden geraakt met omringende landen, waar je dan ook overal dezelfde familienamen tegenkomt. Maar je merkt het niet alleen aan namen. Ook in de keuken is het onmiskenbaar.

Qatar was in het verleden onderdeel van het Arabische Kalifaat, later stond het onder invloed van de Portugezen, het was Turks en Brits en het was bovendien al vele eeuwen geleden een belangrijk handelscentrum. Behoorlijk internationaal dus. Tegenwoordig is slechts 40 procent van de inwoners ‘allochtoon’ en komt de meerderheid van de bevolking uit India, de Filippijnen, Iran, Pakistan, Jemen, Egypte en westerse landen (met name Groot-Brittannië).

Sinds 1949 exporteert Qatar olie en is het land puisant rijk geworden. Ter illustratie van de weelde: de huidige baas van het land, sjeik Hamad bin Khalifa Al Thani, kocht in 2007 van David Rockefeller het schilderij ‘White Center (Yellow, Pink and Lavender on Rose)’ van Mark Rothko voor een slordige 73 miljoen dollar. Het land heeft een van de hoogste inkomens per hoofd van de bevolking ter wereld. En waar mensen geld hebben, wordt over het algemeen goed gegeten. Zo ook in Qatar.

De keuken van Qatar is – het zal geen verrassing zijn gezien de ligging en de geschiedenis – Arabisch met een Oosters sausje. Landen als Iran en India hebben een behoorlijke stempel gedrukt op de eetgewoontes in Qatar. Rijst en *seafood* zijn van oudsher belangrijke basisingrediënten. Vroeger was vis zo goedkoop dat mensen het hun gasten nauwelijks durfden aan te bieden. Rijst werd al ten tijde van de karavanen – hoe romantisch – per kameel aangevoerd vanuit het oosten.

Over het algemeen wordt gezegd dat de Qatari van zoetigheid houden. Een schep honing ‘s ochtends en ‘s avonds is heel gewoon. Maar je moet ook niet vreemd opkijken als je als ontbijt noedels met suiker krijgt. Met een omelet erop. Een heel belangrijk zoet voedingsmiddel is ook de dadel. Je kunt bijna niet bij iemand op bezoek – privé of zakelijk – of deze vruchten worden geoffreerd. Het is een teken van gastvrijheid en gaat de hele dag door. Geen slechte gewoonte want dadels zijn gezond. Ze bevatten onder meer vitamine A, B, C, ijzer, magnesium, fosfor en vezels.

Ook populair en typisch voor het Midden-Oosten is houmous, een kikkererwtenpuree waarvan het recept eindeloos gevarieerd kan worden, hoewel olijfolie, knoflook en komijn er meestal wel in verwerkt worden. Michee bijvoorbeeld wordt veel gegeten in Qatar. Het is een variant op houmous waarin geen tahina (sesampasta) voorkomt.

Tussen de middag staat er vaak rijst met gekruid vlees of vis op het menu. Was vroeger de lunch de belangrijkste maaltijd, tegenwoordig is dat – onder invloed van het arbeidsleven – het diner. Op vrijdag, na het middaggebed, wordt er vaak uitgebreid met de hele familie gegeten. Favoriete gerechten zijn matchboush, zeer zacht vlees geserveerd met kruiden en rijst, of harees, een gerecht met graan en vlees dat uren bereidingstijd vergt. Een heel geliefd dessert is Om Ali (moeder van Ali), een kruising tussen brood- en rijstpudding maar oneindig veel lekkerder. In het van origine Egyptische gerecht wordt blader- of filodeeg verwerkt met veel room, noten en gedroogde vruchten, waaronder uiteraard, hoe kan het ook anders: dadels.

KOOK MEE MET MAY

Visfilet in tahinisaus uit de oven

6 witte visfilets
Sap van 2 citroenen
4 eetlepels extra virgin olijfolie
2 uien, schoongemaakt en klein gesneden
1 cup tahini
1 teen knoflook, plat geperst
3 eetlepels water
zout en vers gemalen zwarte peper

De oven tot 350 graden voorverwarmen.
De filets in een lage ovenschotel leggen en 1 eetlepel citroensap en 1 eetlepel olijfolie er over schenken.
20 minuten in de voorverwarmde oven bakken.
Intussen de uien bruin en knapperig bakken in de rest van de olie.
De tahini, knoflook, water, zout en peper mengen in een kommetje en de rest van het citroensap beetje bij beetje er bij voegen, tot de saus romig is.
De uien over de vis strooien, de tahinisaus er over schenken en nog 15 minuten in de oven bakken tot de vis gaar is en de saus borrelt.

Met witte rijst en een salade serveren.

Voor 6 personen.

Eet smakelijk

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Hogue Cellars Chardonnay

Druifsoort: **Chardonnay**
Streek: **Washington State, VS**
Kleur: **Helder goudgeel**
Geur: **Appels en tropisch fruit**
Smaak: **Sappige smaak van tropisch fruit en rijpe appels**

Nou, we zijn wel lekker aan het koken! En natuurlijk moet hier een lekker wijntje bij. Deze week bezoeken we weer het wijnhuis Hogue Cellars uit Washington State in de VS. Vorige keer hebben wij de Riesling aanbevolen maar ditmaal even aandacht voor deze heerlijke Chardonnay. Een sappige en fruitige wijn met een verfrissend karakter. Dat heb je ook wel nodig bij de Poblano en de kruidigheid van de cilantro. Wees wel voorzichtig om het gerecht niet te pittig te maken, dat maakt het moeilijk voor de wijn. En nu koken, veel plezier met het avontuur van deze week.

Santé

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt

Het genot van wijn

‘Terroir’

Nu weten we iets meer inzake het belang en de invloed van klimaat en bodem. Sommigen noemen dit ‘terroir’, maar het begrip terroir vewijst naar veel meer, niet zomaar naar een locatie waar wijnbouw mogelijk is. Het is een thema waar we vele uren over kunnen discussiëren.

Tekst: Licores Maduro

Velen denken dat het alleen de grond is, maar het is dus veel meer. Het is waar we het de afgelopen twee weken over hebben gehad. Bij terroir gaat het om alles behalve de druif zelf namelijk om de grond, het micro- en macro-klimaat (temperatuur, wind, regen, kou in de winter, droogte in de zomer), de hoogte, de helling en de ligging ten opzichte van de zon. Men zegt weleens dat een bepaalde streek geen terroir heeft, men neemt ook de hele geschiedenis mee hoe lang dat stukje grond al bijzondere wijnen heeft opgeleverd. Maar goed, het kan een hele discussie zijn waarin niet iedereen het met elkaar eens zal zijn. Feit is wel, dat veel landen wel bepaalde streken hebben die een bijzonder terroir hebben. En dat wil ik nu met u delen.

In de Oude Wereld hebben we het bijvoorbeeld over de Grand Cru’s van de Bourgogne en Chablis en de speciale wijngaarden van Barolo.

Neem de Gran Cru’s. In de Bourgogne en de Franse Elzas wordt deze term gebruikt voor uitstekende wijngaarden met een eigen AOC. Deze classificatie werd in de Bourgogne in 1861 geïntroduceerd door het Agricultureel Comité van Beaune. Tegenwoordig telt de Bourgogne maar liefst 32 verschillende Gran Cru’s. De Chablis, die eigenlijk ook bij de Bourgogne hoort, heeft er 7. Heel indrukwekkend, maar daar hangt ook een bijzonder prijskaartje aan. De Gran Cru’s van de Bourgogne, daar komen sommige van de duurste witte wijnen van de wereld vandaan. Veel van deze wijnen worden voor duizenden dollars op veilingen verkocht. Een van de beste Gran Cru’s van de Bourgogne is de ‘Montrachet’. De totaal beplante oppervlakte is amper 7.9 hectaren en ligt tussen de dorpen Chassagne Montrachet en Pouligny Montrachet, die allebei ook prachtige wijnen produceren. De naam Montrachet betekent ‘Kale Heuvel’ en duidt op de afwezigheid van bomen. Het is een zeer bijzondere wijngaard die wetenschappers al sinds eeuwen onderzoeken. De unieke samenstelling van de bodem speelt bij deze uitzonderlijke wijnen een belangrijke rol. Behalve de aanwezigheid van ijzer en klei in de bodem is er een opvallende hoeveelheid andere mineralen aanwezig. Magnesium, lood, gallium en beryllium scoren hoog, maar ook de aanwezigheid van andere mineralen heeft een bijzondere invloed. Het is aangetoond dat deze stoffen effect hebben op de druiven die ermee gevoed worden en op de wijn die daarvan wordt gemaakt. Chromium is bijvoorbeeld goed voor de fruitontwikkeling, zink om de zuurgraad te verminderen en de rijkdom van de druivensuiker te vergroten en kobalt versnelt het rijpingsproces. Ook de ligging en de afwatering valt niet te onderschatten, want anders kan de plant niet van de complexe bodem profiteren.
Er wordt hier jaarlijks zo’n 349 hectoliter oftewel 47000 flessen wijn geproduceerd. Omgerekend is dit maar 40 hectoliter per hectare. De duurste wijnen komen van het wijnhuis ‘Domaine de la Romanee-Conti’. Zij bezitten zelf 0.67 hectaren in Montrachet. De rest van de Montrachet is verdeeld over 14 andere domeinen.
Ik denk dat dit een bijzonder plek was om te beginnen. Als ik u vertel dat een fles Montrachet voor meer dan tienduizend dollar is verkocht op een veiling snapt u wel, dat dit echt een prachtige Gran Cru is. U wilt vast wel een flesje kopen voor rond de zevenhonderd gulden toch? Iedereen verdient wel zo’n flesje!

Volgende week hebben we het over een ander bijzondere plek op de wereld, waar unieke wijnen worden geproduceerd. Tot dan!

Domaine de la Romanee Conti, Bourgogne

ÑAPA Business

12 november 2011

Werk in Uitvoering

De meeste mensen met een psychische aandoening willen en kunnen weer aan het werk, mits de condities gunstig zijn. 'Individual Placement and Support' (IPS) is een methode waarbij personen met een psychiatrische aandoening en/of verslavingsproblematiek worden ondersteund bij hun terugkeer in het arbeidsproces. Deelname aan het arbeidsproces is immers een belangrijke voorwaarde voor het bevorderen van kwaliteit van leven en sociale integratie.

Ingrid van 't Hof en Maglanis Eisden

Tekst: Milangela Plate Foto's: Ken Wong

In maart 2010 werd in dit kader het project 'Werk in Uitvoering' in het leven geroepen. Het doel van Werk in Uitvoering is het vinden en behouden van betaald werk dat aansluit bij de mogelijkheden, wensen en ervaringen van cliënten van Klinika Capriles. Maglanis Eisden is projectleidster en trajectbegeleidster. Zij heeft een halfjaar geleden het stokje overgenomen van Ingrid van 't Hof, die als adviseur betrokken is gebleven bij het project.

Goed uitleg geven

Alle cliënten van Klinika Capriles kunnen zich aanmelden voor deelname aan het project. Er zijn geen criteria, anders dan een wil en een interesse. "Als je wilt werken, dan gaan we met jou aan de slag", aldus Van 't Hof. "Dat er vanuit de wensen van de klant wordt gewerkt, wil overigens niet zeggen: 'uw wens, wij draaien'." Er wordt veel aandacht besteed aan een goede voorbereiding ten aanzien van wat de klant (cliënt) te wachten staat, zodat hij weloverwogen kiest voor het werk. Een klant kon bijvoorbeeld bij Wasserij Korsow gaan werken, hem is voorgehouden dat dit betekent: een warme en drukke omgeving, routinematig werk en aardige productie draaien. Hij gaf aan dat dit precies was wat hij wilde en zo is de match gemaakt.
Aan klanten wordt tevens uitgelegd wat het betekent om (weer) aan het werk te gaan: vroeg opstaan, 's middags niet op de afdeling kunnen eten en met de bus naar het werk gaan. De meeste klanten hebben een uitkering, die ze behouden tijdens hun stage. Echter, zodra zij een vast contract krijgen vervalt de uitkering en gaan zij van een PP-kaart over naar een SVB-verzekering. Deze veranderingen moeten van tevoren heel duidelijk zijn voor onze klanten."

Reïntergreren

Van 't Hof en Eisden: "Een aantal klanten heeft nog nooit gewerkt en een aantal is al twintig jaar niet meer aan het werk. Middels het project Werk in Uitvoering en dankzij de werkgevers die hun deuren openzetten, krijgen deze mensen weer de kans om terug te keren naar de maatschappij. Zij gaan weer verantwoordelijkheden dragen, hebben weer collega's, bouwen vakantiedagen op en hebben ineens geld. Op deze manier dragen onze klanten na arbeidsrehabilitatie uiteindelijk ook hun steentje bij aan de samenleving. Zij worden immers belastingbetalende burgers, gaan van PP-kaart naar SVB en hebben een inkomen waarmee ze als consumenten gaan optreden in de economie. Daarbij komt dat mensen na een arbeidsrehabilitatietraject minder vaak opgenomen worden in een kliniek als Klinika Capriles. Werk is dan ook heel erg belangrijk voor onze klanten. Ze beseffen maar al te goed dat ze op zichzelf moeilijk aan een baan komen en doen er alles aan om hun eenmaal verkregen baan te behouden."

Met werkgevers wordt afgesproken dat klanten drie tot zes maanden stage lopen, waarna ze bij goed functioneren in vaste dienst treden. Er zijn momenteel elf klanten met een contract en tien die stage lopen. "Klanten hebben, ondanks hun aandoening, hun sterke kanten. Zet mensen in op hun kwaliteit en het bedrijf wint er ook bij", aldus Van 't Hof. Zo is de klant die werkzaam is bij Global Paint een van hun beste medewerkers gebleken.

Job Development

Van 't Hof en Eisden bezoeken geregeld potentiële werkgevers om te vertellen over het project. Zij merken bij sommige werkgevers aanvankelijk twijfels, vooral of cliënten van Klinika Capriles geen enge mensen zijn. Als de werkgever eenmaal een klant in dienst heeft, verdwijnen de twijfels zowel bij collega's als werkgevers. In die zin werkt het project stigmatisering tegen, aldus Van 't Hof.

Ook (zorg)personeel van Klinika Capriles leert van het proces van arbeidsreïntegratie van cliënten, vertelt Van 't Hof. "Een cliënt was in zijn eerste werkweek doodmoe als hij van het werk terug kwam. 'Doodmoe maar voldaan', gaf hij dan aan. Hij vond dit vanzelfsprekend, na jaren niet gewerkt te hebben. Het verzorgend personeel reageerde daarentegen overbezorgd. Sommigen vroegen zich af of de klant niet minder uren moest gaan werken. Zowel de klant als de werkgever is naar aanleiding hiervan benaderd. Beiden vonden dat het prima ging. Het personeel heeft hierbij dus moeten leren loslaten. Klanten kunnen anders het gevoel krijgen dat ze zich dubbel moeten bewijzen: bewijzen dat ze het goed doen op het werk en bewijzen dat ze stabiel kunnen blijven en niet noodzakelijkerwijs decompenseren (terugvallen, red.)."

Samenwerking

Het is volgens Van 't Hof en Eisden zaak om goed te blijven samenwerken met alle partners; klant, werkgever, behandelaren, afdeling et cetera. De trajectbegeleiders van Werk in Uitvoering gaan minimaal één keer per week op werkbezoek bij hun klanten en werkgevers. De frequentie is per klant verschillend, al naar gelang de wensen en behoeften van de betreffende klant of werkgever.

De interne samenwerking tussen de verschillende afdelingen van Klinika Capriles is eveneens belangrijk voor het slagen van het project. Wanneer een klant fulltime aan de slag gaat, dan is het bijvoorbeeld de vraag op welk moment hij zijn medicatie moet krijgen. Door de (zorg)afdeling en facilitaire dienst moet er bovendien rekening worden gehouden dat het eten van de klant niet meer zoals gewoonlijk 's middags op de afdeling kan worden bezorgd. Binnen Klinika Capriles is iedereen uiterst behulpzaam geweest en hebben de verschillende afdelingen enorm hun steentje bijgedragen.

Financiering

Werk in Uitvoering maakt nu nog deel uit van Klinika Capriles. Nu duidelijk is geworden dat het project positieve resultaten boekt, wordt er gezocht naar structurele financiering.

De wens is om van Werk in Uitvoering een zelfstandige stichting te maken, die gelieerd is aan GGz Curaçao. Momenteel is het project puur gericht op klanten van Klinika Capriles met een psychiatrische problematiek, al dan niet in combinatie met verslavingsproblematiek. Van 't Hof: "Wij kunnen dit doen omdat wij geschoold zijn in arbeidsrehabilitatie en psychiatrie." Volgens haar is het wenselijk om uiteindelijk één stichting op het eiland te hebben voor arbeidsrehabilitatie van mensen met een beperking. "Wanneer je de doelgroep uitbreidt naar mensen met een beperking in het algemeen, dan heb je trajectbegeleiders nodig van andere stichtingen, zoals Pro Bista, Totolika en SGR-groep voor achtergrond en kennis van desbetreffende doelgroepen."

Deelprojecten

Werk in Uitvoering omvat ook een aantal deelprojecten. In het tuinproject werken momenteel twaalf mannen, onder begeleiding, aan de tuinen van Klinika Capriles, Kinder- en Jeugdpsychiatrie, Radulphus College en sinds kort ook aan een privétuin. Er is ook een klussendienst, waar de kliko-schoonmaak onder valt. Daarnaast is er een houtwerkplaats op de afdeling Pico Plata van Klinika Capriles. Cliënten maken hier onder andere meubels op verzoek van bedrijven, aannemers en particulieren.

Huidige werkgevers

Omdat Curaçao zo klein is en veel werkgevers elkaar kennen, verspreidt het woord zich snel over Werk in Uitvoering en melden zich via via nieuwe werkgevers voor samenwerking.

Werkgevers waarmee nu wordt samengewerkt zijn: Wasserij Korsow, Mexico Lindo, Global Paint (eerste werkgever), Gomez Enterprise, Rowij Bouwchemie, Vivian's Nursery, Mesc, Kliko Limpi, Niesten School en Office Services, Willemstad BV, Brokx Shoes, Caribbean Motors, Klinika Capriles, Academy Hotel, Acropolis Caribe, Rumbo pa Trabou, Tayer Sosial Santa Martha, Centrum Supermarket, Kinder- en Jeugdpsychiatrie (KJP), Instituto Buena Bista (IBB) en Radulphus College.

Werkgevers gezocht!

"Nieuwe werkgevers zijn zeer welkom. Er zijn momenteel namelijk tachtig klanten in het bestand, die staan te popelen om aan de slag te mogen. Psychische ziekten gaan door alle lagen van de bevolking heen, daarom zijn ook onze klanten van allerlei niveaus. Degenen die het meest moeilijk te plaatsen zijn, zijn de hoogopgeleide klanten, mensen met bijvoorbeeld een hbo- of universitaire opleiding."

In de administratieve tak zijn er nog geen contacten gelegd met potentiële werkgevers. Licht administratief werk is zeer geschikt voor sommige klanten, evenals magazijnwerk en schoonmaakwerk. Werk in Uitvoering wil bovendien erg graag binnenkomen op de luchthaven, bijvoorbeeld voor bagage handling. Ook in het hotelwezen zien Ingrid en Maglanis potentiële werkplekken voor klanten van Werk in Uitvoering, zoals kamermeisjes en tuinonderhoud.

Geïnteresseerde bedrijven kunnen contact opnemen met Maglanis Eisden op telefoonnummer 510-6143 of 737-4700 toestel 214 of per e-mail: meisden@klinikacapriles.com.

Eric Tjok-a-Tam en Danielle Zuiderwijk

Wasserij Korsow en medewerker Eric Tjok-a-Tam

Danielle Zuiderwijk is hoofd P&O bij Wasserij Korsow en vertelt enthousiast over haar ervaring met Werk in Uitvoering: "Toen wij door Klinika Capriles waren benaderd, was ik meteen enthousiast. Gelukkig stond onze directeur ook meteen positief tegenover het project. Ons werd verteld dat er een medewerker was die specifiek productiewerk wilde doen. De eerste ontmoeting met deze medewerker, Eric Tjok-a-Tam, was direct goed. Eric is afgelopen februari bij ons begonnen aan zijn stage. Na een halfjaar heeft hij een jaarcontract gekregen, zoals dat bij al onze medewerkers gaat. Op zijn eerste werkdag werd Eric herkend door enkele collega's die verbaasd vroegen: 'Wat doet hij hier? Hij is toch gek?', waarop Eric antwoordde: 'Nee hoor, niet meer en ik ga weer aan het werk'. Al gauw vergat iedereen Erics achtergrond en was men gewoon collega's."

Ze vervolgt: "Erik is zo ontzettend gemotiveerd en dat ondanks dat het werk in de wasserij niet het meest inspirerende werk is. Het is warm en druk op de werkplaats, je staat acht uur per dag op je benen en draait een behoorlijke productie. Eric is vooralsnog iets langzamer, aan de andere kant is hij veel secuurder en heb je in hem een ontzettend gemotiveerde medewerker die er altijd is en ook op tijd komt."

Het project vanuit Klinika Capriles is heel strak georganiseerd, aldus Zuiderwijk. "Wekelijks vinden er gesprekken plaats, tenzij anders aangegeven door ons of onze medewerker. Daarnaast staan begeleiders van Werk in Uitvoering vrijwel direct op de stoep als wij ze nodig hebben."

Dolblij

In een gesprek met Eric, die bezweet en opgewekt het kantoortje binnenloopt, vertelt hij dolblij te zijn met zijn nieuwe baan. Toen hij werd benaderd door Werk in Uitvoering wist hij meteen dat hij productiewerk wilde doen. Hij vindt het namelijk heerlijk om telkens dezelfde bewegingen te maken, dat geeft hem rust. Hij houdt er soms nog wel spierpijn aan over. Eric: "Te veel vrije tijd is funest voor iemand die gevoelig is voor drugsgebruik. Dit werk geeft heel goede invulling aan mijn dagen. Bovendien vergt het heel veel concentratie en dat vind ik heerlijk, het verzet je gedachten helemaal. Sommige onderdelen van het werk zijn nog te zwaar voor mij, maar ik wil overal inzetbaar zijn. Dit is mijn langste baan ooit, voorheen heb ik altijd via uitzendbureaus gewerkt."
Na de stageperiode is zijn salaris omhoog gegaan en kwam zijn onderstand te vervallen, maar daar is Eric niet rouwig om.

Eric laat zich goeddunkend uit over het project Werk in Uitvoering: "Het is een goed project en ik vind dat de dames heel veel moed hebben. Ze doen het gewoon; ze bezoeken verschillende bedrijven en praten daar heel open over Klinika Capriles. Daar moet je moed voor hebben, want er zit nog zo'n stigma op Klinika Capriles en de cliënten. Dat moet verzacht worden. Cliënten hoeven daar niet voor eeuwig te blijven. Wanneer je je medicijnen trouw inneemt en goed voor jezelf zorgt, kun je na een tijdje behandeld te zijn geweest weer op eigen benen staan. Dat is wat ik doe, ik slik mijn pillen, eet weer goed en vul nu ook mijn dagen met werk, waar ik een salaris aan over houd. Ik wil nooit meer onderstand, dat stelt niks voor. Verder heb ik ook tegen de begeleiders gezegd: wat er ook gebeurt, houd contact met mij, want je weet maar nooit."

Business Agenda

Curaçao

16 november: '6 Steps' Workshop
Leer onder meer de 6 stappen hoe je een beter en winstgevender bedrijf kunt bouwen, hoe AAN je bedrijf te werken en niet IN je bedrijf, hoe je de omzet met 46 procent kunt vergroten en de winst met 61 procent.
Meer informatie: http://www.actioncoach.com/arthurrosaria/promo/6steps of bel 510-8789

16-17 november: Studie & beroepenmarkt
Onder auspiciën van de Curaçaose Kamer van Koophandel en Nijverheid organiseert Mon Art Productions de 18de editie van de Studie- en Beroepenmarkt Curaçao. Jongeren en hun ouders kunnen zich in het World Trade Center laten informeren over studeren en werken. Vertegenwoordigers van universiteiten, HBO's en MBO's/SBO's, bedrijven en organisaties staan klaar om te helpen bij het maken van een keuze.
Meer informatie: MonArt, Renaissance Rif Fort, telefoon: 462-2962, email: studieberoepenmarkt@gmail.com

25-26 november: BusinessRICH
Een tweedaagse business academy voor ondernemers waar je onder meer leert over de kracht van leverage, hoe je een goed team bouwt, hoe je als ondernemer het beste je tijd kunt investeren en nog veel meer.
Meer informatie: http://www.actioncoach.com/arthurrosaria/promo/BusinessRICH of bel 510-8789

Business Happy Hour
TGI Monday!
Locatie: El Ron Cocktailbar, Roodeweg 86, Otrobanda (tegenover tankstation Colon).
Datum en tijd: Elke eerste maandag van de maand van 17.00 – 20.00 uur.
Dresscode: casual.
Tel: 661-8122

Aruba

14-18 november: Small Business Week
Voor wie een bedrijf wil beginnen of zijn bedrijf wil laten groeien.
Locatie: Renaissance Convention Center
Contact : Ministerie of Economic Affairs, Social Affairs and Culture

Internationaal

4-7 november: Green Build
De missie van dit jaarlijkse evenement is de manier waarop gebouwen en gemeenschappen gebouwd en beheerd worden te veranderen naar een meer milieuvriendelijke en sociaal verantwoordelijke, gezonde en welvarende omgeving die de kwaliteit van leven verbetert.
Locatie: Toronto, Canada
Meer informatie: http://www.greenbuildexpo.org/Home.aspx

14 november: 'Business is Booming'
'Business is Booming'- tour van ActionCOACH oprichter Brad Sugars in Miami: In deze GRATIS workshop van 3,5 uur leert multimiljonair Brad Sugars ons de 28 business strategieën om je bedrijf substantieel te laten groeien, je visie scherp te stellen om zo je bedrijf naar het volgende niveau te brengen. Bel 510.8789

16-17 november: Global Energy Now!
Duurzaamheidsconferentie Global Energy Now! met als thema 'Duurzaamheid in beweging'.
De conferentie staat voor ontdekken, beleven, inspireren, innoveren, netwerken en (internationale) samenwerking. Met sprekers uit binnen- en buitenland, debatten, een breed scala aan onderwerpen, de inspiratie-plaza met stands, workshops, het buitenprogramma met bezoek aan duurzaamheidsprojecten en met het jongerenpaviljoen belooft Global Energy Now! een succes te worden.
Meer informatie: www.globalenergynow.nl

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

Media-interview (2)

Vorige week zagen wij dat er grote overeenkomsten bestaan tussen een vlieg en een slecht voorbereide woordvoerder: beide kun je met een krant doodslaan. Door de jaren heen heb ik gemerkt dat vele organisaties of bedrijven die met regelmaat in de publiciteit treden, jammer genoeg nooit de nodige 'spelregels' voor media-interviews in acht nemen. Met alle concequenties van dien!

Hoe vaak hebben wij media-optredens gezien die op ware debacles zijn uitgelopen, met alle nare consequenties van dien voor de woordvoerder zelf of zijn/haar organisatie of bedrijf. Vandaar deze gouden regels voor doeltreffende communicatie met de media, opgesteld op basis van jarenlange praktijkervaring:
• We gaan nooit onvoorbereid via de media communiceren
• Communicatie met de media moet een doel hebben en niet het doel zijn
• We praten met een journalist alleen maar als we van tevoren weten wat deze van plan is
• Bij mediacommunicatie houden we onze doelgroepen voor ogen
• We hebben niet alleen onze feiten, maar ook onze mening en visie paraat
• Wat we zeggen is waar en anders doen we er het zwijgen toe
• Wat niet in de publiciteit mag of moet vertellen we gewoon niet
• Als wij iets niet weten zeggen we dat we dat niet weten
• Als we ergens niet over nagedacht hebben, hebben we er geen mening over
• Mediacommunicatie wordt gevoerd of begeleid door gekwalificeerde mensen

Er zijn verschillende soorten interviews. Onder andere: de zogenaamde 'one to one' voor meestal gedrukte media, de krant/tijdschrift feature, telefonisch interview, 'radio-in-studio', 'radio-stand-up', 'tv-in-studio' en 'tv-stand-up'. Maar ook de ouwe getrouwe persconferentie en/of press briefing kan als een interview beschouwd worden. U staat immers voor een groep vragenstellers, met microfoons, camera's en blocnotes, waar alles wat u zegt of niet geregistreerd wordt.

Voor dit alles gelden er weer een aantal gouden regels.
Regel nummer één: inzicht hebben in hoe een interview of persconferentie werkt;
Regel nummer twee: uzelf goed voorbereiden;
Regel nummer drie: oefenen, oefenen, oefenen!

Inzicht krijgt u wanneer u voor het interview kunt bepalen wie uw publiek is. Ook wat voor doel het interview heeft en of dit actueel is. Tevens moet u nauwkeurig nagaan of uw boodschap te onderstaven is, en zo ja, welke bewijspunten u tijdens het interview kunt aantonen.

Elk goed interview heeft een nieuwsangel. Een 'angel' is het element van 'make me care' in uw verhaal. Geef journalisten altijd een goede 'nieuwsangel', iets dat uw doelstelling helpt verwezenlijken. Uw 'angel' moet interessant en nieuwswaardig zijn. Een voorbeeld: u bent importeur van mobiele telefoons. Uw leverancier heeft net zijn kwartaalcijfers gepubliceerd en het blijkt dat ondanks de recessie in Amerika, zij tegen alle verwachtingen in toch een behoorlijke winst hebben geboekt. De CEO van het bedrijf heeft meteen bekendgemaakt dat er fors geïnvesteerd zal worden in een nieuwere generatie 'touch screen' telefoons. Wat is dan uw nieuwsangel? "Bedrijf Huppeldepup, maker van Reutemeteuttoestellen zal binnenkort toestellen van geavanceerde technologie lanceren." Dat is uw nieuwsangel!

Bob Harms is communicatie-adviseur

Er zullen er altijd journalisten en media zijn die u zullen benaderen met voorbedachte negatieve nieuwsangels. Dit vooral als u door omstandigheden recent een zogenaamde 'bad press' heeft gekregen. Probeer altijd eventuele negatieve nieuwsangels te voorspellen. Weerspreek ze onmiddellijk indien mogelijk met uw eigen (positieve) nieuwsangels.

Volgende week: initiële tips voor een goed interview.

Reacties: bobharms1@gmail.com

Boeken

Zorg dat het klikt

Het boek Businessetiquette 3.0 (ondertitel: Zorg dat het klikt) van Roel Wolbrink geeft praktische antwoorden geeft op een breed scala aan etiquettevragen.

Enkele opmerkelijke resultaten uit het Business etiquetteonderzoek, ondertitel: Zorg dat het klikt, dat onder 777 directeuren en managers, onder andere via Twitter, is gehouden voor dit boek:
– 70 procent vindt dat businessetiquette de basis vormt voor een respectvolle omgang met elkaar;
– 80 procent vindt communicatieregels de belangrijkste etiquette;
– Zelf scoren we het slechtst op sociale media-etiquette en (inter) culturele etiquette;
– Van onze collega's vinden we dat ze het slechtst zijn in kledingetiquette en sociale media-etiquette;
– Aan onze zakelijke etiquette moeten we het hardst werken geeft 40 procent aan;
– Bij 62 procent komt etiquette het best tot uiting tijdens zakelijke afspraken;
– 20 procent past de etiquette ook bewust toe in de omgang met collega's;
– 69 procent vindt dat de werkgever sociale mediarichtlijnen moet opstellen;
– Internationaal gezien vinden wij onszelf (Nederlanders dus) het slechtst met etiquette omgaan. De landen waarmee we het meest zaken doen, vinden dit belangrijker en passen het beter toe;
– 45 procent denkt dat de etiquette in de toekomst belangrijk blijft en 35 procent denkt dat het belangrijker wordt.

Meer dan 100 etiquetteadviezen en -regels in een verfrissend handboek waarmee u elk intermenselijk zakelijk en ethisch dilemma kunt aanpakken. Hoe gaat u met elkaar om en hoe maakt u een goede indruk?

Eigentijdse etiquette, zoals personal branding en sociale media, maar ook internationale etiquette, gedragsregels op de werkvloer, communicatietechnieken en nog veel meer, u vindt het allemaal in 'Businessetiquette 3.0'.

Roel Wolbrink richtte in 1997 als 'pakkenarchitect' maatpakkenatelier New Tailor op in Amsterdam en Utrecht. Hij geeft trainingen over zelfpositionering, etiquette, stijl, imago en klantgerichtheid. Eerder schreef hij 'Het Blauwe Boekje - Kledingvoorschriften' en hij is coauteur van de bestseller 'Het Blauwe Boekje - Stijlgids over manieren, eten, drinken en kleding'. Zijn nieuwste boek is 'Businessetiquette'.

Titel: Businessetiquette 3.0, Zorg dat het klikt
Auteur: Roel Wolbrink
Uitgever: Academic Service
EAN: 9789052618333

Analyse

China bereidt zich voor op val Europa

Met verstomming keken de Chinezen vorige week naar de Griekse tragedie op de G20 in Cannes. Als een economische dwerg als Griekenland de Europese Unie ten val brengt, zal de klap ook voelbaar zijn in Beijing.

China krijgt vaak het verwijt dat het de mensenrechten met de voeten treedt om de sociale stabiliteit ten alle koste veilig te stellen. Nu is het de beurt aan de Chinezen om te zwaaien met het vingertje. "De val van Europa is onherroepelijk", stelde een redactioneel commentaar in de 21st Century Business Herald maandag. "Het gooit zijn principes overboord ten voordele van stabiliteit, nog maar eens een teken van de uitholling van de Europese geest."

In een niet zo ver verleden las Brussel Beijing de les over zijn economische beleid, maar nu beschouwen de Chinese leiders het als hun plicht om de Europese Unie te berispen. Nog voor het fiasco in Cannes vorige week en het publieke schouwspel van een EU dat haar eigen reddingsplan voor de euro niet kan uitvoeren, gaf de Chinese premier Wen Jiabao enkele forse waarschuwingen.

"Eerst en vooral zijn er maatregelen nodig om te voorkomen dat de schuldencrisis uitbreidt en nieuwe onrust op de financiële markten, een recessie en schommelingen van de euro te vermijden", liet Wen twee weken geleden telefonisch weten aan de Europese president Herman Van Rompuy.

De uitspraak staat in schril contrast tot het herhaaldelijk geuite vertrouwen van Beijing dat Europa zijn problemen kan overwinnen.

"Daarnaast is het essentieel om systematische en fundamentele fiscale en financiële hervormingen door te voeren", zei Wen volgens een bericht op de website van het Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken.

Papandreou
Na de ontmoeting in Cannes lijkt Beijing het vertrouwen verloren te hebben. De G20-top was oorspronkelijk bedoeld om de laatste hand leggen aan het reddingsplan voor de eurozone en China te verleiden om zijn reserves aan buitenlandse munten aan te spreken waarmee het Europese reddingsfonds kan worden gespekt. Maar toen kwam de Griekse premier verklaren dat hij een nationaal referendum nodig heeft om het reddingsplan goed te keuren.

De top liep vrijdag af zonder concrete resultaten. Hoewel Papandreou het idee voor een referendum een dag later opnieuw had opgeborgen, was de schade geleden. Door de politieke onzekerheden wou China noch een ander land zijn schouders zetten onder de Europese redding.

De G20 in Cannes heeft de Chinese analisten met verstomming geslagen. "Een klein land als Griekenland met een economie die slechts 3 procent van de EU vertegenwoordigt, kan de hele Unie laten ontsporen en gijzelt een top van wereldmachten. Dat zegt veel over de Europese politieke en economische integratie", zegt commentator Xia Wenhui.

Chinese eenwording
Er waren vergelijkingen te horen met de eenwording van het Chinese rijk onder de eerste keizer Qin Shihuang (3de eeuw voor Christus). Die zou eerst de verschillende vechtende staten politiek hebben verenigd, om dan pas een gemeenschappelijke munt in te voeren. Niet bepaald flatterend voor Europa.

Voor Cannes ging het in China over de voor- en nadelen van het opkopen van Europese schulden. Nu ligt de klimtoon op crisispreventie. Experts waarschuwen op televisie dat de eerste nieuwe 'financiële tsunami' onderweg is: China zou beter zijn dijken versterken en zich wapenen tegen een nieuwe recessie.

Lessen
Het Chinese model voor economische groei is met zijn export afhankelijk van de Europese markt. De eurocrisis eist al een tol voor de Chinese fabrikanten. Aanhoudende recessie in Europa zou Chinese fabrikanten nog meer pijn doen.

China heeft ongeveer een kwart van zijn 3.200 miljard dollar aan buitenlandse reserves in euro's. Als de eurozone instort, is dat aandeel in zijn belangrijkste handelspartner in gevaar.

Maar de Griekse crisis houdt ook waardevolle lessen in voor Beijing en zijn eigen sociale hervorming. "Met ons bevolkingsaantal en hoge aantal gepensioneerden in de toekomst moeten we erover waken dat de pensioenen voldoende hoog zijn", stelt een regeringsfunctionaris anoniem. "Als de Chinese economie sputtert en we deze sociale voordelen niet kunnen uitbetalen, zal de crisis hier een veel grotere omvang kennen dan in Griekenland."

Burenrecht

De afwatering

Maar al te vaak word ik gebeld met de vragen over de rechten en plichten die buren tegenover elkaar hebben. Vaak gaat het dan over overhangende bomen en planten of perikelen over de scheidingsmuur tussen twee erven. Nadat tropische storm Tomas over ons eiland raasde kwamen er tevens veel vragen binnen over hoe het nu precies zit met de afwatering van het ene erf naar de andere. Gezien de vele regenval van de afgelopen maand besloot ik om dit artikel aan dit laatste onderwerp te wijden.

Tekst: Johanneke Schelling

In ons Burgerlijk Wetboek staan verschillende bepalingen opgenomen die de relatie tussen twee buren regelen, die kort gezegd ook wel het 'burenrecht' worden genoemd. Behalve kwesties ter zake de scheidingsmuur en de afwatering wordt in deze bepalingen onder andere geregeld hoe men dient om te gaan met beplanting en bebouwing om en nabij de erfgrenzen en overlast van de buren. In een volgend artikel zal ik het hebben over de scheidingsmuur en beplanting om en nabij de erfgrenzen.

Ten aanzien van de afwatering geldt als hoofdregel dat lagere erven het water moeten ontvangen dat van een hoger gelegen erf van nature afloopt. De nadruk ligt daarbij op het van nature aflopen van het water. Dit houdt derhalve in dat een eigenaar van een lager gelegen erf niet zomaar een verhindering mag bouwen om de natuurlijke loop te beïnvloeden, maar ook dat de eigenaar van een hoger gelegen erf zich niet kan beroepen op deze hoofdregel indien hij de waterloop kustmatig heeft beïnvloed.

Indien er sprake is van kunstmatige beïnvloeding dan kan de ene buur zelfs aansprakelijk worden gehouden voor de schade die de andere buur lijdt, door de hinder die wordt veroorzaakt door de kunstmatige beïnvloeding. Dit blijkt onder andere uit een opvolgend wetsartikel waarin staat vermeld dat de eigenaar van een erf niet in een onrechtmatige mate of op onrechtmatige wijze aan eigenaars van andere erven hinder mag toebrengen door wijziging te brengen in de loop, hoeveelheid of hoedanigheid van over zijn erf stromend water of van het grondwater.

Of en wanneer er sprake is van het kustmatig beïnvloeden van de natuurlijke waterloop is echter afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Laatst moest ik adviseren over een geval waarbij de eigenaar van een hoger gelegen en bovendien aangevuld erf, een aantal afwateringsgaten in de stenen scheidingsmuur had gemaakt, waardoor het water dat door deze gaten liep direct terechtkwam op de porch van het woonhuis van het lager gelegen erf. Hier was mijns inziens derhalve sprake van een kunstmatige beïnvloeding van de natuurlijke waterloop. Het terrein was immers aangevuld met grond en de natuurlijke loop werd beïnvloed door een grote stenen scheidingsmuur tussen de erven.

Toen de eigenaar van het lager gelegen erf vervolgens de afvoergaten had dichtgemetseld werd zij door de eigenaar van het hoger gelegen erf aangesproken op grond van het feit dat het lager gelegen erf het water, afkomstig van het hoger gelegen erf, diende te ontvangen. Omdat hier echter sprake was van het kustmatig beïnvloeden van de natuurlijke waterloop diende de eigenaar van het hoger gelegen erf op een andere wijze zorg te dragen voor zijn afwatering, zodat het lager gelegen erf hier geen hinder van ondervond.

Behoudens voormelde bepalingen staat in het Burgerlijk Wetboek tevens een bepaling opgenomen die gaat over de waterafvoer via onder andere dakgoten. Conform die bepaling is een eigenaar verplicht de afdekking van zijn gebouwen en werken zodanig in te richten dat daarvan het water niet op een ander erf afloopt. Indien het water van het dak of de dakgoot van uw buren derhalve op uw erf terechtkomt dan kunt u hier wat aan doen en hoeft u dit niet te accepteren.

Zoals vaak het geval is zijn voormelde situaties steeds afhankelijk van de specifieke omstandigheden van het geval en doet u er goed aan om u altijd te laten adviseren door een deskundige voordat u een scheidingsmuur of afwateringssysteem laat aanleggen. Maak bovendien vooral goede afspraken met uw buren.

mr Johanneke G.J. Schelling is advocate bij SMS Attorneys at Law en onder andere gespecialiseerd in bouwrecht.

Mens & Werk

Vrouwen en ondernemerschap

In veel landen zijn er twee keer zoveel mannelijke ondernemers dan vrouwelijke en om daar een verklaring voor te zoeken is er recent onderzoek gedaan door onderzoekers van de Universiteit van Wuppertal.

Tekst: Judice Ledeboer

Zij deden onderzoek in 36 landen naar de relatie tussen de sekse en ondernemerschap. Om de geschiktheid van een persoon voor ondernemerschap te meten werd er een model ontwikkeld, de Individual Entrepreneurial Aptitude, waarin acht eigenschappen die een goed ondernemer moet hebben werden gehanteerd. Deze lijst komt overeen met de competenties die in een functieprofiel van de functie van ondernemer terug te vinden zijn: het nemen van risico's, competitiedrang, zelfverzekerdheid, proactiviteit, verantwoordelijkheid, optimisme, innovatievermogen en efficiëntie. Vooral de eerste twee eigenschappen zijn voor een ondernemer belangrijk. Uit het onderzoek kwam ook naar voren dat ruim 45 procent van de vrouwen en 57 procent van de ondervraagde mannen zelfstandige willen worden en dat vrouwen op alle eigenschappen gemiddeld lager scoorden dan mannen, in het bijzonder op competitiedrang en risico's nemen. Duidelijk werd ook dat over het algemeen mannen beter scoren in ondernemende eigenschappen en dat angst bij vrouwen de zakelijke groei belemmert. Maar niet getreurd, want ondernemende eigenschappen zijn te leren.

Mark van Vught, evolutionair psycholoog aan de VU Amsterdam, zegt dat deze verschillen simpel te vinden zijn in de evolutie, omdat mannen risiconemend en competitief moeten zijn om zo veel mogelijk te bereiken. Deze eigenschappen zijn voor een vrouw minder interessant omdat zij gezien vanuit het evolutionaire doel kinderen moet baren. Het verschil tussen mannen en vrouwen is dus aangeboren. De cultuur waarin men leeft kan dit versterken of verzwakken, maar er is geen samenleving te vinden waarin vrouwen risiconemender en meer competitief zijn dan mannen.

Het aantal vrouwelijke ondernemers groeit de laatste jaren, over de hele wereld. Vrouwen hebben wel degelijk ambitie, maar ze willen flexibel werken en dan is het vrije ondernemerschap een van de opties om dat te realiseren. Ze willen thuis zijn voor hun kinderen en vrije tijd overhouden om tijd te besteden aan sport en hobby's en als de kinderen in bed liggen kan er ook nog gewerkt worden indien nodig. Dit laatste geldt vooral voor vrouwen die in westerse landen wonen. In ontwikkelingslanden ziet men echter ook de groei van vrouwelijke ondernemers, mede door het systeem van microkredieten. Microkredieten zijn kleine leningen (tot maximaal enkele honderden euro's) die voornamelijk worden toegekend aan kleine (vrouwelijke) ondernemers in ontwikkelingslanden die daar, door een gebrek aan onderpand, een vast maandinkomen en een gebrek aan kredietgeschiedenis niet kunnen lenen bij traditionele banken. Een microkrediet verschaft deze ondernemers de mogelijkheid te investeren in bijvoorbeeld de aanschaf van een koe, naaimachine, of een winkel en daardoor in de toekomst hun financiële positie te verbeteren. Het gaat hierbij om het helpen zichzelf te ontwikkelen. De tendens dat het ondernemerschap onder vrouwen wereldwijd groeit is er duidelijk.

Risico en competitie

De benodigde competenties om een goed ondernemer te zijn en de belangrijkste twee daarvan, risico nemen en competitiedrang, zijn dus aan te leren. Dat vrouwen lager scoren dan mannen op die eigenschappen komt door het feit dat vrouwen niet zo snel te koop lopen met hun kwaliteiten en ze hebben het zelden over successen en hun kwaliteiten, terwijl mannen dat wel doen. Mannen focussen ook meer op het behalen van resultaten met hun onderneming. Vrouwen hechten meer waarde aan de inhoud van hun werk en het onderhouden van relaties. Bij vrouwen speelt echter angst een rol. Vrouwen haken eerder af als iets tegenzit en ze bedenken allerlei excuses waarom iets niet lukt. Mannen tonen meer lef en zijn aanhoudender om resultaat te behalen, wat het resultaat ook is. De competenties die zowel mannelijke als vrouwelijke ondernemers evenveel hadden zijn proactiviteit (proactiviteit staat voor verantwoordelijkheid nemen voor je eigen situatie en voor het nemen van eigen initiatieven) en verantwoordelijkheid nemen.

Toch kunnen mannen ook iets leren van de vrouwelijke ondernemers. Vrouwen gaan namelijk veel minder vaak failliet en ze zijn socialer. Voor vrouwen die zelfstandig ondernemer willen worden of het al zijn, is het belangrijk om vooral zakelijk te zijn en dicht bij zichzelf te blijven. Het aannemen van mannelijke 'trekjes' bij het zakendoen kan soms als een kunstje overkomen en dat kan in het nadeel werken van de vrouw, omdat het niet 'natuurlijk' overkomt. Dat neemt niet weg dat de vrouw hard en doortastend kan zijn in het onderhandelen en leiding geven. Over het algemeen zijn vrouwen echter voorzichtiger dan mannen en komt het er eigenlijk op neer dat vrouwen 'anders' ondernemen dan mannen. De intentie om onafhankelijk te werken en om vrij te zijn in het nemen van beslissingen en het indelen van de tijd is bij zowel mannen als vrouwen de hoofdmotivatie om zelfstandig ondernemer te worden en iedereen doet dat op zijn of haar eigen manier met mannelijke en vrouwelijke eigenschappen.

Over management

Organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

Van Philip Crosby naar de Excellence modellen

In de laatste twee afleveringen werd het uitstekende werk van Philip Crosby beschreven, de man die voor eeuwig bekend zal blijven als de propagandist van 'Zero Defects' en 'Do it Right the First Time'.

Tekst: Jan de Ruijter

Tot zijn tijd werden fouten nog vaak geaccepteerd terwille van de snelheid van productie of serviceverlening onder het motto 'dit kan nog net, het is net voldoende'. Daarnaast is Crosby een groot voorstander van preventie en het voorkomen van slechte kwaliteit, over correcties en het herstellen van gemaakte fouten. En net als al zijn voorgangers gelooft hij onherroepelijk in het principe van 'continuous improvement', het concept dat veel verder gaat dan het handhaven van kwaliteit.

Philip Crosby beschrijft een bedrijf dat met succes zijn kwaliteitsprogramma heeft geïmplementeerd als volgt:
– mensen verrichten er hun werkzaamheden geroutineerd en zonder fouten te maken;
– mensen verwelkomen veranderingen en reageren daar spontaan op. Ze zien veranderingen als verbeteringen en als een uitdaging waar ze aan willen bijdragen;
– het bedrijf is winstgevend en groeit;
– het bedrijf biedt regelmatig nieuwe producten en diensten aan en reageert snel op de steeds veranderende wensen van de klant;
– iedereen werkt daar zichtbaar met plezier; je herkent kwaliteit zodra je het ziet.

Enkele markante uitspraken van Philips zijn :
"Quality has to be caused, not controlled." Zo mag je bijvoorbeeld nooit spreken van kwaliteitsbewaking zoals je spreekt over kostenbewaking.
"Quality is a carefully built culture and is the foundation of a company. It is not just a part of the company."
"Selecting the right person for each and every job is the largest part of coaching."

Vanaf artikel 22 van deze serie is beschreven hoe we in het verleden uitgroeiden van het eeuwenoude achteraf inspecteren van goederen, via Quality Control rond 1920, Statistical Process Control van Walter Shewhart, Statistical Quality Control van Dr. Deming in 1940 in Amerika net voor de Tweede Wereldoorlog, Total Quality Control van Feigenbaum, Juran en Deming in Japan rond 1950, Total Quality Management, nog ongedefinieërd als beweging gestart in 1980 door onder anderen Tom Peters en Philip Crosby, Total Quality Management van 1987 zoals gedefinieërd door de Malcolm Baldrige Foundation, tot Performance Excellence van 2010.

Al de verschillende programma's die tot nu toe in deze serie werden beschreven, zoals die van Deming, Peters en Philips hebben een aantal gemeenschappelijke karakteristieken en punten van aandacht.
De eerste drie centrale punten zijn de klant, kwaliteit en service. Daarna volgen medewerkers, bedrijfscultuur, continue verbeteringen en teamwerk. Deze zeven gemeenschappelijke thema's vormen de fundering van elk goed kwaliteitsprogramma. Kwaliteit is daarbij niet een opgedragen taak van één persoon, kwaliteit moet diep in de bedrijfscultuur geworteld zijn en in al het gedrag en handelen van alle medewerkers. Kwaliteit werd daarmee een zaak van de gehele organisatie en van iedereen en daarmee ging TQM een grote stap verder dan de tot dan toe gebruikelijke interpretatie van kwaliteit in Europa, waar kwaliteit vooral veel te maken had met het individuele vakmanschap van een persoon.

Het oude voldoen aan de eisen en verwachtingen van de klant werd door Peters en Philips vervangen door het overtreffen van deze verwachtingen waardoor klanten enthousiaste fans van het bedrijf worden. Gebaseerd op jarenlange ervaring voeg ik er persoonlijk altijd een punt aan toe dat nog niet voldoende door anderen naar voren is gebracht namelijk dat van veelvuldige en oprechte erkenning en waardering voor de prestaties van medewerkers. Dat is nog te vaak de 'missing link' naar langetermijnkwaliteitsgedrag. Om behaalde kwaliteit en kwaliteitsverbetering langdurig in stand te houden is het principe van tijdige, specifieke erkenning en zinvolle waardering en honorering vereist. Daarnaast is voor een succesvolle implementatie van TQM een participatieve managementstijl vereist. Zonder dat belangrijke ingrediënt is elke poging om tot blijvende goede kwaliteit te komen gedoemd te falen en kan een mogelijk effect alleen kortstondig zijn.

En zo belandden we in 1987, het jaar waarin Total Quality Management gedefinieërd werd in het Baldrige National Quality Program en de Malcolm Baldrige National Quality Improvement Act van dat jaar. Bedoeld om met succes te kunnen concurreren met Europese en Japanse bedrijven en om producten van wereldklasse aan te kunnen bieden. In het TQM- programma staat de klant centraal en is kwaliteit een aangelegenheid van de gehele organisatie. De Malcolm Baldrige Award stelt middels zeven categorieën een nationale standaard ofwel norm vast voor kwaliteit en de zeven criteria worden door bedrijven en organisaties veelal als een managementmodel of handleiding gebruikt. Tot de groep eerste bedrijven die TQM omhelsden behoorden Motorola, Ford Motor Co, General Motors, Proctor and Gamble, IBM en Xerox.

In 2010 werd het programma vernieuwd als het Baldrige Performance Excellence Program om uitdrukking te geven aan de evolutie naar kwaliteit van de algehele organisatie, waarbij 'performance excellence' een belangrijk element is geworden van de concurrentiepositie van een bedrijf. Naast de bestaande doelstellingen om kwaliteit te verbeteren en Amerika's concurrentiepositie te verbeteren werden er nieuwe doelen voor de bedrijven toegevoegd die we in de volgende aflevering zullen behandelen.

Wordt vervolgd

Jan G. de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba.
Reacties: j.deruijter@yahoo.com

ÑAPA Business
IN BEDRIJF

Toerisme

Art Deco-district Miami:

'Flitsend, sfeervol en trendy'

Miami is altijd al een populaire bestemming geweest voor de bewoners van Curaçao, want in Miami kan je alles kopen, alles eten en uren rondrijden zonder hetzelfde tegen te komen. Ja, de McDonald's, Wendy's en Taco Bell's, maar iedere keer een andere! En voor de liefhebbers: McDonald's heeft in Miami 37 filialen.

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Archief

De meeste bezoekers gaan echter naar Miami om te shoppen, want daar geldt echt: shop till you drop! En sinds de financiële crisis toesloeg is het bijna het hele jaar door 'sale' en anders krijg je wel 10, 20 of meer procenten korting bij de kassa's, want de winkels moeten toch van hun waren af.

Miami is niet alleen leuk om te shoppen, maar de stad heeft ook interessante plekken om te bezoeken voor de toerist en de 'hotste' plek op dit moment is het Art Deco-district bij Miami South Beach.

Miami bestaat uit twee delen: downtown, oftewel het vasteland en Miami Beach, een langgerekt eiland voor de kust, waar het beroemde Art Deco-district zich bevindt. De Ocean Drive is er de bekendste straat en kronkelt langs de kust in dit district. Deze straat fungeert als een boulevard, waar iedere zichzelf respecterende persoon die aandacht wil krijgen zich in de meest (of minst) opzichtige kleding, op rolschaatsen, op de fiets, step, driewieler, of in een Mercedes, Rolls Royce of Ferrari laat zien. Voor de auto's geldt eigenlijk: flaneren, want op de Ocean Boulevard rijden de auto's heel langzaam, zodat ze gezien worden. Het is er een komen en gaan van de meest unieke auto's, bijzonder fraai geklede mensen en verbaasde toeristen die met hun camera alles proberen vast te leggen. Een smal park scheidt de boulevard met hotels, restaurants en clubs van het strand, waar het heerlijk toeven is onder toezicht van de, door de televisie bekende Bay Watch, mannen, die bruin en gespierd de badgasten in de gaten houden.

Het Art Deco-district is pas de laatste jaren 'beroemd' geworden. Dit deel van Miami veranderde in de afgelopen eeuw van badplaats voor de rijken tot hippe wijk. Het raakte na de Tweede Wereldoorlog in verval door het afnemen van het toerisme, maar door de vooruitziende blik van investeerders is Miami Beach een plek geworden waar iedereen beslist één keer in zijn leven geweest moet zijn, net zoals iedereen de Eiffeltoren in Parijs, het Colosseum in Rome, de grachtengordel van Amsterdam en de Handelskade in Willemstad één keer in zijn leven gezien moet hebben.

Het in verval geraakte deel van Miami moest het nieuwe gezicht van de stad worden waarbij alles vriendelijk moest ogen en de gracieuze vormen van de populaire Art Deco-stijl, waarin de gebouwen in de jaren 30 gebouwd waren, leenden zich daar goed voor. Vooral de pastelkleurige tinten bepalen de 'vriendelijke' sfeer van de buurt.

Art Deco is in zekere zin een mengelmoes van verschillende stijl- en kunststromingen uit de eerste decennia van de 20e eeuw. Deze stijl werd toegepast in de architectuur, bij interieurs, bij het design van onder meer fototoestellen en lampen en in de kunst en zelfs automodellen uit de jaren 30 worden geassocieerd met de Art Deco-stroming. In die tijd ontstond ook de zogenoemde 'Tropical Deco'-stijl, waarbij tropische thema's als palmbomen, bloemen, dolfijnen en famingo's verwerkt werden in de architectuur en er werden ook allerlei voor die tijd moderne materialen, zoals roestvrij staal en glasblokken, gebruikt. Deze stijl is vooral in Miami terug te vinden. Projectontwikkelaars zetten zich in de jaren 80 in om het Art Deco-district tot een beschermde plek te maken. Zij kregen subsidies om de huizen te renoveren. Het hele renovatieplan is goed gelukt, want men 'herontdekte' dit mooie deel van Miami en mede door de televisieserie Miami Vice, de mode shoots in dit deel van de stad, en de Hollywoodsterren die er kwamen, werd het Art Deco-district tot wat het nu is.

Tegenwoordig is Miami South Beach een geliefde badplaats voor Amerikanen die er de winter doorbrengen en worden ook sterren van het witte doek er herhaaldelijk gezien, vaak in een toestand waarin ze al dan niet gezien willen worden, want de drank vloeit er rijkelijk en drugs zorgen voor schaamteloze taferelen. Overdag zijn de Ocean Drive en de straten achter deze straat echter het domein van de toeristen, die in de winkels shoppen waar alle grote bekende modemerken verkrijgbaar zijn. De drie belangrijkste straten van het Art Deco-district zijn Collins Avenue,Washington Avenue en Lincoln Road Mall. Collins Avenue loopt parallel aan het zandstrand ten oosten van het eiland. Het merendeel van de hotels is gelegen aan deze avenue en kijkt uit op de oceaan. Ook in de Washington Avenue zijn hotels, winkels, restaurants en barretjes. Maar het hart van het Art Deco-district is Lincoln Road Mall. Lincoln Road is gesloten voor het verkeer en geldt als de meest chique straat van Miami South Beach. Behalve leuke boetieks is er ook een boekwinkel en zijn er een paar gezondheidswinkels. Je kunt er ook heerlijk relaxen op één van de vele terrasjes. De kleuren zijn typisch Art Deco: tropisch geel, groen, blauw en roze. De winkels van Lincoln Road zijn tot 's avonds laat geopend, zeven dagen per week.

In het gehele gebied zijn veel restaurants. Langs de Ocean Drive bevinden zich voornamelijk restaurants met terrasjes waar men ook alleen een kopje koffie kan drinken, maar je bent wel aan de beurt als je moet betalen. De meeste restaurants vragen ruim 15 procent servicecharge en zo wordt een kopje cappucino ineens een 'traktatie'. En niet te spreken over de prijzen van alcoholische versnaperingen. Een populaire cocktail is de 'Bulldog', een glas zo groot als een vaas, gevuld met tequila en twee op zijn kop staande flesjes bier. Verliefde stelletjes nemen samen zo'n reuzencocktail, en al lurkend met een rietje drinken ze samen die cocktail op, maar er zijn ook veel mensen die zo'n 'Bulldog' alleen voor zichzelf bestellen. De pastelkleurige gebouwen vervormen na het drinken van zo'n cocktail tot een schilderspallet, alle kleuren door elkaar, want er zit echt veel alcohol in. Het afrekenen doet in die staat ook minder pijn, want zo'n cocktail kost 36 dollar! Het eten is langs de Ocean Drive bijna overal hetzelfde. In het laagseizoen sleuren restaurantbedienden je bijna hun restaurant binnen omdat zij 'the best food' voor je hebben. Ieder restaurant geeft er echter zijn eigen smaak aan en de keuze wordt meer bepaald door de sfeer van het restaurantje, wel of geen (harde) muziek, wel of geen fans of airco, wel of geen uitzicht op de boulevard met auto's, fietsen, mensen, kinderen en honden, in honden- of kinderwagens.

Miami South Beach met het Art Deco-district is absoluut de moeite waard om te bezoeken. Om de sfeer van de jaren 30 te vergroten hebben restaurant- en hotelhouders auto's uit die tijd voor de deur geparkeerd. Het sfeertje is er uniek en je kijkt vooral je ogen uit naar alle bijzondere mensen die er rondlopen. Het is alsof je zelf in een film zit. Het is een stad met de tropische sfeer van de Cariben. Er wordt ook veel Spaans gesproken door het grote aantal immigranten uit Midden- en Zuid-Amerika. Het nachtleven is er flitsend en zijn er allerlei clubs en bars waar iedereen zich tot diep in de nacht kan vermaken. De veiligheid is er de laatste jaren ook enorm op vooruit gegaan. De politie heeft de straten flink opgeschoond. Toch moet men blijven uitkijken om niet het slachtoffer te worden van de zogenoemde kleine criminaliteit, dus van zakkenrollers en gauwdieven.

Een van de beste manieren om het Art Deco-district te bekijken is per fiets. Met een gids fietst men langs de stranden, trendy winkels en topattracties zoals The Bass Museum of Art, Versace Mansion - het huis waar de bekende modeontwerper Versace woonde en in 1997 op de stoep vermoord is - en de bekende Lincoln Road. Eigenlijk is het niet te beschrijven hoe het daar is, want iedereen ervaart zijn bezoek aan Miami op een andere manier, maar één ding is zeker: Miami moet je beslist ervaren.

MKB

Aangeboren of aangeleerd?

Succesvol ondernemen

Ondernemers zijn waardevol voor onze maatschappij, ze zijn de drijfveren van onze economie.

Tekst: Bertine Vermeer

Een ondernemer wordt gekenmerkt door het hebben van ideeën en passies, het is iemand die behoeften en kansen herkent en er alles aan doet om dingen voor elkaar te krijgen. Daarnaast beschikken ondernemers vaak over talenten om bepaalde groepen mensen om zich heen te verzamelen en te inspireren om samen een droom werkelijkheid te maken.

Of iemand een hoge opleiding heeft afgerond maakt in praktijk weinig uit voor het succes van een ondernemer. Sterker nog, de meest succesvolle ondernemers ter wereld waren verre van voorbeeldige studenten en het zijn vaak juist de ondernemerskenmerken die hen succesvol maken die een eventuele (conservatieve) studiecarrière in de weg zitten.

Ondernemerskenmerken
Een aantal kenmerken die in grote mate bij succesvolle ondernemers voorkomen zijn:

- Autonoom
- Optimistisch
- Innovatief
- Charismatisch
- Energiek
- Risico's durven nemen
- Competitieve instelling

Aangeboren of aangeleerd?
De vraag is: zijn de eigenschappen die bevorderlijk zijn voor ondernemersschap aangeboren of aangeleerd?

De meeste ondernemerskenmerken hoeven niet aangeleerd te worden, die zijn als kind al in ruime mate aanwezig. Kinderen zijn vaak creatiever en durven meer, bijvoorbeeld op je handen staan, skateboarden, een toneeluitvoering. De meeste kinderen vinden dat helemaal niet eng of moeilijk, terwijl het vaak lastiger en enger wordt gevonden als we ouder worden. Opeens is het belangrijk wat anderen van ons vinden en hoe we ons horen te gedragen.

In feite is dit bewustzijn simpelweg het gevolg van volwassen worden en van een gezonde opvoeding om je klaar te maken voor het volwassen leven en daar is op zich niets mis mee. Zo leer je de kunst van beleefdheid, diplomatie en etiquette, om beter te communiceren en bepaalde doelen beter te kunnen bereiken.

Toch is het ook goed om – met name kinderen met sterk aanwezige ondernemerskenmerken – ook de ruimte te geven om eigenwijs, spontaan, creatief, nieuwsgierig en soms ook enigszins risico-nemend te handelen. Het zijn eigenschappen die kenmerkend zijn voor succesvolle ondernemers en vaak worden ze gedurende onze opvoeding onderdrukt omdat ze als lastig, brutaal of gevaarlijk worden gezien. In plaats van kinderen te forceren om zich te schikken tot wat algemeen geaccepteerd en gewaardeerd wordt, zouden deze eigenschappen ook kunnen worden gezien als bron voor creativiteit, passie en ondernemersschap.

Ondernemers 'aandoeningen'
Zoals hierboven al werd aangegeven zijn het vaak de kenmerken die ondernemers succesvol maken die hen tevens in de weg kunnen zitten.

Een typisch aangeboren 'aandoening' waar met name ondernemers 'last' van hebben is Attention Deficit Disorder (ADD). Mensen met ADD hebben een enorme gedachtestroom waardoor ze vaak dromerig of ongeïnteresseerd overkomen op andere mensen. Door deze gedachtestroom kunnen ze zich moeilijk concentreren op de voor het specifieke moment relevante zaken. Het filter dat relevante van irrelevante zaken scheidt, werkt minder goed. Mensen met ADD zijn daardoor snel afgeleid, rusteloos en vaak impulsief in hun gedrag.

Echter het voordeel van deze 'aandoening' is dat ADD'ers vaak bijzondere vaardigheden bezitten met betrekking tot het snel combineren van informatie en indrukken, probleemoplossend denken, inlevingsvermogen, creativiteit, en ruimtelijk inzicht. Mensen met ADD kunnen in bepaalde situaties hyperfocussen; men is dan extreem geconcentreerd en zich niet bewust van wat er om zich heen gebeurt. Dit hoge concentratieniveau kan leiden tot het ontwikkelen van uitzonderlijke talenten.

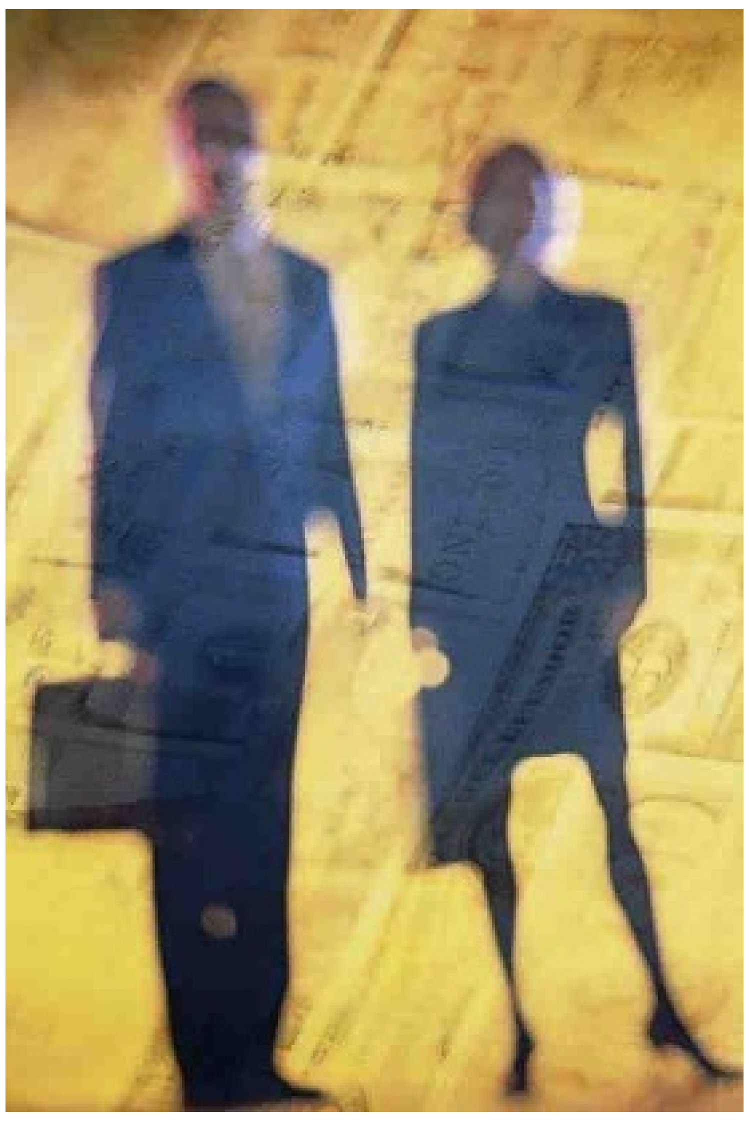

Meer mannelijke dan vrouwelijke ondernemers
Met name in culturen met grote machtsafstand, zoals in Aziatische en Arabische landen, zijn aanzienlijk meer mannelijke dan vrouwelijke ondernemers. Is ondernemersschap vooral voor mannen weggelegd?

Over het algemeen ontbreekt het vrouwen in verhouding tot mannen aan de bereidheid om risico's te lopen en een competitieve instelling. Deze zijn bepalend voor een keuze voor ondernemersschap, zo schrijven onderzoekers Werner Bünte en Monika Larosch van de Schumpeter School of Business van de Bergische Universität Wuppertal in Duitsland. Op andere kenmerken die de kans groter maken dat iemand ondernemer wordt, zoals autonomie, optimisme en innovativiteit, scoren vrouwen niet significant lager dan mannen.

Ondernemersschap kan dus ook als een keuze worden gezien, die deels beïnvloed wordt door de cultuur en waar mannen over het algemeen eerder voor kiezen dan vrouwen.

Wilt u meer weten over deze column, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via bvermeer@icc.an of (+599 9) 737-1360 of bezoek onze website www.icc.an

Het InnovatieCentrum Curaçao (ICC) is in 1991 opgericht, met als doel het Midden- en Klein Bedrijf op Curaçao te stimuleren om hun concurrentiekracht te vergroten.

In deze column schrijft Bertine Vermeer, Innovatie adviseur bij InnovatieCentrum Curaçao (ICC) over ondernemersschap, een aantal typische kenmerken van een succesvolle ondernemer en hoe ondernemersschap al van jongs af aan kan worden gestimuleerd. De tekst is gebaseerd op de presentatie van Cameron Herold bij TEDxEdmonton op 13 maart 2010.

InnovatieCentrum Curaçao

CTB-directeur Kabbara:

'Nieuw imago voor Curaçao'

Ghatim Kabbara blikt tevreden terug op de afgelopen zeven maanden dat hij directeur is van het Curaçao Tourist Board (CTB). Het laatste half jaar heeft het CTB een belangrijke rol gespeeld in het realiseren van meer airlift naar het eiland, zijn er 'vele succesvolle evenementen neergezet' en is de reorganisatie binnen het toeristenbureau ook met succes afgerond'. Bovendien is er een start gemaakt met de 're-branding' van Curaçao. Het eiland zal in de toekomst op een andere wijze neergezet en gepromoot worden.

Gatim Kabbara

Tekst en foto's: Marija Stojanovic

Kabbara is deze week vier dagen op reis geweest naar Canada, ter voorbereiding van de invoering van de rechtstreekse wekelijkse vluchten van de vliegmaatschappij Air Canada. De inaugurele vlucht wordt door de maatschappij op 24 december uitgevoerd. Vlak voordat hij naar Canada afreisde zei hij hierover: "De carrier heeft geheel uit zichzelf de vluchten naar Curaçao aangekondigd zonder dat het eiland daarvoor een stoelgarantie moest afgeven. Dit is natuurlijk een uitzonderlijke situatie. De pakketreizen worden door de Canadese touroperators volop verkocht, vandaar dat ik nu ook naar het land afreis om met de reisbureaus te praten en assistentie te verlenen. Curaçao zal actief als bestemming worden aangeprezen. Hierbij is het natuurlijk van essentieel belang dat de touroperators een duidelijk beeld hebben van het land/product dat ze verkopen", aldus Kabbara die de steden Montreal en Toronto op het programma had staan.

De directeur blikt verder enthousiast terug op 'de succesvolle onderhandelingen' met de Duitse vliegmaatschappij Air Berlin die vanaf volgende week een rechtstreekse wekelijkse vlucht naar Curaçao uit gaat voeren. "Toen ik het directeurschap op me nam, was dit een van de eerste grote, belangrijke onderhandelingen waarbij het CTB nauw betrokken was en die een positieve afloop kenden. Het geeft veel voldoening dat nu op 15 november de inaugurele vlucht wordt uitgevoerd. Hierbij is veel geïnvesteerd in een stoelgarantie voor de Duitse maatschappij, waar het CTB inmiddels veelvuldig uitleg over heeft gegeven", aldus de directeur.

Zoals de Amigoe reeds in juni berichtte, bedraagt het bedrag dat met Air Berlin overeen is gekomen voor de invoering van de rechtstreekse vlucht vanuit Düsseldorf, maximaal twee miljoen euro, waarbij een bedrag van een miljoen euro - via een Letter of Credit - meteen beschikbaar moest worden gesteld aan de vliegmaatschappij. De kosten van de Letter of Credit worden door de Curaçao Airport Holding (CAH) en het CTB gedeeld. De kosten die het eiland voor de onverkochte stoelen moet betalen worden door Air Berlin in Duitsland geïnvesteerd in promotiecampagnes. De CAH gaf in het verleden aan dat er vooraf een analyse is gemaakt waarbij werd gekeken naar het aantal Duitse toeristen (deze markt wordt vooralsnog als de tweede markt voor Curaçao binnen Europa gezien) dat nu naar het eiland komt en aan de hand van een verdeelsleutel is een berekening van het eigen risico gemaakt. Hierbij werd de mogelijke toename aan Duitse toeristen berekend, die door het invoeren van de rechtstreekse vluchten zal plaatsvinden. Het eigen risico wordt geraamd op 600.000 euro, dat gedeeld wordt door CAH en het CTB.

Het toeristenbureau investeert behalve op het gebied van airlift ook veel in de beeldvorming van Curaçao (branding). "We hebben een marketingbureau ingeschakeld, Fitzgerald, dat op een creatieve manier invulling geeft hoe het product Curaçao in de toekomst vernieuwd op de markt gebracht kan worden. Fitzgerald is gevestigd in Atlanta en gespecialiseerd in 'global branding'. De verwachting is dat de ontwikkeling van de nieuwe brand, dat een nieuw imago voor het eiland moet creëren, in maart 2012 klaar is. Ze hebben al veel vorderingen gemaakt en het werk dat ik tot nu toe heb gezien is indrukwekkend. Ik denk dat we daar later heel trots op kunnen zijn", meent Kabbara.

Reorganisatie

Het CTB heeft vorig jaar officieel een reorganisatieproces ingeluid. "Dit proces kwam op een laag pitje te staan omdat men toch de benoeming van de nieuwe directeur wilde afwachten, vandaar dat na mijn komst het proces weer werd opgepakt. Dit proces werd onlangs geheel afgerond en hierover ben ik zeer tevreden. Mijn complimenten gaan hierbij uit naar de vakbond Abvo die bijzonder goed werk verrichtte. Uiteindelijk was de overwegende meerderheid van de werknemers voor de uitvoering van de veranderingen. De werknemers wilden gewoonweg beginnen met de werkzaamheden en duidelijkheid hebben over de nieuwe taakverdeling", vertelt de directeur. Op de vraag wat zijn reactie is op de verschillende berichten die gedurende de reorganisatie naar buiten kwamen over mogelijke ontevredenheid onder de werknemers, stelt hij het volgende: "Iedereen gaat met veranderingen op een eigen manier om. Het streven was om een organisatie te creëren die de bestaande marketingstrategie kan dragen en om de efficiency van de werkzaamheden te vergroten. Voorheen waren te veel mensen bezig met vele uiteenlopende zaken waardoor de ontwikkeling van een langetermijnstrategie te weinig doorgang vond. Een van de belangrijkste veranderingen is dat er twee teams zijn geïntroduceerd waarvan het ene zich op de langetermijnstrategische ontwikkeling en implementatie richt. Het tweede team richt zich op de planning en uitvoering van projecten die op korte termijn uitgevoerd dienen te worden", legt Kabbara uit. Hij licht toe dat er interne bedrijfsprocessen zijn aangepast onder meer op administratief gebied en op het gebied van besluitvorming. "Het is nu natuurlijk nog te vroeg om alle effecten van de reorganisatie te meten. Wat duidelijk is, is dat de besluitvorming nu al minder log maar soepeler verloopt."

Zorg Nederlandse reiziger

De Nederlandse markt wordt als de hoofdmarkt gezien binnen de Europese regio en is van grote invloed op de toeristische sector op Curaçao. Nadat onlangs Chata namens de hotelsector op het eiland, het CTB, de vliegmaatschappij ArkeFly en haar moedermaatschappij TUI (dat een groot marktaandeel heeft in het aanbieden van pakketreizen), hun zorg uitspraken over de mogelijke impact van negatieve media-aandacht over Curaçao in Nederland, benadrukt Kabbara het belang van deze markt. "We hebben de afgelopen tijd inderdaad herhaaldelijk berichten van reisbureaus gekregen, ook van OAD dat een van de grootste reisbureaus is in Nederland, dat er veel vragen binnenkomen van de Nederlandse reiziger over de veiligheid op Curaçao. Het is vrijwel overbodig te stellen dat deze negatieve media-aandacht zwaar overtrokken is en dat de Nederlandse reiziger zich absoluut geen zorgen hoeft maken over de veiligheid op het eiland, en wat het meest belangrijke is, van harte welkom is. Wij zullen ons met alle stakeholders blijven inzetten middels campagnes om welke twijfel dan ook van de reiziger weg te nemen."

Zuid-Amerika

Kabbara benadrukt dat het onderhouden van goede en nauwe contacten met reisbureaus en touroperators de sleutel is voor het slagen van promotiecampagnes en de verkoop van de bestemming Curaçao. "Men moet het zo zien: deze reisagenten worden ambassadeurs voor Curaçao en hebben uiteindelijk een doorslaggevende impact op de beeldvorming inzake het eiland. De positieve uitwerking van een dergelijke inzet kunnen we nu bijvoorbeeld al concreet meten op de Venezolaanse markt. Door deze inspanningen gaat het ditmaal om een 'gezonde toename' aan Venezolaanse bezoekers en niet zoals in het verleden het geval was waarbij deze markt met creditcard-toerisme werd geassocieerd", aldus Kabbara. Uit voorlopige cijfers over de maand augustus bleek dat het aantal verblijfstoeristen uit de Zuid-Amerikaanse regio met 31 procent is toegenomen in vergelijking met het jaar daarvoor. Venezuela wordt door het CTB als de hoofdmarkt binnen de Zuid-Amerikaanse regio aangemerkt. Dat land laat in de maand augustus een toename zien van 47 procent, hetgeen zich laat vertalen naar 5.809 Venezolaanse toeristen. Deze toename is tevens het resultaat van het Curaçao North Sea Jazz festival (CNSJ) dat begin september werd georganiseerd en waarvoor de bezoekers eind augustus al naar het eiland kwamen. Uit de data van de immigratie-formulieren blijkt dat 81 procent van deze bezoekers toen voor vertier naar het eiland kwam en slechts 8 procent voor zaken.

'Evenementenkoppeling'

"Zo is er ook een geheel nieuwe evenementkoppeling gemaakt met de cruisesector. De komst van de Venezolaanse cruise Ola-Esmeralda van het Venezolaanse cruisebedrijf Ola Cruises is daar een perfect voorbeeld van. Gezien de grote belangstelling vanuit Venezuela voor het Curaçao North Sea Jazz festival en het feit dat alle hotels volgeboekt waren, hebben wij toen een campagne gelanceerd waarbij cruiseschepen de mogelijkheid werd geboden om tickets te kopen waarbij de bezoekers aan het festival aan boord konden overnachten. De 400 toeristen hebben van het festival genoten, en hebben daarnaast ook andere activiteiten kunnen ondernemen, zoals winkelen."

Kabbara zegt dat de Ola Esmeralda al heeft aangekondigd gedurende de maand december twee maal naar Curaçao te komen waarbij de 850 passagiers voornamelijk geïnteresseerd zijn in sterstinkopen. "Dit concept is voor ons een geheel nieuw concept waar we nu nog mee experimenteren", zegt Kabbara. De directeur was na zijn reis naar Canada ook een dag in Miami om gesprekken te voeren met de Florida Caribbean Cruise Association (FCCA). Curaçao is de gastheer voor de 19e conferentie van de FCCA in 2012 die dan in de eerste week van oktober plaatsvindt. "We hebben nu over de organisatorische vorderingen gepraat en de plannen van Curaçao voor de invulling van de conferentie zijn aan de FCCA voorgelegd", aldus de CTB-directeur die uitziet naar de Heineken Regatta dit weekeinde.

Brazilië

Het intensiveren van de marketing-inspanningen gekoppeld aan een toename van airlift heeft ook een positieve impact gehad op de Braziliaanse markt die door het CTB als een secundaire markt wordt aangemerkt binnen de Zuid-Amerikaanse regio. Hier werd volgens Kabbara, over de eerste 10 maanden van dit jaar, een groei van 15 procent waargenomen in het aantal bezoekers dat een verblijf naar Curaçao kwam.

"De vluchten van de vliegmaatschappijen Avianca en Gol hebben een grote rol gespeeld in het realiseren van deze groei een grote rol gespeeld. Uit onderzoek blijkt dat de Braziliaanse toerist bijzonder gecharmeerd is van Curaçao door de architectuur, het veelvoud aan stranden en de sterk Europese invloeden in een duidelijk Caribische setting. We worden toch als wat 'anders' ervaren binnen het Caribisch gebied en daar komt bij dat de Braziliaan zeer te spreken is over onze shopping-mogelijkheden. Ze menen dat het hier veel voordeliger is."

Hij beklemtoont dat het land vanwege zijn stabiele economische groei zeer aantrekkelijk blijft voor Curaçao en dat de promotiecampagnes van het CTB zich onder meer ook zullen blijven richten op Brazilië.

'Bevoorrecht'

De directeur besluit: "Ik meen dat het toerisme iedereen toebehoort en hoop dat men beseft dat we elkaar hierin kunnen dienen ('to serve each other'). Curaçao heeft volgens mij de beleving van het woord 'dushi' uitgevonden en ik vind dat we met trots deze verworven manier van leven zouden moeten uitdragen, onderling, naar elkaar toe maar ook naar onze bezoekers toe! We zijn bevoorrecht."